



**Kronika  
mesta  
Liptovský Mikuláš**

**2003**

**Tento zväzok Kroniky mesta Liptovský Mikuláš 2003  
obsahuje 98 strán,  
slovom deväťdesiatosem strán.**

MUDr. Alexander Slafkovský  
primátor mesta

**Iveta Blažeková  
kronikárka**

**PRÍLOHA: DISKETA A SPRIEVODNÁ DOKUMENTÁCIA ULOŽENÁ V MÚZEU JANKA  
KRÁLA**

# OBSAH

ÚVOD .....	3
Demografické údaje .....	5
Klimatické pomery .....	5
I. VEREJNÝ ŽIVOT	
Samospráva – Poslanci mestského zastupiteľstva 2002–2006 .....	7
Hospodárenie .....	8
Organizačné zmeny .....	9
Zahraničné vzťahy .....	10
Zasadnutia mestského zastupiteľstva .....	11
Významní hostia.....	22
Verejnospoločenský život .....	23
Štátna správa .....	27
Súdnictvo .....	28
Občianske združenia a záujmové organizácie .....	29
Politické strany a hnutia .....	31
Bezpečnostné zložky .....	32
Mimoriadne udalosti .....	33
II. HOSPODÁRSKY ŽIVOT	
Výstavba mesta .....	35
Priemysel .....	36
Poľnohospodárstvo .....	37
Bankovníctvo .....	38
Obchod, služby a cestovný ruch .....	38
Doprava a spoje .....	40
Životné prostredie .....	41
III. ŠKOLSTVO	
Materské, základné a stredné školy .....	44
Vysoké školy a výskum .....	46
IV. KULTÚRA A UMENIE	
Kalendárium podujatí a udalostí .....	48
V. CIRKEVNÝ ŽIVOT	
Farnosti rímskokatolíckej cirkvi .....	57
Cirkevný zbor evanjelickej a .v. cirkvi .....	57
VI. ZDRAVOTNÍCTVO	
Nemocnica s poliklinikou .....	59
Deň narcisov .....	60
Reforma zdravotníctva .....	60

VII. SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	
Reforma v sociálnej oblasti .....	61
Detské jasle .....	61
Kluby dôchodcov .....	61
Klub zdravotne postihnutých občanov .....	62
VIII. ŠPORT A TELOVÝCHOVA	
Z činnosti športových klubov a združení .....	62
Najlepší športovci mesta .....	68
IX. ZAUJÍMAVOSTI Z HISTÓRIE	
Čriepky zo 730-ročnej histórie Palúdzky .....	69
Listujeme v iľanovských kronikách .....	72
Karol Wurm .....	74
Oprava textu na soche šľachtica Pongráca .....	75
Historický kalendár .....	76
ZOZNAM SKRATIEK .....	83
PRAMENE A LITERATÚRA .....	85
REGISTER KLÚČOVÝCH SLOV .....	86
MENNÝ REGISTER .....	92

## ÚVOD

Svet v roku 2003 poznačila americko-iracká vojna. V marci Spojené štáty americké napadli Irak, napriek odporu Organizácie spojených národov a platnému medzinárodnému právnemu poriadku. Oficiálne bol útok namierený proti diktátorskému režimu Sadáma Husajna, chemickým zbraňami a podpore teroristov z Al-Kaida zodpovedných za útok na New York 11. septembra 2001. Diktátorský režim Sadáma Husajna bol síce po mesiaci bojov zvrhnutý, ale život v Iraku sa ani do konca roka neznorlizoval. Množili sa útoky Iránčanov na spojenecké vojská. Neskôr sa ukázalo, že informácie tajných služieb, na základe ktorých sa americký prezident George Bush rozhodol viesť vojnu, boli zmanipulované. Vojnový konflikt ovplyvnil aj Európu. Boli sme svedkami silného rozkolu medzi vládami, ktoré podporili americkú inváziu v Iraku (Británia, Taliansko, Španielsko a niekoľko bývalých sovietskych satelitov, medzi nimi aj Slovenská republika) a tými, ktorí ju odmietli (Francúzsko, Nemecko, Rusko a väčšina ostatných). Do Iraku, resp. susedného Kuvajtu bola vyslaná spoločná česká a slovenská protichemická jednotka.

V prvý deň roku 2003 uplynulo desaťročie od vzniku Slovenskej republiky, ktorá vznikla rozdelením bývalého Československa. Aj keď sa vtedy nie všetci jej obyvatelia stotožnili s novou skutočnosťou, uplynulé roky ukázali opodstatnenosť tohoto kroku. Slovenská republika sa zaradila medzi suverénne štáty a stála na prahu Európskej únie (EÚ) a Severoatlantickej aliancie (NATO).

Každodenná realita sa niesla v znamení pripravovaných aj prebiehajúcich reforiem. Nezamestnanosť klesla pod 15 percent. Vláda v snahe ozdraviť ekonomiku prijala v rýchlom slede viaceré tvrdé reformy v sociálnej oblasti i zdravotníctve. Zmenou sociálnych zákonov sa sprísnila kritéria na vyplácanie sociálnych dávok, ktoré predstavovali stále dôležitý príjem v rozpočtoch slovenských rodín. Od júna sa začalo platiť za návštevu u lekára, za recept na lieky i za pobyt v nemocnici. Všetky reštrikčné zmeny sa diali súčasne a zároveň nekoordinovane. Pre obyvateľov znamenali opätovné zdražovanie, uťahovanie opaskov... Navyše, deficit v chybnom zostavenom štátnom rozpočte, z dielne ministerstva financií, museli občania od augusta naplňať zvýšenými spotrebnými daňami z benzínu, piva, cigariet i vyššími koncesionárskymi poplatkami za televíziu a rozhlas. Hoci makroekonomické ukazovatele radili Slovensko na čelo vstupujúcich krajín do Európskej únie, v každodennom živote väčšiny slovenských rodín vládla ťažká sociálna situácia. Týkala sa hlavne dôchodcov a viacdenných rodín. Životná úroveň Slovákov bola nižšia ako v susedných krajinách chystajúcich sa na vstup do únie, o čom svedčili aj najnižšie platy spomedzi týchto krajín. Stredná vrstva na Slovensku chudobnela, mizla. Reálne príjmy stačili na nákupy, nie na úspory. Podľa štatistík žil v núdzi každý desiaty Slováčok. Sociálne napätie sa stupňovalo, vo februári štrajkovali železničari, odborári blokovali diaľnice aj hraničné priechody, v júni sa ozvali aj učitelia. Spor o financie na školstvo medzi štátom a samosprávou sa stále prehľboval, chýbajúce štátne príspevky museli mestá a obce vykrývať zo svojich prostriedkov.

Problémami sa hemžila aj politická scéna. Pravicová vláda premiéra Mikuláša Dzurindu bola pri moci už druhé volebné obdobie. Väčšmi ako na kooperácii a tolerancii fungovala na presadzovaní osobných a stranických záujmov. V priebehu roka museli z vlády nedobrovoľne odísť dvaja „nedisciplinovaní a nedostatočne lojálni“ ministri hospodárstva a vnútra. Róberta Nemcsica vymenil Pavol Rusko a Ivana Šimka Juraj Líška. Napriek všetkým výhradám, nedali sa vláde uprieť viaceré pozitíva v zahraničnopolitickej oblasti. Doviedla našu krajinu pred brány Európskej

únie a NATO. V Aténach 16. apríla podpísal prezident Rudolf Schuster a premiér Mikuláš Dzurinda prístupové zmluvy do Európskej únie. Ich podpisy v májovom referende o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie odobrilo 52 percent slovenských občanov. V máji USA ratifikovali vstup Slovenskej republiky do NATO.

Rok 2003 v Liptovskom Mikuláši zhodnotil primátor mesta MUDr. Alexander Slafkovský: „*Prvý rok nového volebného obdobia sa niesol v znamení investícií do infraštruktúry bývania. Pozostávali predovšetkým z ukončenia prevádzky horúcovodu, ktorým bola veľká časť Nábrežia napojená na centrálny zdroj a vybudovania nových okrskových plynových kotolní. Medzi objekty vybavenosti bolo potrebné započítať aj investície za takmer 35 mil. Sk do výstavby a údržby ciest a chodníkov, protipovodňových opatrení, kanalizácie, verejného osvetlenia. Sem patrí aj nová dvadsaťbytová nájomná bytovka vo vlastníctve mesta v Palúdzke.*

Rok 2003 sa niesol aj v znamení nových kompetencií mesta. Stavebný úrad, opatrovateľská služba a regionálny rozvoj sa stali súčasťou základných služieb poskytovaných mestským úradom. V tejto oblasti je potrebné spomenúť aj zachovanie Okresného riaditeľstva policajného zboru a Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši, ktorým hrozil zánik. Po prvý raz sme mali na starosti aj celoročnú prevádzku základných a materských škôl. Myslím si, že poslanci mestského zastupiteľstva preukázali veľkú dávku prezieravosti, keď z mestských prostriedkov schválili práce na údržbu budov a zariadení škôl okolo päť miliónov korún. Vďaka disciplíne a opatreniam v školách, za ktoré zodpovedali riaditeľky a riaditelia, sa naše školy nedostali do ekonomických problémov a vyučovací proces nebol ohrozený nedostatkom financií na prevádzku.

Nezamestnanosť v našom meste dosiahla hranicu 13,4 percenta, a to i napriek pokračujúcemu rozvoju cestovného ruchu. Otvorenie Aquaparku Tatralandia bolo najväčšou udalosťou v tomto ekonomickom sektore na Slovensku. Pokračovali i prestavby starších rodinných domov na penzióny, ale aj výstavba čisto nových rekreačných zariadení s nadviazanosťou na letný a zimný turistický ruch. Verím, že v tomto smere nám bude nápomocná aj skutočnosť, že od decembra v našej železničnej stanici zastavujú tri nové rýchliky kvality InterCity a štyri rýchliky IC na trati Viedeň – Košice a späť. Aj keď nedošlo k zmene legislatívy, ktorá by podporila pretváranie takzvaných hnedých priemyselných zón (bývalé priemyselné podniky) na priemyselné parky, budeme pokračovať v úsilí vytvoriť podmienky pre nové investície v našom meste,“ konštatoval pri pohľade na rok 2003 primátor mesta.

## DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky mal Liptovský Mikuláš k 31. decembru 2003 celkovo 32 966 obyvateľov (z toho 15 921 mužov a 17 045 žien).

11. februára sa sto rokov dožila pani Helena Veselovská obyvateľka miestnej časti Palúdzka. Rodáčka z Liptovskej Lúžnej sa k dcére Františke Mihalákovej presťahovala ako 50-ročná vdova. Vychovala šesť detí, ktorým sa narodilo sedemnást' potomkov. Rodina sa rozrástla o dvadsať deväť pravnúčat a ďalších päť prapravnúčat. Starenka sa aj vo svojom pokročilom veku sa s chuťou podieľala na drobných domácich prácach, s vnúčatami si zahrala karty, rada si zaspievala či v príhodnom počasí si vyšla na krátku prechádzku.

V októbri oslávil deväťdesiatku Michal Dzúr z Demänovej. Mária Hliničanová, rod. Mláková z Ploštína sa v dobrom zdraví dožila v novembri 95 rokov. Aj napriek vysokému veku sa zaujímala o aktuálne dianie na Slovensku i vo svete. Sledovala správy, čítala noviny a počúvala rádio. V rodine sa tešila dvom prapravnúčatám. Všetkých jubilatov pozdravili poslanci mestského zastupiteľstva za jednotlivé mestské časti spolu s primátorom mesta.

(Liptov 11.3.2003, 4.11.2003, Mikuláš apríl, november, december 2003)

## KLIMATICKÉ POMERY

Rok 2003 meteorológia označili za piaty najteplejší od roku 1901. Pre poľnohospodárov bol zároveň najhorším za posledné obdobie. Spôsobila to mokrá jeseň minulého roka, tohtoročná mrazivá jar a extrémne suché leto.

Prvé januárové dni boli premenlivé, dážď sa striedal so snehom. Kým na Silvestra vytrvalo pršalo a v noci vzápätí prišiel mráz, prvý deň nového roku priniesol krásny jasný a mrazivý deň. Nasledujúci dážď a topenie snehu spôsobili, že v piatok 3. januára sa museli tri rodiny z Hlbokého sťahovať na bezpečnejšie miesto. Snehová pokrývka bola výrazne podpriemerná a nevhodná pre lyžiarske túry. V Nízkych Tatrách sa výška prírodného snehu pohybovala od 10 do 30 cm. V Jasnej sa lyžovalo len v nižších polohách, aj to vďaka technickému zasnežovaniu. Cez víkend 11. a 12. januára sa poriadne schladilo. Ranné teploty klesli hlboko pod bod mrazu. V Palúdzke sme zaznamenali mínus 24 stupňov Celzia. Ani počas slnečného dňa nevystúpila ortuť v teplomeri nad mínus 15 stupňov. Avšak o 24 hodín sa oteplilo na mínus 10 stupňov, prišiel teplý front od Atlantiku, ktorý v ďalších dňoch vyhnal teploty nad bod mrazu. Začiatkom februára sme sa trápili s bohatou nádielkou snehu. To čo vyhovovalo lyžiarom a prevádzkovateľom lyžiarskych stredísk, vadilo obyvateľom rodinných domov, ktorí strávili pri odratávaní snehu aj niekoľko hodín. V polovici februára vládla tuhá zima, nočné teploty sa pri vyjasnenej oblohe blížili k mínus 20 stupňom, denné sa nevyšplhali cez mínus 10. Ani Matej (24. február), ktorý mal ľady lámať, nepriniesol výraznejšie oteplenie. Začiatkom marca z ulíc i záhrad pomaly zišiel sneh, ale stále vládlo chladné počasie. Denné teploty sa vyšplhali len na 5 stupňov a v noci ešte mrzlo. Drobné sneženie sa objavilo aj 18. marca. Pretrvával nočný mráz okolo 7 stupňov pod nulou so silným severným vetrom. Vo dne sa teplota nevyšplhala cez nulu. Jar akoby nevedela presadiť svoju vládu. Podarilo sa jej to až v druhej polovici marca, hoci posledné fľačky ľadu boli v záhradách ešte aj koncom mesiaca. Začiatok apríla bol veľmi studený a nevyspytateľný. Prvý aprílový víkend sa vrátila opäť ozajstná zima. Vpád arktického vzduchu priniesol výdatné sneženie so severným vetrom. V noci zo 7. na 8. apríla prikrylo prvé rozkvitnuté narcisy 30 cm nového snehu. Nasledovali mrazivé noci s teplotnými rekordmi okolo mínus 9 stupňov. Nízke

teploty pretrvávali aj počas nasledujúcich troch dní. Posledné aprílové dni akoby chceli dobehnúť oneskorený nástup jari. V priebehu pár dní zakvitli stromy, vypučilo lístie a všetko sa zazelenelo. V máji zavládlo pekné, teplé, suché, skoro letné počasie. Avšak posledný z troch zamrznutých – Bonifác sa ohlásil ochladením o desať stupňov oproti predchádzajúcemu dňu. Aj na Žofiu 15. mája sme ráno zaznamenali na teplomeri len 7 stupňov. Nízke teploty pretrvali ešte niekoľko dní.

Jún nás prekvapili nezvyčajne vysokými teplotami. Horúce tropické leto predbehlo kalendár a od začiatku júna prinieslo výrazný vlhový deficit. 11. júna padali na Slovensku teplotné rekordy, aj v horských dolinách meteorológovia namerali teploty od 28 do 31 stupňov. Mierne sa ochladilo až od 15. júna. Chladnejší bol aj prvý letný víkend 21.– 22. júna. Hoci silný vietor po oblohe preháňal ťažké sivé mračná, dažďa sme sa nedočkali. Zapršalo až počas jánskej noci 24. júna, ale deň bol opäť teplý, letný. Tropické horúčavy pokračovali celý júl. Horúci suchý vzduch stál v uliciach mesta, vtlačal sa do obchodov i oblokov domov. V permanencii boli kropiace vozidlá VPS, ktoré viac ako v minulosti zavlažovali mestskú zeleň – trávniky, záhony trvaliek i letničiek, ale aj veľké stromy. Dážď a ochladenie si želali najmä poľnohospodári a záhradkári, ktorí bezmocne sledovali, ako sa im úroda strácala priamo pred očami. Enormné sucho v polovici júla zastavilo dokonca nákladnú plavbu po Dunaji. Zapršalo až 22. júla a tak sa splnila ľudová pranostika, že Magdaléna rada plače. A poplakala si veru poriadne! O šesť dní prišla konečne aj prvá letná búrka, ktorá spôsobila v meste výpadok elektriny. Prvých šesťnásť augustových dní označili meteorológovia za tropické. Krátko sprchlo 13. augusta a potom až do konca mesiaca vládlo opäť horúce a suché počasie.

Augustové horúčavy sužujúce celú Európu lámali päťdesiatročné rekordy. Posledný augustový deň priniesol náhlu zmenu počasia. Prudké ochladenie spôsobilo, že prvého septembra sa končiare Západných Tatier zabeleli prvým snehovým popraškom. Denné maximá klesli na polovicu, priemerne na 13 stupňov. Domy rýchlo vychladli, takže bolo treba aj prikúriť. Prvý septembrový víkend sa našťastie oteplilo, takže drahé kurivo (plyn i elektrina) sme na chvíľu ušetrili. Teplé, suché, letné počasie, s dennými rekordmi do 28 stupňov, vydržalo až do 23. septembra, prvého jesenného dňa. Rána ale boli chladné, zobúdzali sme sa pri šiestich stupňov.

Horúce a suché leto sa prejavilo aj na totálnom poklese hladiny Liptovskej Mary. Voda v liptovskom „mori“ doslova zmizla. Na jeseň bola jej výška o sedem metrov nižšia ako v uplynulých rokoch. Objemový deficit predstavoval približne sto miliónov litrov vody, v nádrži chýbala asi polovica objemu vody.

Ozajstné jesenné počasie nastúpilo začiatkom októbra. Poriadne sa ochladilo, pršalo a vial studený vietor. 8. októbra napadla vo vyšších polohách súvislá vrstva snehu. Druhá polovica mesiaca sa vyznačovala nízkymi, podpriemernými, skoro zimnými teplotami. Až do 14. novembra pokračovalo ustálené jesenné počasie – jasno, slnečno, mrazivé noci a rána okolo mínus 4 stupňov Celzia. Nasledujúce dva týždne vládlo zasa mimoriadne teplé počasie. Koniec novembra sme zaznamenali rekordné denné i nočné teploty, ktoré presahovali normál až od 5 – 6 stupňov. Cez deň bolo okolo desať stupňov, ani v noci sa veľmi neochladilo. O mínusových teplotách a snehových zrážkach sa nám mohlo len snívať. Po dlhom období netypického jesenného počasia, ktoré pripomínalo jar, sa vlády konečne ujala zima. Prišla spolu so sviatkom sv. Mikuláša, ktoré mesto oslavovalo v sobotu 6. decembra. Predpoludňajší dážď prešiel do snehu a do večera biela sedemcentimetrová vrstva pokryla celé mesto. Nevydržal ale dlho. Vianoce boli síce studené, ale takmer bez snehu. Posledný deň roka 2003 sa ohlásil hustým dažďom, ktorý okolo polnoci prešiel do sneženia. ' (Liptov 28.10.2003)



## I. VEREJNÝ ŽIVOT SAMOSPRÁVA

V komunálnych voľbách 6. – 7. decembra 2002 bolo na volebné obdobie 2002 – 2006 zvolené nové mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Opäť sa ním stal MUDr. Alexander Slafkovský, ktorý túto funkciu zastával už dve volebné obdobia (1990 – 1994, 1998 – 2002). Počet poslancov mestského zastupiteľstva sa oproti minulému obdobiu znížil na dvadsať päť členov. Najviac poslancov – pätnásť bolo z koalície Aliancia nového občana, Demokratická strana, Kresťansko-demokratické hnutie, Slovenská demokratická a kresťanská únia; päť z koalície Hnutie za demokratické Slovensko, Komunistická strana Slovenska, Pravá Slovenská národná strana, Sociálno-demokratická alternatíva, Strana demokratickej ľavice, Strana občianskeho porozumenia; štyria zo strany Smer a jeden poslanec pôsobil ako nezávislý.

### POSLANCI MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA 2002 – 2006

#### *Volebný obvod č. 1 Staré mesto*

1. Ing. Jaroslav Lehotský, 57 rokov, ekonóm (HZDS, KSS, PSNS, SDA, SDĽ, SOP)
2. MUDr. Oldřich Drahovzal 50 r. (SMER)
3. MUDr. Roman Mojžiš, 50 r. (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
4. PhDr. Kata Piačková, 38 r., psychologička (HZDS, KSS, PSNS, SDA, SDĽ, SOP)

#### *Volebný obvod č. 2 Nábřežie*

1. MUDr. Alžbeta Smiešna, 51 r. (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
2. PaedDr. Ivan Laučík, 58 r. stredoškolský učiteľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
3. Peter Cibák, 44 r., podnikateľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
4. Mgr. Boris Vacek, 60 r., učiteľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
5. Mgr. Oľga Puchá, 56., učiteľka (HZDS, KSS, PSNS, SDA, SDĽ, SOP)
6. Ing. Vladimír Stankoviansky, 62 r., dôchodca (SMER)
7. Ján Guoth, 59 r., technik, (ANO, DS, KDH, SDKÚ)

#### *Volebný obvod č. 3 Podbreziny, Vitálišovce*

1. MUDr. Jaroslav Barok, 46 r. (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
2. Ing. Milan Kružliak, 53 r., štát. zamestnanec (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
3. Mgr. Miroslav Parobek, 38 r., novinár (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
4. Ing. Dušan Vinčur, 43 r., podnikateľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)
5. prof. Ing. Milan Sopóci, vysokoškolský učiteľ (HZDS, KSS, PSNS, SDA, SDĽ, SOP)
6. MUDr. Miroslav Bod'a, 40 r. (SMER)
7. Ing. Jaroslav Čefo, 36 r., podnikateľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)

#### *Volebný obvod č. 4 Okoličné, Stošice*

1. Ing. Jozef Repaský, 44 r., zástupca primátora (ANO, DS, KDH, SDKÚ)

#### *Volebný obvod č. 5 Iľanovo, Ploštín*

1. Soňa Čupková, 37 r., zdravotná sestra (HZDS, KSS, PSNS, SDA, SDĽ, SOP)

Volebný obvod č. 6 Demänová, Bodice

1. Ing. Michal Rumanský, 47 r., podnikateľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)

Volebný obvod č. 7 Palúdzka, Andice, Benice

1. JUDr. Milan Trnovský, 46 r., komerčný právnik nezávislý  
2. Magdaléna Kostolná, 54 r., dôchodkyňa (ANO, DS, KDH, SDKÚ)  
3. Jozef Bobák, 45 r., obchodný manažér (SMER)

Volebný obvod č. 8 Ondrašová

1. Jozef Gonda, 48 r., podnikateľ (ANO, DS, KDH, SDKÚ)

Za zástupcu primátora mesta bol opätovne zvolený Ing. Jozef Repaský, ktorý primátora ako najvyšší výkonný a štatutárny orgán mesta, zastupoval v rozsahu vymedzenom organizačným poriadkom. Za členov mestskej rady boli zvolení Ing. Jaroslav Čefo, MUDr. Oldřich Drahovzal, Mgr. Miroslav Parobek, MUDr. Alžbeta Smiešna, Ing. Dušan Vinčur a prof. Ing. Milan Sopóci, PhD. Ďalšími členmi mestskej rady boli primátor mesta a jeho zástupca. Prednostkou zostala Ing. Anna Rašiová, ktorá zodpovedala za činnosť mestského úradu, jeho odborné organizačné a technické zabezpečenie.

Do komisií mestského zastupiteľstva boli ako predsedovia zvolení poslanci:

- **ekonomická komisia** – Ing. Milan Kružliak
- **komisia školstva a kultúry** – pôvodne Mgr. Boris Vacek, po jej rozdelení komisiu školstva viedol Mgr. Boris Vacek a komisiu kultúry PaedDr. Ivan Laučík
- **komisia partnerských vzťahov, obchodu a cestovného ruchu** – MUDr. Roman Mojžiš
- **komisia zdravia, životného prostredia a ochrany verejného poriadku** – MUDr. Miroslav Bod'á
- **komisia sociálna a bytová** – MUDr. Alžbeta Smiešna
- **komisia mládeže a športu** – prof. Ing. Milan Sopóci, PhD.
- **komisia územného plánovania, výstavby, správy verejných priestranstiev a dopravy**  
Ing. Michal Rumanský

V jednotlivých volebných obvodoch boli vytvorené výbory a kluby, ktorých členmi boli poslanci MsZ, ale aj radoví občania. V mestských častiach, bývalých samostatných obciach, boli tieto kluby početnejšie, pretože tu pretrvával väčší záujem obyvateľov o verejný život. Ilanovo malo sedemnásťčlenný klub, Ploštín dvanásťčlenný, Bodice desaťčlenný, v Demänovej sa v občianskom klube schádzalo jedenásť členov a v Andiciach a Beniciach sedem členov.

Pre nové volebné obdobie boli schválení títo sobášiaci: MUDr. Alexander Slafkovský, Ing. Jozef Repaský, Soňa Čupková, Magdaléna Kostolná, JUDr. Milan Trnovský a Mgr. Boris Vacek.

## Z ČINNOSTI METSKÉHO ÚRADU HOSPODÁRENIE MESTA

Rozpočet mesta bol prijatý vo februári na druhom zasadnutí mestského zastupiteľstva ako výsledok dlhých diskusií vedenia mesta, poslaneckých klubov a komisií mestského zastupiteľstva, poznačený delimitačným dlhom škôl (odhadnutým na zhruba 80 mil. Sk). Vzhľadom na nové spôsoby účtovania

v samospráve a nedostatok zdrojov na bežné výdavky, hlavne v oblasti školstva, schválilo MsZ viazanie prostriedkov pre príspevkové organizácie vo výške desať percent, čo v praxi znamenalo zníženie ich ročného rozpočtu. Spolu so zvýšením odvodu Bytového podniku to predstavovalo 4 milióny korún, ktoré sa museli použiť na nevyhnutnú údržbu školských zariadení. Delimitované finančné prostriedky postačovali len na základnú školskú prevádzku. V priebehu roka bol rozpočet upravený 202 zmenami a dosiahol výšku 353, 403 mil. Sk.

Záverečný účet konštatoval, že celkové príjmy tohtoročného rozpočtu mesta boli splnené na 101,3 percent. Pozitívny vplyv na toto plnenie mali kapitálové príjmy splnené na 114, 3 percent. Na druhej strane došlo k poklesu daňových príjmov na 97 percent. Nenaplnili sa položky - podielová daň z príjmov právnických osôb a dane z nehnuteľnosti. Celkový prebytok predstavoval 16,93 mil. Sk, z toho čistý prebytok tvoril 6,33 mil. Sk. Z toho boli 4 mil. boli odvedené do rezervného fondu a zvyšok do rozpočtu mesta.

(Stanovisko hlavného kontrolóra k záverečnému účtu, Mikuláš marec, 2003, máj 2004)

## ORGANIZAČNÉ ZMENY

Ešte v októbri 2002 parlament prijal novelu zákona o obecnom zariadení, ktorá okrem iného rozšírila rozsah právomocí prechádzajúcich zo štátu na obce. Išlo predovšetkým o kompetencie v oblasti stavebného konania, overovanie podpisov, osvetovej činnosti a zdravotnej starostlivosti. Zákon stanovil aj možnosti vyhlásenia miestneho referenda. Upravili sa aj podmienky odvolania starostu. Obecné zastupiteľstvo bolo povinné vyhlásiť hlasovanie o jeho odvolaní v prípade, že to bude petíciou požadovať minimálne 30 percent oprávnených voličov.

Na januárovom zasadnutí mestského zastupiteľstva poslanci odhlasovali zmeny organizačnej štruktúry mestského úradu súvisiace s prechodom kompetencií z okresného úradu na mesto v sociálnej i stavebnej oblasti od 1. januára 2003. V súlade so zákonom o územnom plánovaní a stavebnom poriadku prešla na mesto pôsobnosť stavebného úradu na úseku územného rozhodovania a stavebného poriadku, čo predstavovalo 3,6 funkčného miesta. V tejto súvislosti bolo zrušené oddelenie životného prostredia a územného plánovania a všetci zamestnanci tohoto oddelenia boli podriadení novému vedúcemu oddelenia územného rozhodovania, stavebného poriadku a životného prostredia Ing. Miroslavovi Todákovi, ktorý predtým pracoval na okresnom úrade. K 1. aprílu došlo k nárastu funkčných miest v súvislosti s prechodom kompetencií na úseku stavebného poriadku - vyvlastňovacieho konania s 0,9 funkčného miesta.

V oblasti sociálnych vecí prešla od 1. januára na mestský úrad opatrovateľská starostlivosť (zabezpečená 1,2 funkčným miestom). Spoločný obecný úrad pre sociálne veci pod vedením Zdenka Blažeka vznikol 1. februára podpísaním zmluvy 36 obcami a mestom Liptovský Mikuláš. Od 1. januára začal svoju činnosť Spoločný obecný úrad pre regionálny rozvoj, ktorého sídlo bolo v budove mestského úradu. Jeho činnosť zabezpečovala RNDr. Viera Tereková, CSc. Prioritou úradu, v ktorom bolo združených 51 obcí horného a stredného Liptova, bola koordinácia rozvojových programov jednotlivých obcí a spolupráca pri tvorbe projektov spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Ďalšou novinkou bolo vytvorenie oddelenia regionálneho rozvoja, obchodu, cestovného ruchu, partnerských vzťahov a práce s verejnosťou. Od apríla sa zmenil názov niektorých organizačných zložiek mestského úradu: referát územného plánovania a architektúry bol premenovaný na referát územného plánovania a architekta mesta a oddelenie výstavby na oddelenie investičné.

(Liptov 4.11.2003, Pravda 3.10.2002, Mikuláš jún 2003, Správa o činnosti SOcÚ pre regionálny rozvoj 2003, február 2004))

V pláne činnosti mestského úradu v tomto roku boli zaradené tradičné podujatia vyplývajúce z dlhodobých partnerských vzťahov. Grécku Kalamariu, miestnu časť Thesaloník, navštívila 18. – 22. júna skupina poslancov MsZ na čele s primátorom mesta. Každoročný letný výmenný pobyt absolvovali u nás na prelome júla a augusta grécke deti. So žiakmi mikulášskych základných a stredných škôl v auguste do Grécka cestovali poslanci prof. Ing. Milan Sopóci a Jozef Gonda, pracovníčky mestského úradu JUDr. Alena Oberučová, Darina Kokavcová a detská lekárka MUDr. Beata Baroková.

V tomto roku uplynulo tridsať rokov od nadviazania spolupráce s maďarským mestom Kiskőrös (Malý Kereš) a Liptovským Mikulášom. V týždenníku Slovákov v Maďarsku *Ľudové noviny* č. 33 vyšiel spomienkový článok pani Eleny Kovátsovej-Kostrovej: *„Do dejín Malého Kereša sa rok 1973 zapísal ako rok získania titulu mesta, 150. výročia narodenia tunajšieho rodáka Sándora Petőfiho a rozbehnutiu výučby slovenčiny v Základnej škole Jozefa Bema. Keďže ja som bola slovenčínarka, úloha zaviesť výučbu pripadla mne. Pochválila som sa s tým v liste svojmu príbuznému Jozefovi Kasanickému, ktorý bol toho času riaditeľom Múzea Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši. Odpovedal mi, že práve pripravuje výstavu pri príležitosti 150. narodenia Janka Kráľa. Obaja jubilujúci básnici boli nielen rovesníkmi, ale roku 1848 Janko Kráľ študoval právo v Budapešti a s Petőfim mal osobné styky. Vychádzajúc z týchto faktov sme sa rozhodli uzavrieť priateľské styky. Pán Kasanický nám našiel družobnú školu na Nábřeží, kde nás ochotne prijal pán riaditeľ Klaučo. Táto spolupráca žije doteraz. Pri príležitosti 30. výročia sme sa pod vedením učiteliek Eleny Baovej-Sabovej a Estery Gausovej vybrali na zájazd do Liptovského Mikuláša... V Mikuláši našu 44-člennú delegáciu, pozostávajúcu z detí a zopár dospelých, srdečne privítali pani riaditeľka Oľga Husárová, bývalý riaditeľ pán Klaučo a učitelia školy. Prijal nás primátor mesta MUDr. Alexander Slafkovský. Týždňový pobyt bol mimoriadne dobre zorganizovaný a ostane nezabudnuteľným zážitkom pre nás všetkých. Dôkladne sme sa zoznámili s mestom a jeho pamätihodnosťami, urobili sme si výlet do Zakopaného, pozreli si čarovnú jaskyňu v Demänovej, plavili sa loďou po vlnách Liptovskej Mary, kde som poznamenala, že medzi zaliatymi siedmimi dedinami bola i rodná obec Jozefa Kasanického. Podnikli sme neobyčajnú túru úzkym riečiskom potoka Kvačianka. Veru tu sme boli odkázaní na mocné ruky oteckov, keď sme skákali z jedného kameňa na druhý, aby sme neostali uprostred potoka. Nemenším zážitkom bola návšteva salaša v rodisku liptovskej bryndze. Len jeden plán nám prekazil lejak, a to opekanie slaninky na lúke. Ale deti si ako náhradu našli veselú zábavu v ubytovni. Na rozlúčku sme položili kvety k hrobu J. Kasanického, zakladateľa našich priateľských stykov a to v prítomnosti jeho manželky Emílie....“* V septembri vycestovali na Slovenské národnostné dni do Kiskőrösa primátor mesta MUDr. Alexander Slafkovský, vedúci oddelenia kultúry a sociálnych vecí mestského úradu Zdenko Blažek a členovia mestskej rady MUDr. Oldřich Drahovzal, Mgr. Miroslav Parobek a Ing. Dušan Vinčur. Mesto reprezentovala aj časť folklórneho súboru Váh, študenti Gymnázia M. M. Hodžu a kuchári, ktorí na slávnostiach pripravovali tradičné slovenské špeciality – bryndzové halušky, pirohy a kapustnicu. V programe mikuláskej delegácie boli konferencia o Európskej únii, vystúpenie súboru Váh, vernisáž výstavy *Desať rokov partnerských vzťahov* v Múzeu Šándora Petőfiho, obaračkový ples, slovenská bohoslužba v evanjelickom kostole, obaračkový sprievod a športové súťaže stredoškôľakov.

V septembri sa v Opave konal už 46. ročník festivalu Bezručova Opava, na ktorý organizátori pozvali našich mladých ochotníkov z Divadla Gašpara F. Belopotockého. Úspešne prezentovali vlastnú úpravu známej Gogoľovej divadelnej hry *Ženba*.

Po desaťročných neoficiálnych kontaktoch prejavili predstavitelia holandského mesta Dinkelland (predtým Dennekamp) záujem o podpísanie oficiálnej dohody o spolupráci a partnerstve. Jej návrh prejednali počas novembrovej návštevy v Holandsku primátor mesta s poslancami MUDr. Romanom Mojžišom a MUDr. Alžbetou Smiešnou.

V dňoch 21. - 23. novembra do nášho mesta zavítala šesťčlenná delegácia z mesta Annecy vo Francúzsku: prvý viceprimátor Jean-Luc Rigaut s jeho ďalšími tromi zástupcami a dvaja riaditelia mestských organizácií. Na mimoriadnom rokovaní mestskej rady podpísali zmluvu o priateľstve. Dvanásťročné kontakty tak nadobudli oficiálnu podobu. Pri podpísaní zmluvy bolo prítomných aj niekoľko členov Liptovského združenia priateľov Francúzska. V uplynulých rokoch sa Liptovský Mikuláš prezentoval v Annecy piatimi výstavami mikulášskych výtvarníkov: Ester Šimerovej-Martinčekovej a Michala Kerna; Martina Martinčeka, Miroslava Ksandra a Jána Hrnčiarika. Annecy navštívili študenti Strednej zdravotníckej školy a dvakrát aj stredoškolskí študenti v rámci medzinárodného jazykového tábora. Zmluva otvorila ďalšie možnosti v oblasti kultúrnej výmeny umelcov, študentov, športovcov či členov rôznych občianskych združení.

Liptovský Mikuláš patril k zakladajúcim členom Euroregiónu Tatry. Na jeho IX. kongrese v Dolnom Kubíne bol vo februári na dva roky za podpredsedu slovenskej časti zvolený zástupca primátora Ing. Jozef Repaský. Liptov mal zastúpenie v piatich pracovných komisiách euroregiónu.

Primátor mesta MUDr. Alexander Slafkovský zastupoval druhý rok Slovenskú republiku, miestne a regionálne samosprávy na zasadnutiach Výboru regiónov Európskej únie v Bruseli a Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy v Štrasburgu.

(Správa o zahraničných vzťahoch mesta v roku 2003, február 2004, Mikuláš, marec, december 2003, Liptov 25.11.2003)

## ZASADNUTIA MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Prvé tohtoročné zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo v pondelok **27. januára** za prítomnosti všetkých 25 poslancov a 29 ďalších prizvaných - vedúcich oddelení a referátov, riaditeľov mestských podnikov a základných škôl. Zasadnutie otvoril a viedol MUDr. Alexander Slafkovský. Na úvod zložil dodatočne sľub poslanec Mgr. Miroslav Parobek, ktorý sa nezúčastnil ustanovujúceho zasadnutia MsZ v decembri minulého roka. Potom primátor predložil návrh kandidátov na členov mestskej rady. Vzhľadom na neplatnosť voľby Mgr. Miroslava Parobeka na minulom zasadnutí, navrhol ho opätovne za jedného z kandidátov. Za druhého kandidáta, po nezvolení Ing. Jaroslava Lehotského v decembri 2002, navrhol na základe nominácie poslaneckého klubu prof. Ing. Milana Sopóciho, PhD. Voľby prebehli s týmito výsledkami: prof. Ing. Milan Sopóci, PhD. získal dvadsaťtri hlasov a Mgr. Miroslav Parobek dvadsať hlasov. K zvoleniu oboch kandidátov bolo prijaté uznesenie č.1/2003.

Primátor predložil poslancom návrh na zloženie komisií mestského zastupiteľstva, zriadenie a zloženie výborov a klubov v mestských častiach. K návrhom boli prijaté uznesenia č.2/2003 a č.3/2003. Ďalšie návrhy sa týkali kandidátov do orgánov Mestského hokejového klubu MHK-32 Liptovský Mikuláš a zástupcu mesta do Zborov zástupcov združenia Priemyselný park Liptov. Do správnej rady Občianskeho združenia MHK-32 boli schválení primátor mesta a JUDr. Milan Trnovský, do dozornej rady bol zvolený Ing. Dušan Vinčur. Zástupcom mesta v združení Priemyselný park Liptov sa stal Ing. Michal Rumanský.

V treťom bode programu sa rokovalo o zmene termínov zasadnutí mestskej rady a mestského zastupiteľstva v tomto roku. Primátor ako navrhovateľ uviedol, že oproti návrhu predloženému mestskej rade v novembri minulého roka došlo k posunu zasadnutí tak, aby medzi zasadnutím rady a zastupiteľstva bol priestor desať dní s tým, že zasadnutia mestskej rady sú plánované na pondelky a zasadnutia mestského zastupiteľstva na štvrtky. Materiály bolo potrebné doručiť poslancom najneskôr v pondelok (umožniť stretnutie poslancami klubom). Nové uznesenie 6/2003 zrušilo tak predchádzajúce uznesenie MsZ 75/2002.

Primátor následne predložil zmenu organizačnej štruktúry mestského úradu. Poznamenal, že zmena sa týkala neobsadenia samostatnej funkcie zástupcu prednostu MsÚ, odporúčal kumulovať túto funkciu s funkciou vedúceho oddelenia MsÚ. Ďalšou zmenou bolo navrhované zlúčenie oddelenia životného prostredia a územného plánovania a oddelenia územného rozhodovania a stavebného poriadku do jedného oddelenia – odd. územného rozhodovania, stavebného poriadku a životného prostredia. Navrhol tiež vytvorenie oddelenia regionálneho rozvoja, obchodu, cestovného ruchu, partnerských vzťahov a práce s verejnosťou. Do referátu mestských novín a televízie tohoto oddelenia odporučil presunúť aj styk s médiami z oddelenia sekretariátu. Nová organizačná schéma mestského úradu bola schválená uznesením č. 7/2003 (pozri príloha Zápisnice zo zasadnutí mestského zastupiteľstva).

Návrh zmlúv na zriadenie spoločného obecného úradu pre úsek sociálnej pomoci a úsek územného plánovania a stavebného poriadku v rozsahu prenesených kompetencií predložila JUDr. Blanka Hliničanová, vedúca právneho oddelenia MsÚ. Na jeho základe vznikol od 1. februára v Liptovskom Mikuláši spoločný obecný úrad pre 36 obcí a naše mesto.

PaedDr. Július Lichardus, vedúci oddelenia školstva, mládeže a telesnej kultúry pri predkladaní návrhu o školských obvodoch pre jednotlivé základné školy na území mesta uviedol, že v minulosti školské obvody neboli určené všeobecne záväznou právnou normou, v súčasnosti túto povinnosť ukladal novelizovaný zákon č.542/1990 Zb. o štátnej správe a školskej samospráve. Informoval o počtoch žiakov v jednotlivých školách a pripomenul, že vzhľadom k demografickému vývoju (klesajúci počet žiakov) sa predpokladalo, že do základných škôl v meste bude potrebné priberať aj žiakov z okolitých obcí, ktoré vzhľadom na nepriaznivú finančnú situáciu nebudú môcť všetky svoje školy udržať. Zdôraznil, že podľa predpisov by mal každý žiak plniť povinnú školskú dochádzku v mieste svojho bydliska. V prípade, že sa do mestskej školy prihlásia žiaci z niektorých obcí, mesto bude povinné informovať príslušnú obec o prijatí žiaka. Školské obvody boli po diskusii schválené ako VZN č.1/2003. Ako posledný bod programu poslanci schválili VZN č.2/2003 o poriadku na pohrebisku, ktorým sa menilo a dopĺňalo VZN č. 9/1992.

(Zápisnica zo zasadnutia mestského zastupiteľstva)

Druhé tohtoročné zasadnutie MsZ sa konalo vo štvrtok **27. februára**. Zúčastnilo sa ho 23 poslancov a 37 prizvaných - vedúcich oddelení MsÚ, riaditeľov mestských organizácií, riaditeľov základných a materských škôl. Zasadnutie otvoril a viedol primátor mesta. Predložil návrh programu rokovania podľa obsahu pozvánky s doplnením o správu o zrušení detských jasí s oddelením rehabilitácie na Ulici Kuzmányho. V bode týkajúci sa personálnych otázok zložili sľub do rúk primátora dvaja noví pracovníci mestskej polície Ivan Gajdár a Martin Uličný. V treťom bode rokovania predložila Ing. Beata Lysáková, riaditeľka VPS návrh na zmenu vecného plánu investičných výdavkov a zvýšenie výdavkov na investičné zámery, ktoré neboli zahrnuté do rozpočtu predchádzajúceho roku a ich

zaobstaranie bolo pre činnosť podniku nevyhnutné. Uznesenie bolo poslancami prijaté pod číslom 9/2003.

Hlavným bodom programu bol rozpočet mesta a jeho príspevkových organizácií. Návrh predložila pani Marta Poljaková, vedúca finančného oddelenia MsÚ. Objasnila tvorbu rozpočtu vzhľadom na príslušné zákony. V porovnaní s minulými rokmi došlo v rozpočte k podstatným zmenám, čo súviselo s presunom kompetencií. Prevody do fondov – prostriedky z výsledku hospodárenia vo výške 11 mil. Sk (vrátane štátnej dotácie) boli presunuté do rezervného fondu, do fondu rozvoja bývania bolo presunutých 3,5 mil. Sk, do cestného fondu 400 tis. Sk a do fondu výstavby 100 tis. Sk. Rozpočet príspevkových organizácií predložili riaditelia Verejnoprospešných služieb, Bytového podniku, Múzea Janka Kráľa, Informačného centra mesta a Domu kultúry. V šiestom bode sa poslanci oboznámili s návrhom o zrušení detských jasí s oddelením rehabilitácie na Ulici Kuzmányho, ktorý predložil vedúci oddelenia sociálnych vecí a kultúry Zdenko Blažek. Návrh vyplynul zo súčasnej ekonomickej situácie mesta. Zrušením týchto jasí sa na jednej strane mala dosiahnuť úplná vyťaženosť inštrukčných jasí na Komenského ulici, na druhej strane však zaniklo oddelenie rehabilitácie pre postihnuté deti. Poslanci upozornili, že návrh nebol písomne predložený na rokovanie mestskej rady. Za zrušenie detských jasí hlasovalo 19 poslancov.

Ďalší návrh na predaj a nadobudnutie nehnuteľného majetku predložila vedúca právneho oddelenia JUDr. Blanka Hliničanová. Išlo o predaj pozemkov občanom v Ondrašovej, na Nábřeží 4. apríla, zámenu pozemkov medzi mestom a katolíckou cirkvou (časť Parku M. Rázusovej-Martákovej, kde sa má budovať kruhový objazd za pozemok pri kostole Božského Srdca v Ondrašovej) a nadobudnutie pozemkov o výmere 224 m<sup>2</sup> na vybudovanie prístupovej komunikácie popri východnom priečelí Posádkového klubu. Ing. Ján Bonko predložil poslancom správu o činnosti útvaru hlavného kontrolóra mesta za druhý polrok 2002, ktorú zastupiteľstvo schválilo.

Správu o činnosti mestskej polície za rovnaké obdobie predložil náčelník Ing. Lubomír Marjovič. Zároveň pozval poslancov na pracovisko mestskej polície, kde by sa mohli bližšie oboznámiť s ich prácou. Navrhol, že aj zasadnutie komisie zdravia, životného prostredia a ochrany verejného poriadku sa môže konať v ich priestoroch. V desiatom bode programu poslanci schválili Správu o zahraničných vzťahoch mesta v roku 2002 a návrh podujatí na tento rok, ktorú predložil Mikuláš Konečný, vedúci oddelenia sekretariátu. Posledný návrh týkajúci sa opätovného vstupe mesta do Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) predložil primátor mesta. Podľa neho sa nenaplnili očakávania z členstva Liptovského Mikuláša v Únii miest Slovenska a vzhľadom na čoraz užšiu spoluprácu Únie a ZMOS vstup mesta do ZMOS môže byť užitočný.

V rámci informácií MUDr. Alexander Slafkovský hovoril o zámere výstavby Aquaparku Tatrallandia, v rámci ktorého sa uskutočnil výber dodávateľa stavby, všetky doterajšie kroky svedčili o tom, že termín otvorenia 1. júla tohoto roku bude splnený.

(Zápisnica zo zasadnutia mestského zastupiteľstva)

**27. marca** sa stretli poslanci mestského zastupiteľstva na svojom zasadnutí po tretíkrát. Prítomných bolo 23 poslancov. V prvom programovom bode volili tajným hlasovaním hlavného kontrolóra mesta a zároveň mu určili plat. Ako jediný kandidát bol navrhnutý súčasný kontrolór Ing. Ján Bonko, ktorý funkciu vykonával od roku 2002. Jednohlasne bol zvolený aj na ďalšie šesťročné obdobie. V ďalšom bode bolo odhlasované rozdelenie komisie školstva a kultúry na dve samostatné komisie na základe interpelácie poslanca Mgr. Borisa Vaceka z predchádzajúceho

zasadnutia MsZ. Tento poslanec sa stal predsedom školskej komisie, jej podpredsedníčkou PhDr. Kata Piačková. Za predsedu komisie kultúry bol zvolený PaedDr. Ivan Laučík a za podpredsedu Mgr. Boris Vacek. V rámci personálnych otázok bol z Rady školy pri Združenej hotelovej a obchodnej škole na vlastnú žiadosť odvolaný Ing. Rudolf Huna. V tomto iniciatívnom samosprávnom orgáne školy ho nahradil Ing. Jaroslav Lehotský.

Informatívnu správu o prenájme budov a nebytových priestorov v správe príspevkových organizácií mesta za druhý polrok 2002 predložili riaditelia organizácií mesta. Mgr. Anna Iľanovská, vedúca bytového referátu MsÚ informovala v správe o odpredaji bytov a hospodárení s nimi. Ku koncu roka 2002 bolo na mestskom úrade evidovaných 203 žiadostí o pridelenie bytu. V novembri minulého roka bola dokončená stavba 22 nájomných bytov v dome na Nábřeží 4. apríla. Odpredaných bolo ďalších 16 bytov za 6 399 138 Sk. Bytový podnik dal v 29 prípadoch výpoveď z nájmu bytov.

Vo štvrtom bode rokovania predložil vedúci oddelenia výstavby MsÚ Ing. Milan Kuna správu o plnení rozvojového programu mesta v roku 2002, v ktorej sa konštatovalo, že nosným programom výstavby v roku 2002 bolo dokončenie 2. etapy pešej zóny.

Návrh na predaj nehnuteľného majetku, ktorý predložila vedúca právneho oddelenia JUDr. Blanka Hliničanová, vyvolal diskusiu. Ekonomická komisia totiž rozhodla predávať pozemky pod domami s bývalými družstevnými bytmi pôvodným vlastníkom za 3,50 Sk/m<sup>2</sup> a novým vlastníkom (dedičom a pod.) za 500 Sk/m<sup>2</sup>, s čím nesúhlasili niektorí poslanci ani občania. Dvaja z nich sa, po súhlase primátora, k téme vyjadrili.

O prechode pôsobností na úseku stavebného poriadku a sociálnych vecí k 1. januára tohoto roka informoval Ing. Vladimír Šmoldas, vedúci oddelenia vnútra a zároveň zástupca prednostky mestského úradu. Dňa 1. februára 2003 bola uzavretá zmluva, na základe ktorej bol na Mestskom úrade v Liptovskom Mikuláši vytvorený Spoločný obecný úrad územného rozhodovania a stavebného poriadku. Svoju činnosť vykonával v rámci oddelenia územného rozhodovania, stavebného poriadku a životného prostredia. K zmluve pristúpilo 38 obcí okresu a mesto Liptovský Mikuláš. problémom bolo financovanie úradovne, pretože medzi rozpočtom a delimitovanými finančnými prostriedkami zo štátu vznikol deficit 521 482 Sk. Ten mal byť vykrytý z príjmov zo správnych poplatkov, z dodatočne delimitovaných štátnych prostriedkov a združením financií vo výške 5,20 Sk na obyvateľa. Na úseku sociálnej pomoci v oblasti opatrovateľskej služby prevzalo mesto z Okresného úradu, odboru sociálnych vecí v Liptovskom Mikuláši 147 spisov opatrovaných občanov, ktorým sa poskytovala opatrovateľská služba 135 opatrovateľmi. Dňa 1. februára bola uzavretá zmluva o vytvorení Spoločného obecného úradu sociálnej pomoci na mikulášskom mestskom úrade. K zmluve pristúpilo 36 obcí a Liptovský Mikuláš. Aj pri tomto prechode kompetencií zo štátu na obce vznikol finančný deficit, a to vo výške 335 772 Sk, ktorý bude vykrytý združením finančných prostriedkov vo výške 6,30 Sk na obyvateľa. V ďalšom bode poslanci prerokovali návrh na všeobecne záväzné nariadenie, ktorým sa upravuje spôsob určenia úhrady, výška úhrady a spôsob platenia úhrady za poskytnutú opatrovateľskú službu, ktorý predložil vedúci oddelenia sociálnych vecí a kultúry Zdenko Blažek. Zámerom VZN bola predovšetkým profesionalizácia opatrovateľskej služby, zvýšenie poplatkov a poskytovanie tejto služby len tým občanom, ktorí ju skutočne potrebujú. Dochádzalo totiž k zneužívaniu tejto služby, keď opatrovateľmi boli najbližší príbuzní žijúci v spoločnej domácnosti. Po diskusii bolo VZN prijaté pod číslom 3/2003/VZN.



V bode informácie navrhol primátor mesta prijať uznesenie mestského zastupiteľstva – protest proti zrušeniu Okresného sudu v Liptovskom Mikuláši (pozri Súdnictvo). Návrh poslanci jednomyseľne schválili.

V rámci interpelácií poslancov odzneli pripomienky k voľne pobiehajúcim psom na sídlisku Nábrevie, zrušeniu pracoviska Všeobecnej úverovej banky na sídlisku Podbreziny. Na otázku Jozefa Bobáka o opatreniach v súvislosti s vojenským konfliktom v Iraku reagoval primátor mesta. Uviedol, že bola vykonaná inventarizácia masiek a krytov, pričom zásoba masiek bola určená pre približne 75 percent obyvateľov a kryty pre 3 500 ľudí. Dôraz sa kládol na ochranu vodných zdrojov a signalizačné zabezpečenie v prípade ohrozenia prostredníctvom mestskej polície. Poslankyňa Mgr. Oľga Puchá upozornila na rušenie nočného pokoja na Vrbovej ulici rómskou mládežou, ktoré by si mala mestská polícia všímať trvalo. Odporučila tiež preveriť priznanie k poplatkom za odpad rómskymi obyvateľmi Vrbice. MUDr. Alžbeta Smiešna hovorila o možnosti zriadiť novú autobusovú zastávku vo Vrbici, v lokalite medzi pohostinstvom Váh a Vrlíkovou ulicou.

Štvrté zasadnutie mestského zastupiteľstva sa konalo vo štvrtok **24. apríla**. Zúčastnilo sa ho 24 poslancov a 22 pozvaných pracovníkov mestského úradu a mestských podnikov. Na úvod sa poslanci zaoberali organizačnou štruktúrou mestského úradu. Prednostka úradu Ing. Anna Rašiová uviedla, že napriek nárastu kompetencií a počtu pracovníkov možno považovať doterajšiu organizačnú štruktúru úradu za vyhovujúcu, nedoporučila ju meniť. Navrhovaná zmena sa dotýkala len zmeny názvu referátu územného plánovania a architektúry na referát územného plánovania a architektúry mesta a oddelenie výstavby sa premenovala na investičné oddelenie.

Aj ďalší návrh – odvolanie a delegovania zástupcov mestského zastupiteľstva do rád škôl predložila prednostka úradu. Informovala, že oddelenie školstva, mládeže a telesnej kultúry oslovilo všetky školy s cieľom preveriť zastúpenie mesta v radách škôl. V štyroch prípadoch bolo navrhnuté nahradenie predchádzajúcich členov novými. Na odporúčenie mestskej rady bolo do uznesenia doplnené zvolávanie delegátov MsZ raz ročne, aby informovali o činnosti školských rád a zastupiteľstvo tak malo spätnú väzbu. V ďalšom bode predložil zástupca primátora mesta Ing. Jozef Repaský návrh na zriadenie občianskeho klubu v mestskej časti Okoličné a doplnenie klubov v mestských častiach Iľanovo a Bodice. Štvrtý bod rokovania patrilo výsledkom hospodárenia mesta Liptovský Mikuláš za rok 2002. Celkovo bol dosiahnutý nad očakávanie dobrý výsledok - prebytok hospodárenia vo výške 16,752 mil. Sk. Tvorili ho nevyčerpaná podielová cestná daň (437,132 tis. Sk), nevyčerpané prostriedky z predaja bytov (3,552 mil. Sk), nepoužité prostriedky z fondu vzdelávania (9 tis. Sk), zo Štátneho fondu rozvoja bývania (1,212 mil. Sk), z Fondu národného majetku (160 tis. Sk), zo štátnej dotácie na mzdy pre školstvo (448 Sk) a nevyužitý príjmy rozpočtových organizácií s právnou subjektivitou (477,675 tis. Sk). Diskusia poslancov sa rozvinula okolo nízkych príjmov z poplatkov za alkohol a tabakové výrobky. Podľa slov primátora mesta sa do budúcnosti predpokladalo zrušenie tohoto poplatku. Mestá a obce nemali kompetencie na vykonávanie kontroly hospodárenia, resp. odvodovej povinnosti v jednotlivých reštauračných prevádzkach. V ďalších bodoch pred poslancov predstúpili riaditelia príspevkových organizácií mesta s výsledkami minuloročného hospodárenia. Riaditeľka Verejnoprošpešných služieb Ing. Beata Lysáková uviedla, že v hlavnej činnosti dosiahli aktívny, v podnikateľskej činnosti pasívny výsledok hospodárenia. V Bytovom podniku, podľa riaditeľa Antona Urgelu, boli výsledky priaznivé, v hlavnej i vedľajšej činnosti hospodárili so ziskom. Aj podľa riaditeľky

Múzea Janka Kráľa PhDr. Daniely Eleny Komárovej v hospodárení bol dosiahnutý zisk. Jana Piatková, riaditeľka Informačného centra mesta informovala o zisku z hlavnej činnosti, pričom strata v podnikateľskej činnosti bola vykrytá z rezervného fondu. Správa predložená riaditeľom Domu kultúry Ing. Róbertom Szolnokim upozorňovala na stratu v prevádzke kina Nicolaus. Spôsobená bola zvýšením odvodu z tržieb z jedného na desať percent ako aj nižšou návštevnosťou kina.

Poslanci ďalej rokovali o zmene rozpočtu mesta na tento rok. Návrh predložila Marta Poljaková, vedúca finančného oddelenia MsÚ. Pripomenula, že na predchádzajúcom zasadnutí bolo schválené zníženie príspevku príspevkovým organizáciám mesta o desať percent a zvýšenie zálohového odvodu do Bytového podniku. Takto ušetrené prostriedky vo výške 4 mil. Sk sa mali použiť na nevyhnutné výdavky školstva, pretože štát poskytol financie len zálohovo. Zníženie výdavkov bolo schválené v tejto výške: Domu kultúry o 200 tisíc korún, Múzeu Janka Kráľa o 315 tisíc korún, Informačnému centru o 140 tisíc korún, Verejnoprospešným službám o 2,615 mil. Sk. Bytovému podniku bol zvýšený odvod o 730 tisíc korún.

Výsledky inventarizácie majetku, pohľadávok a záväzkov mesta a ním zriadených organizácii k 31.decembru 2002 predložila JUDr. Alena Oberučová, vedúca majetkoprávneho referátu mestského úradu. Celkový stav majetku mesta podľa jednotlivých druhov bol stanovený na 2,036 miliardy korún, pričom oproti roku 2001 sa zvýšil zásluhou prevzatia majetku škôl a školských zariadení o 121,480 mil. korún.

V ďalšom bode rokovacieho programu predložila JUDr. Blanka Hliničanová, vedúca právneho oddelenia MsÚ, správu o prenájme a výpožičke nebytových priestorov v správe mestského úradu a organizácii mesta. Vyplynulo z nej, že Stredná zdravotnícka škola bezplatne užívala nebytové priestory (1 521 m<sup>2</sup>) v budove mestského úradu. Oddelenie školstva, mládeže a telesnej kultúry spravovalo budovu školy na Ulici Jura Janošku, ktorú požičiavalo na vyučovanie Základnej škole apoštola Pavla (1 724 m<sup>2</sup>), Evanjelickej základnej škole biskupa Jura Janošku a Evanjelickému gymnáziu Juraja Tranovského (603 m<sup>2</sup>). Oddelenia sociálnych vecí a kultúry malo v správe budovu detských jasí na Komenského ulici, v ktorej dalo zmluvou o výpožičke nebytové priestory (168 m<sup>2</sup>) Evanjelickej základnej škole biskupa J. Janošku pre školský klub. Verejnoprospešné služby mesta spravovali priestory v podchode na Garbiarskej ulici, kde zmluvou o dočasnom užívaní dali do užívania mestu prostredníctvom oddelenia sociálnych vecí a kultúry nebytové priestory (60 m<sup>2</sup>) pre schôdzkovú činnosť ťažko zdravotne postihnutých občanov. VPS spravovali tiež nebytové priestory v objekte zimného štadióna (2 128 m<sup>2</sup>), ktoré bezplatne užíval Mestský hokejový klub 32 – ľadová plocha, šatne, kancelárie, apartmány a s tým súvisiace priestory. Poslanci dostali tiež podrobnú informatívnu správu o prenájme mestských nebytových priestorov v správe bytového podniku v Dome služieb na Námestí mieru, na Pišútovej ulici, Námestí osloboditeľov, v kultúrnych domoch v Palúdzke, Il'anove, Demänovej, v zdravotných strediskách na Podbrezinách a Nábřeží 4. apríla. V tejto súvislosti MsZ uložilo riaditeľovi Bytového podniku prehodnotiť výšku nájomného a pripraviť návrh na jeho optimalizáciu.

Desiaty bod programu sa týkal prevodu správy majetku zimného štadióna a krytej plavárne z podniku Verejnoprospešné služby na Bytový podnik Liptovský Mikuláš. Predkladateľka Ing. Anna Rašiová uviedla, že prevod je navrhovaný v súvislosti so zmenami zákona o rozpočtových pravidlách – povinnosť odvodu finančných prostriedkov Bytového podniku do rozpočtu mesta sa zrušila, na druhej strane mesto prispievalo VPS na prevádzku zimného štadióna a krytej plavárne, prevodom by sa tieto vzťahy upravili. S týmto riešením súhlasilo aj Ústredné

daňové riaditeľstvo v Banskej Bystrici, pretože stratová prevádzka oboch zariadení (z dôvodu verejného záujmu) nebude zdanená daňou z pridanej hodnoty. Poslanci s prevodom od 1. mája 2003 súhlasili.

Zasadnutie mestského zastupiteľstva **29. mája** prerokovalo úpravu rozpočtu mesta a jeho rozpočtových organizácií. Rozpočet k 31. marcu predstavoval 331,892 mil. Sk. V prvom štvrtroku mesto dosiahlo prebytok v hospodárení 24, 24 mil. Sk, čo súviselo s tým, že hlavné obdobie výdavkov priniesol vždy druhý polrok. Poslanci sa zaoberali aj návrhom na predaj nehnuteľného majetku. Okrem iného schválili predaj pozemkov pod objekty obchodného domu Hypernova – parkovacie plochy a prístupové komunikácie, aby došlo k definitívnemu vysporiadaniu pozemkov.

V programe rokovania bola aj aktualizácia VZN o vytváraní podmienok kvalitného životného prostredia. Po dohode poslancov mal byť návrh nového VZN o chove psov dopracovaný a schválený na júnovom mestskom zasadnutí. Poslanci ďalej prerokovali návrh na vyradenie predškolského zariadenia a školskej jedálne v Ploštíne zo siete školských zariadení. Prevádzku tejto škôlky pozastavilo už 1. septembra 2003 rozhodnutie Okresného úradu v Liptovskom Mikuláši, ktorý bol v tom čase jej zriaďovateľom. Príčinou bolo reštitučné vysporiadanie nehnuteľnosti. Mestskej časti Ploštín sa týkal aj ďalší bod rokovania, v ktorom poslanci schválili štatút tunajšej novej pobočky mestského klubu dôchodcov.

V závere poslanci prerokovali žiadosť Základnej organizácie Slovesného zväzu protifašistických bojovníkov v Liptovskom Mikuláši, ktorá požadovala rozšírenie niektorých komisií mestského zastupiteľstva o členov ich zväzu. Poslanci žiadosť neodobrili a členom SZPB odporučili, aby sa tak ako aj ostatné neziskové organizácie obracali s konkrétnymi žiadosťami a problémami na predsedov komisií, resp. referát mestského úradu pre vzťahy s verejnosťou.

V piatok **13. júna** sa poslanci stretli na mimoriadnom rokovaní MsZ. Prijali uznesenie, v ktorom protestovali proti zámeru Ministerstva vnútra SR zachovať iba jedno riaditeľstvo Policajného zboru SR pre celý Liptov so sídlom v Ružomberku (pozri Bezpečnostné zložky).

Ďalšie plánované mestské zastupiteľstvo sa uskutočnilo **7. júla**. V jeho úvode primátor ocenil dvoch jubilantov - osemdesiatnikov, pánov Ladislava Pašku a Karola Komanderu za rozvoj kultúry v meste. Publicista Ladislav Paška zastával v 60. rokoch funkciu vedúceho odboru školstva a kultúry MsNV, po roku 1989 bol riaditeľom Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši. Karol Komandera sa dlhé roky venoval ochotníckemu divadlu.

V rámci personálnych otázok sa poslanci zaoberali zmenou zástupcu v dozornej rade spoločnosti Liptoinvest. Novým zástupcom mesta sa stal Ing. Jaroslav Čefo. K zmenám došlo tiež v obsadení redakčnej rady internetovej stránky mesta, ako aj redakčnej rady mesačníka Mikuláš. Vedúci oddelenia sociálnych vecí a kultúry Zdenko Blažek predložil poslancom správu o sociálnej pomoci v meste. Najaktuálnejšou otázkou bol stav opatrovateľskej služby po prechode tejto kompetencie na mesto. Nasledovala informatívna správa o činnosti Obecnej školskej rady v Liptovskom Mikuláši, analýza prechodu škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta do správy Bytového podniku, m. p. Poslanci tiež pripomienkovali návrh Rozvojového programu mesta Liptovský Mikuláš na najbližšie tri roky. Vzhľadom na súčasnú finančnú situáciu bolo jeho plnenie možné iba s využitím úverov a grantov.

Poslanci schválili aj zníženie ceny bytov na Tehliarskej ulici v Ondrašovej. Všetci obyvatelia tamojšieho bytového domu mali záujem odkúpiť byty do

osobného vlastníctva, avšak žiadali zníženie ich ceny vzhľadom na zamokrenie budovy. V súvislosti s presunom prevádzky zimného štadiónu a plavárne z Verejnoprospešných služieb na Bytový podnik, poslanci odsúhlasili zmenu rozpočtu. Bytovému podniku schválili čerpanie dlhodobého úveru určeného na financovanie plynofikácie výmenníkových staníc na plynové kotolne. Táto investičná akcia sa už rozbehla a ukončená mala byť koncom augusta.

V ďalšom bode poslanci mestského zastupiteľstva zvažovali výhody a nevýhody transformácie VPS na obchodnú spoločnosť. Takýto návrh predložili niektorí poslanci už na predchádzajúcom zasadnutí. Z podrobnej analýzy však vyplynulo odporúčanie zatiaľ zachovať VPS ako príspevkovú organizáciu mesta so sprísnením kontrolných a finančných väzieb so zriaďovateľom. Na žiadosť poslancov predložili pracovníci VPS informatívnu správu o čerpaní rozpočtových prostriedkov na údržbu cintorínov v roku 2002. Údržba bola vykonávaná podľa potrieb v jednotlivých lokalitách, celkové náklady predstavovali takmer 2,6 mil. Sk.

V závere rokovania poslanci odsúhlasil zmeny troch všeobecne záväzných nariadení. Zrušili VZN o aukčnom predaji nehnuteľných vecí, aktualizovali nariadenie o vytváraní podmienok kvalitného životného prostredia a verejnom poriadku a zmenili VZN o parkovaní a odstavovaní motorových vozidiel na verejných priestranstvách.

(Mikuláš, august 2003)

Na mestskom zastupiteľstve **26. augusta** dominovala bilancia hospodárskych výsledkov mesta a jeho príspevkových organizácií. V úvode predložil náčelník mestskej polície Ing. Ľubomír Marjovič správu o jej činnosti. Okrem zhodnotenia plnených úloh počas prvého polroka poukázal aj na technické vybavenie a zvýšenie požiadavky na bezpečnosť vzhľadom na rozvoj cestovného ruchu v meste a jeho okolí.

Ďalej poslanci diskutovali o výsledkoch hospodárenia mestských organizácií. Verejnoprospešné služby mesta Liptovský Mikuláš dosiahli za prvých šesť mesiacov roka aktívny výsledok hospodárenia v hlavnej i podnikateľskej činnosti. Vedenie VPS poukázalo na rezervy súvisiace s nákladmi na čistenie odpadových vôd v čistiarni na skládke tuhého komunálneho odpadu vo Veternej Porube. Poslanci preto uložili riaditeľke podniku iniciovať rokovanie s vedením spoločnosti INTREL s cieľom prijať opatrenia na zníženie nákladov. So ziskom hospodáril aj Bytový podnik, m. p. Stratu v prvom polroku zaznamenalo Múzeum Janka Kráľa. Podľa jeho riaditeľky PhDr. Daniely Komárovej bolo najväčším problémom, aj po zredukovanom príspevku zriaďovateľa, krytie zvýšených položiek za elektrickú energiu. Informačné centrum mesta pri polročnom hodnotení výsledkov konštatovalo stratu z podnikateľskej činnosti. Riaditeľka Jana Piatková uviedla, že letné mesiace a s nimi spojený vysoký záujem turistov o služby centra dávali reálny predpoklad, že do konca roka sa podarí záporný výsledok hospodárenia vykryť. Zisk z hlavnej činnosti a stratu z podnikateľskej činnosti zaznamenal aj Dom kultúry. Riaditeľ Ing. Róbert Szolnoki odôvodnil stratu prevádzkovaním kina Nicolaus. Z vybraného vstupného totiž po odvedení príspevku filmovým spoločnostiam a mestu ostalo priamo v rozpočte Domu kultúry iba 33 percent.

Celkový hospodársky výsledok mesta Liptovský Mikuláš bol za prvý polrok vysoko aktívny, avšak použitie väčšiny finančných prostriedkov bolo plánované na využitie v druhom polroku.

V ďalšom bode poslanci odsúhlasili výšku nájomného v novom bytovom dome v Palúdzke na Ulici Pavla Straussa. Vzali na vedomie predloženú správu o prenájmoch budov a nebytových priestorov, odpredaji bytov a hospodárení s bytmi za prvý polrok 2003. V závere zasadnutia sa zaoberali rozpracovaním záverov

analýzy výhod a nevýhod transformácie VPS na obchodnú spoločnosť a vzali na vedomie správu o činnosti úseku hlavného kontrolóra mesta.

Deviate zasadnutie mestského zastupiteľstva **25. septembra** sa začalo prijatím Michala Martikána a Alexandra Slafkovského ml., ktorí v auguste získali v nemeckom Augsburgu tituly majstrov sveta vo vodnom slalome. Verejné uznanie za zásluhy o rozvoj športu v meste Liptovský Mikuláš si odniesol aj tréner Ivan Cibák za dlhodobé pôsobenie v Kanoe Tatra Klube.

V rámci personálnych otázok boli odhlasované zmeny zástupcov MsZ v piatich radách škôl na území mesta. Rokovanie pokračovalo správou o činnosti mestských detských jasí s kapacitou 50 detí, ktoré v súčasnosti navštevovalo 30 detí, ďalších 20 bolo sem zapísaných. S ďalšou správou o stave životného prostredia za prvý polrok 2003 vystúpil Ing. Miroslav Todák, vedúci oddelenia územného rozhodovania, stavebného poriadku a životného prostredia. Predložená správa vyvolala dlhú diskusiu (pozri Životné prostredie). Poslanci sa zaoberali aj predajom nehnuteľného majetku a akcií mesta. Išlo o priamy predaj pozemkov v Okoličnom, predaj akcií mesta v obchodnej spoločnosti Liptoinvest, a. s. majoritnému akcionárovi spoločnosti Zdroj Verex a.s. L. Mikuláš a predaj pozemku medzi Moyzesovou a Garbiarskou ulicou. V tomto bode sa prerokovala aj zmena rozpočtu mesta. Rozsiahlu a emotívnu diskusiu poslancov vyvolal návrh vyčleniť na výstavbu pamätníka Martina Rázusa 700 tisíc korún. Nakoniec bola táto suma v pléne schválená.

**22. októbra** sa uskutočnilo mimoriadne zasadnutie poslancov. Jeho jediným programovým bodom bol bezodplatný prevod akcií Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Žilina na mesto Liptovský Mikuláš. Akcie Severoslovenských vodární a kanalizácií v hodnote 4,6 miliárd mal zatiaľ v správe Fond národného majetku. V zmysle rozhodnutia Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR z 30. augusta 2002 bol podiel akcií tejto spoločnosti určený zaokrúhlene podľa počtu obyvateľov jednotlivých miest a obcí. Mesto tak získalo 178 520 akcií v menovitej hodnote 1 000 Sk. Stal sa tak 3,89 percentným podielnikom novovytvorenej vodárenskej spoločnosti. V diskusii primátor uviedol, že napriek snahe regiónu Turca odčleniť sa od vodárenskej spoločnosti a vytvoriť samostatnú akciovú spoločnosť, považoval za výhodnejšie zachovať veľkú vodárenskú spoločnosť, ktorá by lepšie vzdorovala rôznym vplyvom, napr. zo strany iných spoločností, ktoré mohli v budúcnosti ovplyvniť cenu vody.

Jedenáste zasadnutie mestského zastupiteľstva prebehlo **13. novembra**. Poslanci na ňom prerokovali 15 bodov programu.

Na úvod prijali rezignáciu dvoch delegátov Rady školy pri Základnej škole na Nábřeží dr. Aurela Stodolu, a to MUDr. Jána Drobča a Jána Tomčíka. Na ich miesta boli delegovaní poslanci Ing. Vladimír Stankoviansky a Ing. Jaroslav Lehotský. Program pokračoval schválením dohody o prevádzke Centra Kolomana Sokola v spolupráci medzi mestom Liptovský Mikuláš a Galériou P.M.Bohúňa, ktorú predložil riaditeľ galérie akad. maliar Pavol Petráš. Pripomenul, že centrum vzniklo v decembri 2002 pri príležitosti stých narodenín umelca. Mesto sa zaviazalo aj naďalej bezodplatne poskytovať priestory Pongráčovskej kúrie, zabezpečiť údržbu a opravy budovy. Zároveň malo financovať polovicu nákladov na energie. Galéria uhrádzala zostatok nákladov na energie a personálne zabezpečenie expozície diel Kolomana Sokola.

Poslanci sa ďalej zaoberali stavom školstva na území mesta. Vedúci oddelenia školstva PaedDr. Július Lichardus v podrobnej správe informoval o situácii škôl a

školských zariadení v správe mesta (pozri kapitola Školstvo a zápisnice MsZ). Poslanci sa okrem toho zaujímali aj o fungovanie pedagogicko-psychologickej poradne a dostali komplexné informácie o stredných a vysokých školách v meste.

Na podnet prokurátorky Okresnej prokuratúry v Liptovskom Mikuláši JUDr. Viery Binkovej sa zastupiteľstvo zaoberalo protestom proti VZN, ktorým sa upravovala výška úhrady za poskytnutú opatrovateľskú službu a spôsob jej platenia. Po dohode prokurátorky s vedením mesta a právničkou JUDr. Blankou Hliničanovou mal byť text nariadenia upravený v súlade s platnou legislatívou predložený na nasledujúce zasadnutia poslancov.

Ďalší bod zasadnutia sa týkal predaja pozemkov, bytov a nebytových priestorov v zdravotnom stredisku na Nábřeží 4. apríla a nadobudnutie pozemkov od Stavebného bytového družstva poľnohospodárov. V siedmom bode programu poslanci schválili formou VZN č.7/2003 doplnok k územnému plánu sídla Liptovský Mikuláš č.6 rekreačná zóna pri Aquaparku Tatralandia. Podľa návrhu Ing. Miroslava Todáka, vedúceho oddelenia územného rozhodovania, stavebného poriadku a životného prostredia MsÚ išlo o lokalitu medzi Liptovskou Ondrašovou a súčasným aquaparkom, ktorá v pôvodnom územnom pláne nebola určená na zástavbu.

Správu o výsledkoch hospodárenia mesta k 30. septembru 2003 predložila vedúca finančného oddelenia MsÚ Marta Poljaková. Informovala, že približne o 2 mil. Sk zaostávalo plnenie podielovej dane z príjmov právnických osôb ako aj príjmu daní z nehnuteľností. V nasledujúcom návrhu Ing. Rudolfa Proča, vedúceho referátu daní a poplatkov znížili odvodovú zaťaženosť Domu kultúry v prevádzke kina Nicolaus z vybraného vstupného.

Pred nastávajúcou zimou sa poslanci zaoberali aj operačným štábom zimnej služby. Okrem predstaviteľov mesta ho tvorili aj členovia zo Slovenskej správy ciest, VPS, okresného dopravného inšpektorátu, mestského polície a Okresného úradu v Liptovskom Mikuláši. Správu o kontrole vykonávanie živností nákladných dopravcov na území mesta predložil Ing. Miroslav Tuli, vedúci oddelenia dopravy. Po nej sa už poslanci venovali výsledkom analýzy spracovaných pasportov zelene mesta predloženým RNDr. Dušanom Tekeljacom, vedúcim referátu životného prostredia a poľnohospodárstva. Dokument bol koncipovaný ako otvorený, s možnosťou postupného dopĺňania.

Správu o stave tepelno-technických zariadení v správe Bytového podniku a pripravenosti na zimnú vykurovaciu sezónu predložil riaditeľ Bytového podniku Anton Urgela. Informoval aj o zámere pokračovať v plynifikácii výmenníkových staníc (zimný štadión, krytá plaváreň, Vansovej a Kollárova ulica). Poslednými bodmi novembrového rokovania boli správy o vývoji rozpočtu Bytového podniku a návrh na úpravu výšky nájomného za nebytové priestory prenajaté na účely prevádzkovania zdravotníckeho alebo lekárenského zariadenia.

(Mikuláš, december 2003, zápisnica zo zasadnutia MsZ)

Na poslednom tohtoročnom zasadnutí sa poslanci zišli **16. decembra**. V rámci organizačných otázok predložila Ing. Anna Rašiová, prednostka MsÚ budúročný program rokovaní mestskej rady a mestského zastupiteľstva. Poslanci ho doplnili ďalšími návrhmi. Potom rokovali o zmene organizačnej štruktúry mestského úradu v súvislosti s presunom kompetencie overovať úplnosť žiadosti o poskytnutie podpory z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania z Okresného úradu v Liptovskom Mikuláši. Uzniesli sa, že stav zamestnancov mesta sa od 1. januára 2004 zvýši o počet, ktorý bude zodpovedať delimitovaným funkčným miestam. Ďalšie schválené uznesenie sa týkalo zmien a doplnkov v Zásadách hospodárenia s majetkom mesta Liptovský Mikuláš. Rokovanie pokračovalo bodom o predaji a

nadobudnutí nehnuteľného majetku, v rámci ktorého bol schválený priamy predaj pozemkov a bytov občanom mesta. V ďalších troch bodoch programu boli schválené všeobecne záväzné nariadenia týkajúce sa opatrovateľskej služby (spôsob určenia úhrady, jej výška a spôsob platenia), výšky sadzieb dane z nehnuteľnosti a zmien a doplnkov o miestnych poplatkoch v znení neskorších zmien a doplnkov.

Riaditeľka VPS Ing. Beata Lysáková predložila poslancom návrh na zmeny poplatkov za cintorínske služby a prepožičanie miesta na pohrebisku. Zdôraznila nevyhnutnosť zvýšiť tieto poplatky, v rámci Slovenska podpriemerné. Nové, zvýšené ceny poslanci po krátkej diskusii schválili.

Poslanci ďalej prijali zmeny tohtoročných rozpočtov VPS, Múzea Janka Kráľa a rozpočty príspevkových organizácií mesta na rok 2004 – Verejnoprospešných služieb, Bytového podniku, Múzea Janka Kráľa, Domu kultúry a Informačného centra mesta.

Zástupca primátora Ing. Jozef Repaský predložil návrh na založenie Mestskej televízie Liptovský Mikuláš s.r.o. Tento zámer bol dosiaľ brzdený neustálymi spormi medzi káblovými spoločnosťami. Pre mesto bolo výhodné zavedenie televízie prostredníctvom terestriálneho signálu s možnosťou napojiť sa na vysielateľ súkromnej Televízie JOJ s ročnými predpokladanými nákladmi 25–30 tisíc Sk. Preto bolo potrebné založiť obchodnú spoločnosť so stopercentnou účasťou mesta. Kompletný projekt mestskej televízie v spolupráci s mestom Handlová mal byť predložený na nasledujúcom zasadnutí MsZ.

Uznesením č.118/2003 bol schválený rozpočet mesta na rok 2004 vo výške 318, 189 mil. Sk v jeho príjmovej aj výdavkovej časti. Podľa návrhu vedúcej finančného oddelenia MsÚ Marty Poljakovej bol rozpočet zostavený maximálne úsporne. Primátor uviedol, že rozpočet pre školy bol zostavený zatiaľ len provizórne na 95 percent minuloročného rozpočtu. Upravený bude začiatkom budúceho roka po poukázaní financií zo štátneho rozpočtu podľa noriem na žiaka.

Prednostka úradu Ing. Anna Rašiová predložila zmluvu o opätovnom zriadení Spoločného obecného úradu pre úsek regionálneho rozvoja, sociálnej pomoci, územného plánovania a stavebného poriadku so sídlom v Liptovskom Mikuláši. Oslovené obce a mestá mali záujem o obnovu spolupráce formou tohoto úradu, aby mali zabezpečený výkon vybraných úloh samosprávy i prenesených úloh štátnej správy.

Poslanci ďalej schválili Zmluvu o priateľstve medzi Liptovským Mikulášom a Annecy vo Francúzsku a preplatenie nevyčerpanej dovolenky primátorovi mesta. Diskusiu vyvolala žiadosť občianskeho združenia Mestský hokejový klub 32 Liptovský Mikuláš o predĺženie termínu splatnosti bezúročnej návratnej finančnej výpomoci vo výške 1 milión korún. Primátor uviedol, že súčasná finančná situácia MHK 32 nedovoľovala splatiť výpomoc a preto je potrebné uvoľniť z rezervného fondu mesta milión korún, čo znamenalo, že mesto sa stalo sponzorom MHK. Mesto okrem toho zabezpečovalo ôsmimi miliónmi prevádzku zimného štadióna. Poslankyňa Magdaléna Kostolná uviedla, že ide v podstate o odpustenie pôžičky, ktorú sa hokejisti zaviazali splatiť a nesúhlasila s neustálym podporovaním tohoto športu.

## VÝZNAMNÍ HOSTIA

**MINISTER ZAHRANIČNÝCH VECÍ POLSKEJ REPUBLIKY WŁODZIEMIERZ CIMOSIEWICZ** so svojim slovenským kolegom **MINISTROM EDUARDOM KUKANOM** otvorili v piatok 17. januára v našom meste prvý honorárny konzulát Poľskej republiky na Slovensku. Poverovacie listiny odovzdali známemu mikulášskemu podnikateľovi Ing. Tadeuszovi Frackowiakovi. Konzulát bol prvým diplomatickým úradom na Slovensku zriadeným v okresnom meste. Zodpovedalo to významu Liptovského Mikuláša ako turistického centra s veľkou návštevnosťou zvlášť poľských turistov. Konzulárnym obvodom boli regióny Oravy, Liptova a Spiša, v ktorých žila najpočetnejšie poľská menšina. Kancelária konzulátu bola umiestnená v budove okresného úradu, na ktorom zaviala poľská štátna vlajka.

Tadeusz Frackowiak (49) sa narodil v Poľsku. Vyštudoval Univerzitu M. Luthera v Halle-Wittenbergu ako poľnohospodársky inžinier. V roku 1980 sa trvalo presťahoval na Slovensko. Od roku 1999 bol viceprezidentom Zväzu obchodu SR. V súčasnosti stál na čele predstavenstva Verex Holding, a.s. Liptovský Mikuláš, ktorá vlastnila sieť veľkoplošných predajní potravín a veľkoobchody s potravinami a elektrotechnikou.

(SME 17.1.2003, Liptov 21.1.2003, Formát č.4/2003, Mikulášske spravodajstvo, február 2003)

**ŠÉF SLOVENSKEJ DIPLOMACIE EDUARD KUKAN** navštívil mesto opäť 4. februára. V zasadačke mestského úradu sa stretol so študentmi stredných škôl. Vo Vojenskej akadémii vystúpil s prednáškou *Začlenenie Slovenska do NATO – najlepšia alternatíva zabezpečenia bezpečnosti a stability našej krajiny*. Zameral sa na súčasnú medzinárodnú politickú situáciu, iracký konflikt, aj na otázky boja proti medzinárodnému terorizmu. Reagoval aj na pokles podpory Slovákov vstupu do Severoatlantickej aliancie, najmä v súvislosti s konfliktom v Iraku. Návštevu ukončil stretnutím s primátorom mesta. Ďalšiu návštevu nášho mesta Eduard Kukan absolvoval v rámci svojej prezidentskej kampane v utorok 26. augusta. Neformálne stretnutie s občanmi bolo pripravené na terase pivárne Gessay na Námestí osloboditeľov, kde sa pri tejto príležitosti podávalo pivo za polovičnú cenu. Podujatiu, ktoré moderoval herec Ivan Vojtek, však chýbala väčšia propagácia.

(Liptov 11.2.2003, 2.9.2003)

Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR navštívili od 25. do 27. apríla náš región **VELVYSLANCI ŠTYRIDSIATICH KRAJÍN** akreditovaní v Slovenskej republike. Liptov bol prvým regiónom, kde sa takéto stretnutie uskutočnilo. Diplomati s manželkami mali vo svojom programe návštevu Demänovských jaskýň, výlet na Chopok, prehliadku Liptovského Mikuláša s Centrom Kolomana Sokola. Pri tejto príležitosti usporiadal primátor mesta v Galérii P.M.Bohúňa slávnostnú večeru. Pred budovou na Tranovského ulici hostí privítali mladí mikulášski divadelníci zo Štúdia Kasprzyk s historickou kompozíciou inšpirovanou pôsobením štúrovca Michala M. Hodžu na mikulášskej evanjelickej fare.

(Mikuláš máj 2003)

Ďalší prezidentský kandidát **MARTIN BÚTORA**, bývalý veľvyslanec Slovenskej republiky v USA, navštívil v rámci turné po Slovensku 29. júla aj Liptovský Mikuláš. Stretol sa s predstaviteľmi kultúrneho života a podnikateľskej sféry.

(Liptov 5.8.2003)

**PODPREDEDA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY A MINISTER HOSPODÁRSTVA PAVOL RUSKO** si prezrel v piatok 15. augusta tlačiarne TeLeM a kožiarsku výrobu v akciovej spoločnosti Liptospol. Ako predseda parlamentnej



strany Aliancia nového občana otvoril v obchodnom centre Nicolaus (pri Bille) kanceláriu poslanca NR SR. Občania sa tam mohli stretávať so zástupcom poslankyne Evy Černej. Zároveň sa mohli zoznámiť aj so spracovaním dokumentácie pri žiadostiach o financie zo štrukturálnych fondov Európskej únie. (Liptov 26.8.2003)

**MINISTER SPRAVODLIVOSTI DANIEL LIPŠIC** sa počas dvojdňovej cesty na Liptove zastavil v piatok 5. septembra v našom meste. V malej zasadačke mestského úradu sa v prítomnosti primátora stretol s budúcimi maturantmi Gymnázia M.M. Hodžu. Popoludní navštívil aj neďaleký okresný súd. (Liptov 9.9.2003)

**PRESEDA ŽILINSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA JOZEF TARČÁK A HEJTAMAN MORAVSKO-SLIEZSKÉHO KRAJA EVŽEN TOŠENOVSKÝ** podpísali 30. septembra v Pribyline dohodu o vzájomnej spolupráci a pri tejto príležitosti si prezreli aj mikulášske Centrum Kolomana Sokola, kde bola inštalovaná výstava Pražské obdobie Kolomana Sokola.

Na zasadnutie Združenia miest a obcí Liptova prišiel 16. októbra **MINISTER ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA LÁSZLÓ MIKLÓS**. Vo svojom príhovore starostom miest a obcí hovoril najmä o vode, ochrane prírody a odpadovom hospodárstve. Najväčšia diskusia sa rozpútala okolo návrhu chránených území európskeho významu Natura 2000, ktoré ministerstvo vypracovalo bez pripomienok „zdola“, zaslalo do európskych štruktúr a s ktorou predstavitelia samosprávy nesúhlasili. (Liptov 21.10.2003)

## VEREJNOSPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Desiatemu výročiu vzniku samostatnej Slovenskej republiky bolo venované podujatie **V ÚCTE K SLOVENSKEJ ŠTÁTNOTI**. V malej zasadačke mestského úradu ho v piatok 3. januára pripravili okresný a mestský úrad, Dom Matice slovenskej a Liptovské osvetové stredisko. K prítomným asi šesťdesiatim občanom sa prihovorili prednosta okresného úradu Ing. Jaroslav Lehotský, prof. Imrich Sedlák z Martina a Ing. Jozef Lukáč predseda dozorného výboru Matice slovenskej. Mgr. Angelika Fogášová z VÚC Žilina odovzdala ďakovné listy predsedu Žilinského samosprávneho kraja PaedDr. Jozefa Tarčáka Ladislavovi Paškovi, Jaroslavovi Uhelovi, Karolovi Komanderovi, Eduardovi Galkovi, Jánovi Hlavienkovi a Jozefovi Lukáčovi. Primátor MUDr. Alexander Slafkovský pozdravil zhromaždenie občanov ako hosť. Vyjadril svoje osobné pocity z obdobia pred viac ako desiatimi rokmi a tým aj názory asi väčšiny občanov, ktorí v tom čase nevíťali s nadšením zánik Česko-Slovenskej federatívnej republiky. Avšak vývoj ukázal, že v konečnom dôsledku to bol správny krok. Slovenská republika sa zaradila medzi suverénne štáty a stála na prahu vstupu do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie. Po primátorovom príhovore boli udelené pamätné listy prednostu okresného úradu a medaily Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši, ktoré prevzali Milan Kružliak a Ľubomír Kollárik. Záver podujatia patrilo vyhláseniu účastníkov, ktoré sformuloval a prečítal Ladislav Paška z Domu Matice slovenskej. Slávnostný rámec podujatia podčiarklo vystúpenie pani Etely Trégerovej s básňou Márie Rázusovej-Martákovej *Vrbica* a vystúpenie hudobníkov zo ZUŠ – matky a syna Ambrózovcov. K výročiu organizátori vydali brožúrku *Slovenská republika sa 1.januára 1993 stala nezávislým a demokratickým štátom (Ako to v skutočnosti bolo 1.1.1993 v Liptovskom Mikuláši)*.

(pozvánka, príloha Verejnospoločenský život, Knižnica MJK)

Mesto Liptovský Mikuláš a Dom kultúry pripravili v sobotu 25. januára už **XIII. BENEFIČNÝ PLES PRIMÁTORA**. Jeho účastníkov zabávali speváčka Lucia Šoralová, Orchester Milana Hrčku z Tvrdošína, ľudová hudba Haluška, domáca Tanečná škola Maestro a imitátor populárnych spevákov Peter Masár. Výťažok z plesu, na ktorý sa vstupenka predávala za sedemsto korún, bol venovaný na obnovu kultúrnych pamiatok.

(príloha Verejnospoločenský život)

Aj počas tohoročného **SVIATKU PRÁCE** zvolala Konfederácia odborových zväzov do Liptovského Mikuláša celoslovenskú prvomájovú manifestáciu. Jej úroveň mala pozdvihnúť hudobná skupina *Senzus* a pivo čapované do umelých pohárov, na ktoré sa čakalo v dlhých radoch. Z tribúny na Námestí osloboditeľov zazneli protesty a názory vrcholných predstaviteľov KOZ, manifestujúci vyjadrovali svoju spokojnosť potleskom a nespokojnosť tradičnými písňalkami. Väčšina nezamestnaných však konštatovala, že Sviatok práce by oslávili radšej ako pracujúci.

(Liptov 6.5.2003)

Sobota 24 mája sa niesla v znamení **II. ROČNÍKA FESTIVALU SYROV A BRYNDZE**. Spolu s mestom Liptovský Mikuláš ho pripravili Liptovská mliekareň, a.s., s Liptovskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou. Festival sa zapáčil aj ministrovi pôdohospodárstva Zsoltovi Simonovi, ktorý prisľúbil podporu jeho ďalšieho ročníka. V bohatom celodennom programe mali návštevníci možnosť nakúpiť rôzne druhy syrov od jedenástich výrobcov, navštíviť syrársky trh v záhrade Múzea Janka Kráľa, kde sa dalo ochutnať šesťdesiat druhov syra, ale aj víno, ktoré k syru patrí. Najlepším syrom festivalu sa stal domáci Vrchár z Liptovskej mliekarne, ktorý nestor slovenských syrárov Karol Herian označil za unikátny. Na svoje si prišli aj milovníci folklóru pri vystúpení súborov Váh, Ďumbier, Pramienok i ľudovej hudby Cibirovcov. Pre deti bol pripravený zábavný program inšpirovaný Svetovým dňom mlieka.

(Pravda 31.5.2003, Liptov 3.6.2003, Mikuláš jún 2003)

**TRADIČNÉ STAVANIE MÁJA** spojené so svätodušnými sviatkami, Turícami, tento rok pripadlo na nedeľu 8. júna. Po minulé roky sa „máj“ - vysoký odkôrnený kmeň ihličnana na vrcholci ozdobený pestrými farebnými stužkami - vztyčoval na Námestí mieru pred Domom služieb. Tento rok ho členovia folklórneho súboru Váh postavili na južnej strane Námestia osloboditeľov, neďaleko kostola sv. Mikuláša.

**RODÁCI Z VRBICE** sa stretli vo dvore Rázusovie domu 11. mája. Okolo päťdesiat starších občanov si pospomínalo na roky mladosti strávené v tejto časti mesta. Niekoľko piesní zaspievali členky spevácko-recitačného krúžku pri Klube dôchodcov 1. Na podujatí nechýbal ani primátor mesta so svojim zástupcom i poslanci MsZ.

Posledný júnový víkend patril opäť **STOLIČNÝM DŇOM**. Tretí ročník letného jarmoku, ktorému tento rok prialo aj počasie, sprevádzal pestrý kultúrny program. Vo štvrtok 26. júna ho otvorila vernisáž výstavy fotografií Martina Martinček *Iná krajina* v Múzeu Janka Kráľa. Výstava venovaná deväťdesiatim narodeninám autora - legende slovenskej fotografie bola súčasťou týždneň trvajúcej Letnej školy fotografie, ktorú organizoval popradský Dom fotografie s Galériou P.M.Bohúňa.

V piatok sa mesto zaplnilo jarmočnými stánkami. Predpoludňajší program bol určený hlavne deťom, ktoré sa v tento deň lúčili na dva mesiace so školou.

Popoludní nakupujúcich zaujal francúzsky keltský súbor Fleur d'Aulne Fercle Celtique. Tvorili ho viacgeneračné rodiny, ktoré predstavili ľudové zvyky z oblasti Bretónska. Ich zaujímavý program slovensky komentoval lektor francúzskeho jazyka pôsobiaci na Gymnáziu Michala M. Hodžu. Francúzi roztancovali námestie, keď zišli z tribúny a pribrali do tanca i mnohých divákov. Zahraničný folklór vystriedalo domáce Divadlo G.F.Belopotockého s inscenovaným súdom známeho zbojníka Jura Jánošíka. Jarmočný program pokračoval vystúpením folklórnej Zlatej muziky pod vedením Róberta Puškára z Bratislavy, s ktorou si zaspieval aj známy spevák ľudovej hudby Ján Ambróz zo Šumiaca. Svojimi výkonmi si od vďačných divákov vyslúžili veľký potlesk. Temperamentné vystúpenie mohli obdivovať aj diváci v Dome kultúry, kde boli hosťami folklórneho súboru Váh, ktorý v tento deň uvádzal svoje prvé profilové CD „*My sme chlapci z Demänovej*“.

Večer sa námestie i priľahlé ulice zaplnili mládežou i skôr narodenými obyvateľmi, ktorí si prišli zatancovať na diskotekový juniáles. Nakrátko ho prerušil ohlušujúci ohňostroj odpálený rovno spreď Pongrácovskej kúrie. Dobrá nálada vydržala do polnoci.

Stoličné dni pokračovali aj v sobotu. Podvečer sa v synagóge predstavila populárna slovenská speváčka Adriana Bartošová s gitaristom Jurajom Burianom. Program Stoličných dní 2003 uzavrelo v nedeľu Popoludnie so spevokolmi Liptova, ktoré sa už tradične konalo v synagóge. Venované bolo 90. výročiu narodenia a 10. výročiu úmrtia MUDr. Karola Wurma, známeho slovenského organológa (pozri Zaujímavosti z histórie).

(Liptov 1.7.2003, 8.7.2003, Mikuláš júl 2003)

**730. VÝROČIE PRVEJ PÍ SOMNEJ ZMIENKY O PALÚDZKE**, dnes mestskej časti Liptovského Mikuláša, si jej obyvatelia pripomenuli 23. a 24. augusta. Oslavy boli situované v športovom areáli, pretože kultúrny dom na Palúčanskej ulici sa premenil na squashový klub. Poďujatie pripravoval organizačný výbor zložený z poslancov mestského zastupiteľstva, činovníkov FC 34 i ďalších dobrovoľníkov.

Pestrý sobotňajší program určený všetkým vekovým kategóriám sprevádzala letná pohoda - horúci deň, bez jediného obláčika na oblohe. Na tréningové futbalové ihrisko FC 34 Palúdzka prišlo predpoludním mnoho detí s rodičmi. Z „vlečky“, teda zapožičaného prívesu kamióna, ozdobeného brezovými vetvami a transparentom sa rozliehali rezké melódie sprevádzajúce rôzne hry a súťaže. Ukážky práce členov Slovenského Červeného kríža, chovateľov psov i hasičov z Liptovského Mikuláša zaujali malých i veľkých. Svoje letecké majstrovstvo, zhadzujúc na ihrisko drobné sladkosti, predviedol Jaroslav Křeva, člen leteckého klubu z Liskovej, rodák z Palúdzky. Hravé predpoludnie ukončila detská tombola.

Medzitým sa zaplňali stoly rozmiestnené po celej dĺžke ihriska i pri bufete v budove FC 34. Prichádzali starší i mladší Palúčania i rodáci, ktorí sa na oslavy zišli z celého Slovenska. Občerstvení pivom a rôznymi nealkoholickými nápojmi študovali malú výstavku historických fotografií Palúdzky, inštalovanú na neďalekom plote, čítali príležitostne vydané *Palúčanské noviny* z dielne Múzea Janka Kráľa (pozri Zaujímavosti z histórie). Zaujala ich aj prvá pohľadnica Palúdzky od mikulášskeho fotografa Miroslava Eliáša. Komentovali a spomínali. Pomaly začal rozvoniavať aj guláš, ktorí od skorého rána pripravovali za plotom tréningovej plochy pri Váhu ochotní dobrovoľníci. Malou chybičkou krásy bolo, že toto odľahlé miesto, kde sa potom guláš aj predával, nebolo vôbec označené.

Popoludňajšia časť osláv patrila futbalu. V prvom zápase vyhrali domáci „starí páni“ z časti nazvanej „Dedina“ nad „Rímom“ 4:2 a v druhom, už regulárnom stretnutí V. ligy zvíťazilo domáce A mužstvo nad Oravskou Jasenicou 4:1. Po

dobrom futbale sa predávali tradičné palúčanské droby, ktoré pripravil známy mikulášsky výrobca tejto dobroty pán Štefan Tkáč. Podvečer sa na štadióne zišla skoro celá Palúdzka. Slávnostným vyvrcholením osláv bolo verejné ocenenie významných rodákov a občanov Palúdzky. Primátor mesta odovzdal pamätný list s malou medailou:

- športovcom Ing. Mariánovi Blahovi, Františkovi Smerčiakovi a Jánovi Trnovskému st.
- výtvarníkom Jánovi Močiliakovi a PaedDr. Jaroslavovi Uhelovi
- vedúcej pracovníčke Encyklopedického ústavu SAV PhDr. Anne Procikovej, rod. Profantovej
- vedúcemu katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty UK PhDr. Jozefovi Vatrálovi
- hudobníkovi Pavlovi Paprčkovi
- učiteľke Elene Pagáčovej
- riaditeľovi bývalých Štátnych majetkov Jaroslavovi Karasovi
- dôchodcom Antonovi Baranovi, Darine Krevovej, Emílii Kružliakovej, a Anne Vyšnej.

Pre ocenených a organizátorov bola pripravená recepcia. V tom čase sa už na škvárovvej ploche naplno rozbiehala diskotéka, ktorú skoro na hodinu prerušila bohatá tombola. Rezká hudba znela Palúdzkou až do skorých ranných hodín. Nedeľa patrila bohoslužbám v katolíckom i evanjelickom kostole.

Aj mestská časť **ILANOVO OSLÁVILO 770. VÝROČIE PRVEJ PÍSOMNEJ ZMIENKY** trojdňovým podujatím od 12. do 14. septembra. V piatok večer zapálili účastníci osláv vatru pri lyžiarskom vleku na Košutove. V sobotu predpoludním vystúpili na Bodovú a popoludní sa zišli v sprievode obcou, aby položili kvety k pamätníku padlých aj na hroby učiteľov a zasadili pamätný strom. Večer sa v kultúrnom dome uskutočnil slávnostný program a uvedenie publikácie *Ilanovo 1233–2003*. Kolektív autorov priblížil na 157 stránkach prostredníctvom povestí, zápisov z miestnych kroník i dokladovaných historických prameňov i fotografií históriu obce, miestne školstvo, cirkevný život, kultúru, i šport. Pamätnica vyšla v náklade 500 kusov. K oslavám boli vydané tri pohľadnice Ilanova. V nedeľu sa konali služby Božie v ev. a.v. kostole, športové hry na ihrisku telovýchovnej jednoty, beseda s prekladateľkou Ruženou Dvořákovou, rod. Žiaranovou. Podvečer vystúpil na javisku kultúrneho domu folklórny súbor Váh. Trojdňové oslavy vyvrcholili zábavou a diskotékou. O histórii Ilanova píšeme viac v kapitole Zaujímavosti z histórie.

(Mikuláš, september 2003, október 2003)

Pri príležitosti **PAMIATKY ZOSNULÝCH** sa v piatok 31. októbra na vrbickom cintoríne stretla skupinka priaznivcov histórie, aby si uctila pamiatku významných mikulášskych osobností. Mestský úrad už tradične venoval čečinové kytice na hroby Michala M. Hodžu, Gašpara F. Belopotockého, Aurela Stodolu, Rehora Urama Podtatranského, Jura Janošku, Matúša Blahu, Karola Ruppeldta, Jonáša Rudolfa Guotha, Andreja Guotha, Miloša Janošku, Jána Volka-Starohorského, Márie Rázusovej-Martákovej a Margity Dobrovičovej.

(Fotoarchív MJK)

Na sviatok svätého Mikuláša mesto opäť ožilo **MIKULÁŠSKYMI TRHMI**. 5. a 6. decembra sa v pešej zóne pomedzi natesno postavené stánky tlačilo množstvo ľudí. Využili ponuku tradičných ľudových výrobcov, ale nakupovali aj bežné odevy, bielizeň, drogériový tovar a podobne. V kultúrnom programe na tribúne vystúpili Mestský dychový orchester a folklórne súbory. V Dome kultúry sa uskutočnil otvárací galaprogram XII. ročníka vianočného turnaja v malom a unifikovanom

futbale, ktorý bol celoslovenským podujatím s medzinárodnou účasťou z Čiech, Maďarska a Belgicka. Turnaj pripravilo Slovenské hnutie špeciálnych olympiád. V Čiernom orli sa prezentovali výrobcovia keramiky, drevených plastík, kožených a kovových predmetov či medovníkov.

V sobotu predpoludním zahrli herci z Divadelného súboru G.F. Belopotockého krátke parodické predstavenie o svätom Mikulášovi. V daždivom a studenom počasí čakali detičky na cukríky, ktoré im Mikuláš plnými priehrštiami rozhadzoval z tribúny. Trhovníkov i kupujúcich už okolo obeda vyhnal z centra mesta studený dážď, meniaci sa postupne na biely sneh, ktorý do večera prikryl hrubou vrstvou celý kraj. Popoludní sa v kostole sv. Mikuláša konala slávnostná svätá omša a po nej koncert speváckeho zboru folklórneho súboru Lúčnica.

Mikulášske trhy vyvrcholili finále zábavno-vzdelávacej súťaže pre žiakov mikulášskych základných škôl 3x3 *Mikulášske pristavenia* (pri histórii, súčasnosti, osobnostiach a udalostiach), ktoré vo veľkej sále Domu kultúry pripravilo Múzeum Janka Kráľa. Jednotlivé súťažné kolá oživil tanečnice zo skupiny *Magic eyes*. Zvíťazili žiaci ZŠ Demänovská cesta z Palúdzky: Peter Hanko, Andrej Antaša a Dušan Kubáň. Chlapci zo ZŠ Janka Kráľa z Podbrezín Ján Bobrovčan, Matej Hrnčiar a Michal Salaj boli druhí a na treťom mieste sa umiestnili dievčatá zo ZŠ Márie Rázusovej-Martákovcej: Patrícia Andrisová, Andrea Porubiaková a Alena Jánošíková. Trojica víťazov získala okrem sladkej odmeny – trojposchodovej torty aj letný pobyt v gréckej Kalamarii. Bodku za dvoma sviatočnými dňami urobila slávnostná recepcia, na ktorú primátor mesta pozval aj účastníkov súťažného finále i mladých zo speváckeho zboru súboru Lúčnica.

(Mikuláš, december 2003)

## ŠTÁTNA SPRÁVA

Vo februári bol do funkcie prednostu OKRESNÉHO ÚRADU vymenovaný Ing. Ján Kazár ako nominant Aliancie nového občana (ANO), ktorá zvíťazila v minuloročných parlamentných voľbách v okrese Liptovský Mikuláš. Vystriedal tak Ing. Jaroslava Lehotského zo Strany demokratickej ľavice. Nový prednosta sa narodil v Liptovskom Mikuláši, ale takmer štyridsať rokov žil v Liptovskom Hrádku. Ako absolvent Elektrotechnickej fakulty v Bratislave sa zamestnal v hrádkovom podniku Tesla. V roku 1991 rozbiehal činnosť novej firmy Alcatel. Po deviatich rokoch sa vrátil znova do Tesly ako riaditeľ pre ľudské zdroje a personalistiku. Od minulého roku bol zamestnancom spoločnosti GAMO zaoberajúcej sa informačnými technológiami.

Činnosť okresného úradu bola zameraná na prechod ďalších kompetencií zo štátnej správy na miestnu a regionálnu samosprávu v sociálnej i stavebnej oblasti (opatrovateľská služba a stavebné konanie). Od 1. januára bol pod Ministerstvo vnútra SR odčlenený štátny okresný archív, ktorý sa stal pobočkou Štátneho oblastného archívu v Bytči.

(Liptov 4.2.2003, 11.2.2003, Mikulášske spravodajstvo, február 2003)

Na základe rozhodnutia prezidenta SR Rudolfa Schustera sa 16.–17. mája konalo **REFERENDUM O VSTUPE DO EURÓPSKEJ ÚNIE**. Občania v ňom odpovedali na otázku: „Súhlasíte s tým, aby sa Slovenská republika stala členským štátom Európskej únie?“ Ľudovému hlasovaniu predchádzala pomerne rozpačitá kampaň, s ktorou neboli spokojní ani politici ani občania. Zaznamenali sme názor, že to bola „najkratšia a najprázdnejšia informačná kampaň“. Hoci išlo o vážne hlasovanie, v ktorom sa rozhodovalo o ďalšom osude našej krajiny, sústredenejší nápor potrebných informácií začal len dva týždne pred referendumom. Do kampane sa zapojili aj starostovia a primátori miest. V májovom čísle mesačníka Mikuláš sa MUDr.

Alexander Slafkovský prihovoril občanom mesta článkom *Budúcnosť je EÚ*. V pondelok 12. mája prišla na Námestie osloboditeľov vstup do EÚ propagovať krajská agentúra SDKÚ.

V zozname oprávnených voličov bolo zapísaných 26 127 obyvateľov mesta. K referendovým urnám prišlo 14 043 občanov mesta, teda 53,74 percent. Svoje „áno“ nášmu vstupu do Európskej únie vyslovilo 93,19 percent zúčastnených a 5,77 percent s týmto krokom nesúhlasilo. V prevažnej väčšine referendových okrskov v meste presiahla účasť 50 percent, niekde sa blížila až k 63 percentám.

(Výsledky hlasovania v referende 16.– 17. máj 2003. Štatistický úrad Slovenskej republiky - Krajská správa v Žiline, máj 2003, Mikuláš jún 2003)

## SÚDNICTVO

V marci rozčerili hladinu verejnej mienky správy o možnom zrušení **OKRESNÉHO SÚDU** v Liptovskom Mikuláši. Obavy spôsobilo zverejnenie *Návrhu optimalizácie súdnej sústavy*, ktorý vypracovalo Ministerstvo spravodlivosti SR. Predpokladal, že v Liptove bude len jeden obvodný súd, a to v Ružomberku, napriek tomu, že Okresný súd v Liptovskom Mikuláši spĺňal všetky kritériá na vytvorenie obvodného súdu. Svoj údiv nad touto skutočnosťou vyjadrila aj predsedníčka okresného súdu JUDr. Iveta Žišková. O rušení súdov sa uvažovalo už niekoľko rokov, ale nikdy nie v súvislosti s Liptovským Mikulášom. Proti takémuto riešeniu protestovali aj poslanci mestského zastupiteľstva prijatím uznesenia: „Mestské zastupiteľstvo protestuje proti zámeru zrušiť bez náhrady Okresný súd v Liptovskom Mikuláši, prezentovanému ministrom spravodlivosti v dokumente *Optimalizácia súdnej sústavy*. Podľa nášho názoru tento dokument nezobral do úvahy skutočnosti, ktoré jednoznačne svedčia o potrebe zachovať súd v Liptovskom Mikuláši. Nápad súdnych prípadov, počet obyvateľov, materiálna a personálna vybavenosť ako aj dostupnosť súdu v rozľahlom území hovoria proti navrhovanému opatreniu a v prospech zachovania súdu v Liptovskom Mikuláši.“.

Za zachovanie okresného súdu lobovali nielen jeho predstavitelia, ale aj zástupcovia odborných profesií z liptovského regiónu. V prospech tohoto riešenia svedčila aj história. Ved' prvostupňový súd existoval v našom meste od roku 1677, keď sa Svätý Mikuláš stal sídlom Liptovskej župy. Po oddelení súdnej moci o moci výkonnej, rovnako ako od roku 1918 dodnes existovali v Liptove dva prvostupňové súdy v Liptovskom Mikuláši a Ružomberku, okrem rokov 1960–1997, keď sídlom súdu bol len Liptovský Mikuláš.

Nová budova Okresného súdu bola daná do užívania v roku 1982 ako špecializovaný objekt pre justičné orgány. Do roku 1997 slúžila pre celý bývalý okres Liptovský Mikuláš, ktorého súčasťou bola aj dnešný okres Ružomberok. Jedno poschodie využívala na svoju činnosť okresná prokuratúra. Okresný súd mal k dispozícii sedemdesiatpäť kancelárií, osem pojednávacích miestností, osem archívov a ďalšie priestory. Okresná prokuratúra využívala dvadsaťosem kancelárií. Súčasťou budovy bol kryt civilnej obrany s kapacitou dvesto osôb. Pre zachovanie Obvodného sudu v Liptovskom Mikuláši hovorili aj nasledovné údaje:

rozloha okresov	Liptovský Mikuláš	1 323 km <sup>2</sup>	Ružomberok	647 km <sup>2</sup>
počet obyvateľov		73 817		59 255
počet obcí		56		25
počet sudcov		10		7
počet prípadov r. 2002		5 878		3 849

Po preverení situácie Ministerstvo spravodlivosti SR rozhodlo, že obvodný súd pre Liptov má byť v Liptovskom Mikuláši.  
(Informačný leták o Okresnom súde v Liptovskom Mikuláši, príloha Štátna správa, Mikuláš, november 2003, Liptov 1.4.2003, 22.4.2003)

## OBČIANSKE ZDRUŽENIA A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

V Liptovskom Mikuláši mali sídlo tieto občianske združenia:

- AMA FILM NICOLAUS
- Detský folklórny súbor Ďumbier
- Kanoje Tatra Klub
- Klub BMX Podbreziny
- Klub cystickej fibrózy
- Klub krasokorčuľovania
- Leteckomodelársky klub PDA
- Liptovský šachový zväz
- Liptovský tenisový klub
- Mestský hokejový klub 32
- OLYMP
- OZ priateľov Strednej zdravotníckej školy
- OZ TATRY
- Ostrov nádeje
- Rodičovské združenie pri ZŠ Márie R. Martákovovej
- Rodičovské združenie pri ZŠ Demänovská cesta
- Rodičovské združenie pri ZŠ Janka Kráľa
- Rodičovské združenie pri ZŠ Čsl. brigády
- ROTARY Klub
- Slovenská speleologická spoločnosť
- Slovenský Červený kríž - Územný spolok Liptov
- Slovenský poľovnícky zväz, okresná organizácia
- Športový klub
- Športový klub GRAFON
- Telovýchovná jednota TATRAN
- TJ Fatran
- Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím
- Združenie priateľov folklórneho súboru VÁH
- Združenie športových klubov JASNÁ

neinvestičné fondy:

- Hodžov gymnaziálny fond
- ÚSVIT, neinvestičný fond na pomoc deťom s mentálnym postihnutím

nadácie:

- Nadácia DUMI

**SPOLOK MARTINA RÁZUSA** v minulom roku vyhlásil verejnú, anonymnú, jednokolovú architektonicko-výtvarnú súťaž na pamätník básnika Martina Rázusa. Porota na svojom zasadnutí 14. januára posúdila štyri súťažné návrhy. Za víťazný označila projekt autorov akademického sochára doc. Ján Hoffstädtera, Ing. arch. Stanislava Barényiho, Ing. arch. Karin Barényiovej a Ing. arch. Miloša Džúra. Pamätník mal byť umiestnený na Štúrovej ulici pred budovou mestského úradu. V rámci celonárodnej zbierky mal naň putovať aj výťažok z I. Liptovského plesu

v Bratislave organizovaný vo februári pod záštitou primátora nášho mesta. Pre nezájum sa ples nekonal. Na sochu prispeli účastníci ďalšieho bratislavského podujatia - VI. reprezentačného evanjelického plesu, ktorý organizoval predseda spolku Ing. Ján Juráš.

V sobotu 29. marca sa v malej zasadačke mestského úradu konalo prvé výročné valné zhromaždenie Spolok Martina Rázusa za účasti takmer štyridsiaticich členov. Počas roka spolok zorganizoval viaceré podujatia venované 115. výročiu narodenia Martina Rázusa. V Bratislave to 25. apríla bolo podujatie *Slová evanjelickej fary*, venované aj ďalším osobnostiam z evanjelických fár. V programe vystúpili so spomienkami potomkovia Rázusových spolužiakov a spolupracovníkov Viera Lenková-Prónayová, vnučka Pavla Neckára, Ivan Šenšel st., syn Ľudovíta Šenšela. 16. augusta spreď rodného domu Rázusovcov druhý ročník cykloturistického podujatia po stopách Martina Rázusa. Tridsaťsedem bicyklistov prešli cez Brezno, Banskú Bystricu späť do Liptovského Mikuláša. Pre porovnanie uvádzame, že minulý rok na bicykle nasadlo sedemdesiat účastníkov. Mikuláš Vrcholným podujatím Spolku Martina Rázusa bolo trojdňové podujatie *Rázusove dni*, ktoré sa konali v našom meste od 17. do 19. októbra (pozri Kultúra - kalendárium podujatí). (Mikuláš február, máj, september 2003, Liptov 8.4.2003, 26.8.2003)

Päť rokov uplynulo od vzniku **ROTARY KLUBU**. Pobočka tejto celosvetovej organizácie zástupcov rôznych povolání, ktorí uskutočňovali rozličné humanitárne a vzdelávacie projekty bola v Liptovskom Mikuláši založená 20. apríla 1998. Jej prvým prezidentom sa stal Ing. Jozef Šišila, CSc., z firmy Telink. Táto funkcia sa menila každým novým rotariánskym rokom, ktorý sa začínal od 1. júla. Doteraz sa v nej vystriedali JUDr. Bohuš Palovič, Ing. Tadeusz Frackowiak a JUDr. Milan Trnovský. Od 1. júla tohoto roka štafetu prezidenta prevzal Ing. Ján Blcháč z Liptovskej mliekarne.

(Rotary klub Liptovský Mikuláš 2002-2003, Liptov 8.7.2003, 15.7.2003, 16.12.2003)

Členovia **OBLASTNÉHO ZDRUŽENIA CHOVATEĽOV POŠTOVÝCH HOLUBOV** v Liptovskom Mikuláši si pripomenuli osemdesiat rokov svojho spolku. Prvých sedem nadšencov sa stretlo 22. apríla 1923 v krčme u Vozárikov. Založili tu Spolok pestovateľov poštových holubov, prvé takéto združenie na Slovensku. Na jeho čele stál Vladimír Chrapčiak. Do konca roka sa členská základňa rozrástla na šestnásť členov, ktorí chovali spolu 129 poštových holubov. Pretože mikulášsky spolok bol v tom čase jediný na Slovensku, v roku 1925 mal už päťdesiat deväť členov, z toho tridsaťpäť cezpoľných z celého Slovenska (Spišská Nová Ves, Žilina, Trenčín, Gemer, Trnava, Stará Turá). Raritou, ktorá zostala dodnes neprekonaná, bol najvyššie položený holubník chatára Róberta Petrlu na Štefánikovej chate pod Ďumbierom.

Tridsiate roky 20. storočia priniesli pokles členskej základne na tridsať členov, lebo cezpoľní členovia začali zakladať svoje spolky po celom Slovensku, využívajúc skúsenosti získané v Liptovskom Mikuláši. Začiatkové športové kroky mikulášskych chovateľov smerovali po trase železnice na západ i východ. Holuby testovali na tratiach z Liptovského Hrádku, Štrby, Popradu, Spišskej Novej Vsi, resp. z Ružomberka, zo Žiliny, Trenčianskych Teplíc a Bratislavy. Prvé preteky priniesli i prvé veľké straty holubov, preto chovatelia vylepšili svoje chovy holubmi z Rakúska a Čiech. V roku 1930 sa zúčastnili národných pretekov v Belehrade. V predvojnovom období chovatelia plnili ešte aj vojenské povinnosti voči štátu, napr. v roku 1931 dodali štyridsaťdva kusov holubov na letné vojenské cvičenia, kde holuby slúžili ako spojári. Druhá svetová vojna čiastočne pribrzdila športový rozlet. Ešte i v päťdesiatych rokoch armáda čiastočne zasahovala do organizačného diania chovateľov prostredníctvom Zväzarmu, ale rýchle napredovanie vojenskej



spojovacej techniky predurčila holubom už len športovú kariéru. Obľúbenými vypúšťacími miestami sa stali Kladno, Kláštorc nad Ohří, Cheb, východonemecké mestá Gera, Eisenach, Rostok. Šesťdesiate roky holubiarov definitívne odlúčili od armády, prešli pod drobnochoviteľov, resp. stali sa samostatnou zložkou Národného frontu. Prelom nastal aj v doprave holubov, ktorá sa zo železnice presunula na nákladné autá. „Zoobusy“ sprístupnili všetky vypúšťacie mestá v Československu i v Európe. Takto sa mikulášske holuby dostal aj na najvzdialenejšiu trať, do prístavu Ostende pri kanála La Manche. Najúspešnejšie holuby preleteli vzdialenosť

1 200 km za tri dni. Úbytok početnej členskej základne nastal v sedemdesiatych rokoch asanáciou starej Vrbice a aj presunom záujmu mládeže na iné činnosti, ktoré neboli tak náročné na čas a priestory a aj vznikom nových organizácií v Bobrovci, Liptovskej Porúbke a Hybiach. V súčasnosti sa chovu holubov v Liptovskom Mikuláši venuje tridsiatka nadšencov. Zúčastňujú sa okolo dvadsať pretekov ročne na severnej Morave, v Poděbradoch, Žatci, Aši, ale aj v nemeckom Kolíne nad Rýnom. V Liptove je celkove organizovaných osemdesiat holubiarov. Liptov na Slovensku i za jeho hranicami preslávili chovatelia Martin Hubka, Ing. Milan Perdek, Ján Progner, Ing. Ján Rak, Ján Fáber, Pavol Huťan, Jozef Zlejší.

(Liptov 13.5.2003)

V sobotu 27. septembra bol v Múzeu Janka Kráľa na ustanovujúcom valnom zhromaždení založený **SPOLOK PRIATEĽOV MUDR. PAVLA STRAUSSA**. Jeho iniciátori MUDr. Martin Jančuška, rodák z Liptova pôsobiaci vo Viedni a profesor PhDr. Július Rybák, literárny historik a dôverný znalec Straussovho diela určili za hlavný cieľ rozvíjať duchovný odkaz tohoto kresťanského spisovateľa, mysliteľa a lekára, rodáka z Liptovského Mikuláša. Na budove múzea mu bola v auguste minulého roka odhalená pamätná tabuľa.

Na valné zhromaždenie prišlo tridsaťjeden záujemcov, ďalších štrnásť sa prihlásili písomne, boli medzi nimi aj niektoré významné osobnosti (JUDr. Ján Čarnogurský). Na stretnutie prišiel spišský diecézny biskup Mons. František Tondra, ktorý prijal funkciu čestného predsedu spolku. V mene Jána Fígeľa, člena KDĽ a hlavného vyjednávača Slovenska pri vstupe do EÚ vystúpil pán Máčala. Všetkým účastníkom odovzdal publikáciu otca myšlienky spoločnej Európy Francúza Roberta Schumana aj s Fígeľovým podpisom. Do predsedníctva spolku boli zvolení: Július Rybák, dlhoročný priateľ a znalec diela Pavla Straussa, MUDr. Martin Jančuška a PhDr. Ľubomír Raši. Július Rybák predložil návrh úloh spolku, ktorý mal mať vydavateľské aktivity, tvorbu osobnej bibliografie, vytváranie zbierky Pavla Straussa v Múzeu Janka Kráľa. S pozdravným listom Spolku slovenských spisovateľov vystúpil Jozef Zavarský. Popoludní sa účastníci presunuli do záhrady múzea, kde pri chutnom občerstvení pokračovali v neformálnych rozhovoroch. Jediným negatívom podujatia a veľmi zlou vizitkou nášho mesta bolo na pravé poludnie vykradnuté auto MUDr. Jozefa Straussa z Nitry, syna Pavla Straussa. Založenie spolku bolo medializované v dennej tlači.

(Liptov 7.10.2003, Mikuláš október 2003, Fotoarchív MJK)

## POLITICKÉ STRANY A HNUTIA

**CELOSLOVENSKÝ SNEM DEMOKRATICKEJ STRANY** sa zišiel v priestoroch mestského úradu v sobotu 26. apríla. Jeho účastníci zvolili za predsedu jediného kandidáta, dovtedajšieho predsedu Ľudovíta Kaníka, ministra práce, sociálnych vecí a rodiny. Prvým podpredsedom sa stal Viktor Nižňanský, vládny splnomocnenec pre reformu verejnej správy. Za ďalších podpredsedov delegáti zvolili Jozefa Mečiara,

Alexandra Slafkovského, primátora nášho mesta, Braňa Hochela, viceprimátora Bratislavy a Ivetu Plšekovú.  
(Pravda 28.4.2003, Liptov 6.5.2003)

**PREDSEDOM KRAJSKEJ RADY ALIANCIE NOVÉHO OBČANA (ANO)** sa v novembri stal prednosta Okresného úradu v Liptovskom Mikuláši Ing. Ján Kazár. Do funkcie ho zvolili v Žiline na mimoriadnom kongrese Krajskej organizácie ANO Žilinského kraja. Ján Kazár zaznamenal v strane raketový nástup, veď členom ANO bol len od začiatku tohoto roku. Pred nástupom do štátnej správy a politiky pôsobil v hrádockých firmách Tesla a Alcatel.  
(Liptov 18.11.2003)

## BEZPEČNOSTNÉ ZLOŽKY

**OKRESNÉ RIADITEĽSTVO POLICAJNÉHO ZBORU SR (OR PZ)** zaviedlo začiatkom roka prijímacie hodiny pre občanov v snahe zlepšiť celkové vzťahy verejnosti s policajtní a vytvoriť podmienky pre efektívnu komunikáciu. Riaditeľ OR PZ mjr. Mgr. Ivan Pelach prijímal občanov svojom pracovisku na Podtatranskej ulici každú prvú stredu v mesiaci. Podľa ministra vnútra Vladimír Palko bol to jeden zo spôsobov ako prelomiť apatiu a rezignáciu občanov v oblasti spolupráce verejnosti a polície.

V priebehu roka na verejnosť prenikli informácie, že ministerstvo vnútra v rámci reorganizácie Policajného zboru Slovenskej republiky uvažovalo o zrušení liptovsko-mikuláškého okresného riaditeľstva a zachovaní len ružomerského riaditeľstva. Proti takému kroku sa nesúhlasne vyjadrili poslanci mestského zastupiteľstva na svojom mimoriadnom zasadnutí 13. júna i občania formou petície. V uznesení MsZ sa konštatovalo, že rozsiahlosť agendy, stúpajúci význam Liptova ako turistického centra, kvalita a práca súčasného policajného zboru svedčili v prospech zachovania riaditeľstva v Liptovskom Mikuláši. Koncom júla minister oznámil, že zostanú zachované obe okresné riaditeľstvá.

Podľa informácií Obvodného oddelenia PZ v Liptovskom Mikuláši vyplynulo, že oproti roku 2002 došlo k nárastu trestnej činnosti v meste o 76 trestných činov a poklesu objasnenosti o 6 percent. Celkovo bolo spáchaných a ohlásených 774 trestných činov, z nich bolo objasnených 49,9 percent. Stále pretrvávali krádeže bicyklov, mobilných telefónov, dokladov, ale aj finančných hotovostí a predmetov z motorových vozidiel. Pri krádežiach z automobilov bola objasnenosť minimálna, pretože páchatelia nezanechávali využiteľné stopy. K zlepšeniu bezpečnostnej situácie by možno pomohlo rýchlejšie zavádzanie kamerového systému v meste.

(Liptov 18.2.2003, 17.6.2003, 5.8.2003, Mikuláš, júl 2003, Správa o bezpečnostnej situácii v meste v roku 2003, február 2004)

**MESTSKÁ POLÍCIA** sa podieľala na dennodennej práci operatívneho charakteru v uliciach mesta a činnosti zameranej na postupné udržiavanie a zabezpečenie všeobecnej ochrany a bezpečnosti majetku a občanov mesta. Počet príslušníkov, tridsaťdva, sa od roku 1999 nezmenil. Okrem ochrany verejného poriadku a potláčaní trestnej činnosti asistovali pri rozsiahlejších kultúrno-spoločenských a športových podujatiach. Mestskí policajti vyriešili 7 019 priestupkov, čo bolo o 1 242 viac ako v minulom roku 2002. Nárast zaznamenali aj pri výbere pokút, a to o 102 tisíc korún. Nárast práce mestskej polície vidno aj z nasledovnej tabuľky.

Rok	Počet pokút	Suma v Sk	Počet priestupkov	Prípady odstúpené Policajnému zboru SR
-----	-------------	-----------	-------------------	--

1994		23 990	974	
1995		97 050	1 333	
1996		144 340	1 628	
1997	306	171 000	2 516	
1998	1 248	148 340	1 912	19
1999	1 542	180 610	1 998	29
2000	2 161	318 960	3 601	23
2001	2 946	413 920	5 508	87
2002	3 478	504 000	5 777	95
2003	3 922	606 000	7 019	106

V roku 2002 začala MsP budovať v rámci projektu *Bezpečné mesto* kamerový systém monitorovania ulíc. Jeho zavádzanie sa javilo ako efektívne. V decembri bola na skúšobnú dobu nainštalovaná druhá kamera. Z Námestia mieru monitorovala celú Štúrovu ulicu až po križovatku pri poliklinike, Hollého a Hodžovu ulicu. Pripravená bola montáž ďalšej kamery na sídlisku Podbreziny. O spolufinancovanie kamerového systému, ktoré by urýchlilo jeho ďalšie zavádzanie, požiadal náčelník mestskej polície Ing. Ľubomír Marijovič tristo mikulášskych podnikateľov. Hoci mnohí otvárali nové firmy, veľké obchodné strediská s rozsiahlymi parkoviskami a mali mať záujem o ochranu majetku i osôb, nereagoval ani jeden z nich. Náčelník polície preto v januári 2004 požiadal mestské zastupiteľstvo i primátora mesta o väčšiu podporu rozširovaniu kamier do ulíc mesta.

V rámci preventívnej činnosti vydalo Združenie náčelníkov obecných a mestských polícií Slovenska v spolupráci s poisťovňou Kooperatíva, a.s. pre deti vreckový kalendárík s číslami lekárskej pohotovosti, polície, požiarnikov i mestskej polície a farebnú brožúrku *Mestské polície radia deťom*, ktorú venovali základným školám.

(Správa o činnosti mestskej polície)

Tento rok sa konal už **DESIATY ROČNÍK CELOOKRESNEJ HASIČSKEJ NEDELE**. 7. septembra sa v centre mesta stretli hasiči, policajti, vojaci, súkromné bezpečnostné služby, zdravotníci, členovia Horskej služby, ale aj firmy predávajúce technické a vecné prostriedky požiarnej ochrany. Pre zvedavých divákov pripravili požiarny útok, detské hry, súťaž v jedení bryndzových halušiek a pití piva. Kým pri svojom vzniku bola hasičská nedeľa len regionálnym podujatím, posledné ročníky prerástli do jednej z najväčších akcií svojho druhu na Slovensku.

(Mikuláš september 2003)

## MIMORIADNE UDALOSTI

V piatok 3. januára po náhlom oteplení a topení snehu zaplavilo v lokalite Hlboké niekoľko rómskych obydľí. Niektoré rodiny sa presťahovali do bývalých futbalových šatní a časť po odmietnutí náhradného ubytovania v telocvični základnej školy zostala u svojich príbuzných.

(Liptov 14.1.2003)

Peniaze boli motívom prepadnutia, ktoré sa odohralo na trhovisku pri Dome služieb v sobotu 1. februára. Neznámy páchatel prepadol 26-ročného Petra H. z Liptovského Hrádku. Udrel ho päťou do tváre, kopol do brucha a zvalil na zem. Žiadal od neho peniaze a zo zadného vrečka mu zobral tritisíc korún a vzápätí ušiel. Po zlodejovi pátrali policajti z okresného úradu justičnej polície Policajného zboru.

(Liptov 11.2.2003)

Väzňa Ivana M. na úteku z väznice v Košiciach-Šaci zadržali 9. februára na území nášho mesta. Po noci strávenej v opustenej budove si ráno vytipoval 64 ročnú ženu, ktorú sledoval až do záhradkárskej osady. Vošiel za ňou do chatky, kde dôchodkyňu zbil a okradol o 20 korún. Potom ju znásilnil. Otvorené dvere chatky si všimol sused, ktorý vošiel dnu a tu aj jeho páchatel' napadol. Pánovi sa podarilo ujsť a zavolať políciu. Tá väzňa zadržala na železničnej trati v Okoličnom. Obvinený bol z lúpeže, porušovania domovej slobody a znásilnenie. Ivan M. bol pôvodne odsúdený za porušenie domovej slobody a krádež.  
(Liptov 18.2.2003)

Vo februári sa na Slovensku objavila chrípka. Situáciu v okrese monitoroval odbor epidemiológie Štátneho zdravotného ústavu v Liptovskom Mikuláši. Vo ôsmom kalendárnom týždni stúpila chorobnosť na chrípku a akútne respiračné ochorenia nad 2000 chorých na 100 000 obyvateľov, čo znamenalo nástup chrípkovej vlny. Prijaté boli niektoré protiepidemiologické opatrenia - zákaz návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, obmedzenie konanie detských hromadných akcií. V meste boli na niekoľko dní zatvorené stredné školy okrem Gymnázia M.M.Hodžu. Vhodne do tejto situácie zasiahol týždeň jarných prázdnin (3.- 7. marca).  
(Liptov 25.2.2003)

Obrovské šťastie mali v nedeľu 4. mája dvaja chlapci, ktorých na priecestí Nicovô zachytil rýchlik. Desaťročný Peter K. išiel na bicykli smerom od Hája a viezol na rúre bicykla deväťročného kamaráta Ľubomíra D. Chlapci nerešpektovali spustené závary, ani výstražné červené svetlo a prechádzali cez koľajnice. Prichádzajúci rýchlik ich zachytil prednou časťou a nárazom ich odhodil mimo koľajníc. Mladší z dvojice utrpel odreniny pravého lakťa a ľavého stehna. Bicyklista vyviazol pri nehode bez zranenia.

## II. HOSPODÁRSKY ŽIVOT

### VÝSTAVBA MESTA

Pre rok 2003 bol schválený **ROZVOJOVÝ PROGRAM** vo výške 36, 653 mil. korún. Na základe aktuálnych potrieb a požiadaviek mesta, ako aj získanými prostriedkami zo štátnych dotácií bola jeho výška upravená na 42, 6 mil. Sk. Investičné akcie Bytového podniku mesta a Verejnoprospešných služieb boli realizované za ďalších 46, 3 mil. Sk. Spolu bolo do stavebného rozvoja mesta v roku 2003 investovaných 88,9 mil. Sk.

Najväčšou tohtoročnou investíciou mesta bola prestavba dvoch výmenníkových staníc horúcovodu na Nábreží na plynové kotolne, čím mohlo byť vyše dvetisíc bytov a ďalšie nebytové priestory odpojených od teplárne akciovkej spoločnosti Maytex. Mesto sa pre plynofikáciu rozhodlo z viacerých dôvodov. V prvom rade to bol zlý technický stav horúcovodu (plynofikáciou bol definitívne zrušený). Zároveň obyvateľom klesli náklady za dodávku tepla a teplej vody, ktoré už niekoľko rokov diktoval spomínaný monopolný dodávateľ. Minulosťou sa stali aj tradičné letné prestávky v dodávke teplej vody. Plynofikáciu za 41,2 mil. Sk sa podarilo realizovať počas leta. Bytový podnik ju financoval úverom z Prvej komunálnej banky vo výške 35 mil. Sk a vlastnými prostriedkami. V meste to nebola prvá prestavba tohto druhu, prvý bytový dom na Ulici 1. mája plynofikovali už v roku 2001. Druhou veľkou investičnou akciou bolo dokončenie protipovodňových opatrení v mestskej časti Ondrašová. Ešte v roku 2002 bolo pod dohľadom oddelenia výstavby MsÚ postavených 105 metrov kanalizácie v hodnote 2,1 mil. Sk. V tomto roku si protipovodňové opatrenia vyžiadali investíciu v hodnote 4,3 mil. Sk a pribudlo ďalších 171 metrov otvoreného odvodňovacieho kanála s priepustom pod štátnou cestou v Ondrašovej. Dodávateľom stavby, ktorá chránila zastavanú časť pred prívalovými vodami na stupeň ochrany storočných vôd boli Cestné stavby s.r.o. Liptovský Mikuláš. Na úplné dokončenie bolo potrebné postaviť ešte 300 metrový kanál. Užitočnosť investície najlepšie ocenili obyvatelia v minulosti viacnásobne vytopených domov. Protipovodňové opatrenia za 2,3 mil. korún sa realizovali aj v lokalite Hlboké.

Na Podbrezinách - najväčšom sídlisku Liptovského Mikuláša sa mesto prostredníctvom Verejnoprospešných služieb, m. p. (na základe požiadaviek poslaneckého klubu) postaralo o nasledovné investície:

- bezbariérový prechod na Smrečianskej ulici (41,5 tisíc Sk)
- liate asfaltové chodníky k domu dôchodcov (258 tis. Sk), Ulica Kemi (147 tis. Sk), Hradišská ulica (212 tis. Sk), Senická ulica (15 tisíc Sk)
- generálna oprava mosta na Opavskej ulici (216 tis. Sk)
- verejné osvetlenie prepojenia Smrečianskej a Opavskej ulice (350 tisíc Sk)
- odvodnenie športovej in-line plochy (200 tisíc Sk)
- spojovací chodník zo zámkovej dlažby na obslužnej a Smrečianskej ulici (165 tis. Sk)
- chodník na cintoríne v Okoličnom

V centre mesta boli očistené a konzervované sochy básnika Janka Kráľa, divadelníka Gašpara Fejérpatky-Belopotockého i šľachtica Pongráca, na ktorej bol konečne, po rokoch, opravený text v súlade s historickými faktami (pozri Zaujímavosti z histórie).

Nové detské ihrisko v hodnote 200 tis. korún vybudovali pracovníci VPS na Nábreží Dr. Aurela Stodolu za bytovkami „E“ pri Váhu. Rozsiahlejšiu úpravu miestnej komunikácie popri štátnej ceste sme zaznamenali na úseku Ondrašová -

Aquapark Tatralandia. Na výstavbu chodníka pre chodcov a cyklistov bolo v roku 2003 prestavaných 580 tisíc Sk. Po vybudovaní oporného múru mal byť chodník zo zámkovej dlažby v dĺžke 450 metrov a v šírke 1,5 metra v jarných mesiacoch 2004 dokončený. Celkové investičné náklady predstavovali 800 tis. Sk. Rekonštruovaná bola tiež časť Bellovej ulici za Domom zeleniny. Obnovená tu bola vozovka, vytvorené parkovacie plochy so spevneným povrchom. Modernizované boli čakárne MAD na zastávkach Borbisova ulica, Vrbický cintorín a Stošice-otočka.

Od decembra pribudlo nové svetelné signalizačné zariadenie – semafor na križovatke ulíc Garbiarska, Hollého a Moyzesova pri odbočke smerom k supermarketu HYPERNOVA.

(Správa Plnenie rozvojového programu mesta Liptovský Mikuláš v roku 2003, február 2004, Liptov 19.8.2003, 23.9.2003, Mikuláš august, september, október 2003)

**BYTOVÁ VÝSTAVBA** pokračovala v Palúdzke, kde v auguste pribudlo ďalších dvadsať mestských nájomných bytov (z toho jeden bezbariérový). Bytovku ako rozostavanú hrubú stavbu kúpilo mesto minulý rok od akciovej spoločnosti Stavindustria za 17, 657 mil. Sk. Financie pochádzali z prostriedkov Ministerstva výstavby SR, z dlhodobého úveru Štátneho fondu rozvoja bývania a vlastných zdrojov mesta. Bytový podnik podpísal s nájomníkmi zmluvu na jeden rok. Ďalší bytový dom, ale v osobnom vlastníctve, začala v letných mesiacoch budovať Stavindustria a.s. na Vrbickej ulici, vedľa staršieho paneláku „K“. Cena štvorcového metra budúcich bytov (jedno až trojizbových) sa vyšplhala na 18 500 Sk.

## **PRIEMYSEL**

Záujmové združenie **PRIEMYSELNÝ PARK LIPTOV** už druhý rok pripravovalo založenie priemyselného parku na území Liptovský Mikuláš a obcí Závažná Poruba, Uhorská Ves, Beňadiková. V dotazníkovom prieskume sa zisťovali podnikateľské zámery tridsiatich piatich firiem v existujúcej priemyselnej zóne v Okoličnom. Deklarované investičné zámery do roku 2008 počítali s výstavbou nových výrobných plôch, rekonštrukciami jestvujúcich objektov, intenzifikáciou technológií s požiadavkami na spotrebu vody, plynu, elektrickej energie aj nárastom pracovníkov. Odhadované náklady na prípravu parku boli podľa firmy Proding z Banskej Bystrice vyčíslené na 23–30 miliónov Sk (bez DPH). Zástupcovia obcí preto rozhodli o hľadani lacnejšieho riešenia. Rozbehnuté aktivity pri príprave parku brzdili mnohé problémy. Beňadiková a Uhorská Ves nemali zatiaľ vypracované územné plány, bez ktorých nemohli obce žiadať štátnu podporu pri rozvoji parku. Štátne dotácie mohli dostať len obce na vlastné pozemky, najlepšie zelené plochy, nie ako v našom prípade už na existujúce zóny, tzv. hnedé plochy. Praktickým výstupom v činnosti záujmového združenia bola žiadosť o grant na prepojenie cesty I/18 na diaľnicu D1 v 456,4 km (obchvat Liptovského Mikuláša). Išlo o napojenie priemyselnej zóny a územia priemyselného parku na diaľnicu pri Závažnej Porube, čím by sa odstránila ťažká nákladná doprava cez Liptovský Mikuláš a územie by sa stalo atraktívnejším pre budúcich investorov.

(Správa o činnosti združenia Priemyselný park Liptov za rok 2003, január 2004)

Dlhšie trvajúce problémy vo firme **MAYTEX A.S.** sa prejavili aprílovým hromadným prepúšťaním, prvým histórii spoločnosti. Generálny riaditeľ Jozef Fiedor pre noviny Liptov uviedol, že pre tento nepopulárny krok existovali prinajmenšom dva dôvody – nevysporiadané pohľadávky v Ozete Trenčín, ktorá sa dostala do konkurzu a celková recesia na európskom textilnom trhu. Navyše, po vstupe do EÚ sa očakával

tlak ázijských dodávateľov s najnižšími cenami. Z textilky bolo prepustených 300 pracovníkov, zostalo 660 zamestnancov, s ktorými chceli firmu stabilizovať a hľadali strategického investora. V rámci ozdravovania firmy bola predaná časť pozemku nemeckej obchodnej spoločnosti Lidl, ktorá tu postavila svoju nákupné stredisko. Rovnako mali v pláne predať už niekoľko rokov opustené kúpalisko v tesnom susedstve fabriky. V minulosti patrilo medzi obľúbené miesta oddychu mnohých Mikulášanov.

(Liptov 9.9.2003)

Nábytkárska firma **SWEDWOOD** v Okoličnom sa po viac ako ročnej diskusii so svojimi švédskymi investormi rozhodla rozšíriť tunajšiu výrobu v novej hale. Mala stáť v areáli terajšej firmy a na nových pozemkoch, ktoré odkúpili od obce Závažná Poruba. Výstavba bola plánovaná na jar budúceho roku. O investícii viac ako 1,3 miliardy korún rozhodol dobrý surovinový potenciál Liptova, kvalitné smrekové drevo. Manažéri firmy dali tak prednosť Slovensku pred Ukrajinou a Rumunskom.

(Liptov 18.11.2003)

**LIPTOVSKÁ MLIEKAREŇ A.S.** sa tento rok zapojila do súťaže Agro Top Slovensko, ktorú zorganizoval Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave. V kategórii potravinárskych obchodných spoločností, kde patrili aj cukrovary, mäsokombináty a veľkopekárne, obsadila ôsme miesto. Firma figurovala v zozname sto najlepších slovenských agropodnikov.

(Liptov 9.12.2003)

## POĽNOHOSPODÁRSTVO

Tento rok bol vzhľadom na nepriaznivé klimatické pomery najhorším poľnohospodárskym rokom. Urodilo sa najmenej obilia za posledných tridsať rokov. V súvislosti so dlhodobými zmenami klimatických pomerov sa posúvali aj vegetačné pásma. V Liptove, ale aj v Turci a na Orave sa rozširovalo pestovanie kukurice a repky olejnej, čo bolo pred niekoľkými rokmi nepredstaviteľné. Zaujímavou komoditou zostávali stále zemiaky, ktorých jesenný predaj bol intenzívnejší ako pred rokom. Hlavné slovo v tejto oblasti mala Liptovská obchodná zemiakárska spoločnosť so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

Okrem poveternostných problémov rezonovali medzi poľnohospodármi aj otázky súvisiace so vstupom do Európskej únie. Seminár na túto tému zorganizovalo Ministerstvo poľnohospodárstva SR 19. februára v zasadačke mestského úradu za účasti ministra Zsolta Simona. Pozvaní boli poľnohospodári z Liptova, okresov Banská Bystrica, Poprad a Spišská Nová Ves. Na seminári sa hovorilo o situácii rezortu pred vstupom do Európskej únie a povstupovej vízií. Podľa ministra sa poľnohospodári museli vysporiadať s viacerými problémami, hlavne v oblasti efektívnosti a kvality výroby, ktoré boli základnými predpokladmi ich konkurencie na európskom trhu. Problémom sa javil takmer o polovicu nižší objem slovenského exportu potravín do krajín EÚ v porovnaní s ostatnými kandidátskymi štátmi, nižšia tvorba pridanej hodnoty v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy a ďalšie ukazovatele. Hovorilo sa aj o rozvojových projektoch z európskych fondov, na ktoré poľnohospodári žiadali financie v rámci Agentúry SAPARD. Z okresu Liptovský Mikuláš ich podali Liptovská mliekareň a Poľnohospodárske družstvo Važec. Minister vyzval všetkých, aby prekonali zábrany zo zložitosti prípravy projektov a čerpali z európskych zdrojov čo najviac financií. Počas diskusie poľnohospodári vyslovili rozčarovanie nad dramatickým poklesom odbytových cien jatočných ošípaných a nedostatočnými opatreniami na ochranu domácich producentov.

Slovensko sa topilo aj v prebytkoch mlieka. Na skladoch mliekárni sa nahromadili zásoby nepredaných výrobkov za 670 miliónov Sk. Naši mliekari sa nevedeli vysporiadať s rýchlo rastúcimi dovozmi a odpovedať na ne vývozmi. Týkalo sa to aj masla, ktorého dovoz v januári narástol šesťkrát.  
(Liptov 25.2.2003, 4.11.2003)

**POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI** hospodáril na výmere 1 834 ha, z toho evidovanej ornej pôdy bolo 754 ha. Zamestnávalo osemdesiatpäť pracovníkov. Jeho predsedom od roku 1999 bol Ing. Anton Sivák. Rastlinnú výrobu zamerali na obilniny (450 ha) a zemiaky (90 ha). Na ornej pôde pestovali aj krmoviny pre živočíšnu výrobu – kukuricu na siláž a viacročné krmoviny. Ostatnú výmeru tvorili lúky a pasienky. V živočíšnej výrobe prevládal chov kráv (480 kusov) na mlieko a ošípaných, z ktorých vyrobili 280 až 300 ton jatočného mäsa. Chov oviec bol len doplnkovou činnosťou.

Hlavný príjem družstva predstavovali tržby za predaj mlieka. Jeho výroba sa koncentrovala na hospodárske dvory v Liptovskom Mikuláši a Závažnej Porube. Obe farmy prešli rekonštrukciou, ktorá bola predpokladom efektívneho chovu dobytka a spracovania mlieka. V Závažnej Porube družstvo investovalo 20 miliónov korún.

(Liptov 17.6.2003, 11.11.2003)

## **BANKOVNÍCTVO**

Podľa denníka Pravda sa Liptovský Mikuláš zaradil medzi mestá s najväčším počtom bankových pobočiek. V priebehu roka pribudli ďalšie dve. Na Ulici 1. mája, v bezprostrednej blízkosti OTP Banky a Československej obchodnej banky začala svoje služby od 8. septembra ponúkať nová pobočka druhej najväčšej nemeckej banky HVB Bank – HVB Bank Slovakia a.s. Mikulášska pobočka bola už jej dvadsiatou prvou pobočkou na Slovensku. HVB Bank patrila medzi najväčšie univerzálnej banky na Slovensku a mala silné zázemie v Európe. Materskou bankou so stopercentným vlastníctvom bol rakúsku koncern Bank Austria Creditanstalt.

Zastupiteľstvo UniBanky, a s. v Liptovskom Mikuláši zmenilo od 10. novembra adresu. Z Garbiarskej ulice sa presťahovalo do rekonštruovaných priestorov, ktoré ešte v 30. rokoch 20. storočia postavila firma Baťa na Námestí osloboditeľov číslo 7. Bývalá Prvá komunálna banka, člen francúzskej finančnej skupiny Dexia, zmenila od 1. októbra zmenila svoje obchodné meno na Dexia banka Slovensko. Okrem spomínaných finančných ústavov svoje služby v meste ponúkali aj Národná banka Slovenska, Slovenská sporiteľňa, a.s., Všeobecná úverová banka, a.s. a Tatra banka a.s.

(Pravda 6.3.2003, SME 25.9.2003, Liptov 30.9.2003)

## **OBCHOD, SLUŽBY A CESTOVNÝ RUCH**

K širokej ponuke obchodných reťazcov (Billa, Delvita, Kaulfand, Zdroj-Verex) pribudol nový megamarket **HYPERNOVA** maloobchodnej spoločnosti Ahold Slovakia a.s. Postavili ho za desať mesiacov pri štvorprúdovej ceste na pozemkoch za okresným súdom a mestským úradom. Budova pomaľovaným firemnými farbami žltou a modrou bola pri vstupe do mesta neprehliadnuteľná. Hypernovu s predajnou plochou 3 390 m<sup>2</sup> otvorili 26. júna. Netrpezliví kupujúci stáli pred jej vchodom už pred siedmou hodinou.

Aj tento rok sa mohli Mikulášania zoznámiť s dobrým jedlom, nápojmi i modernými trendmi v stolovaní na medzinárodnom gastronomickom festivale



**GASTRO LIPTOV 2003.** Jeho tretí ročník sa konal 16. a 17. mája v Dome kultúry, jeho okolí a prvý raz aj v susediacej synagóge. Okrem šesťdesiatich vystavovateľov – hoteliérov a dodávateľských firiem gastronomickej techniky a zariadenia sme tu mohli stretnúť aj študentov Združenej hotelovej a obchodnej školy v Liptovskom Mikuláši. Novinkou bolo využitie netradičného priestoru synagógy, v ktorej sa doteraz konali iba kultúrne podujatia. Vystavovatelia z hotelov a hostiteľskej hotelovej školy tu inštalovali pôsobivé gastronomické tabule. Po pravde, zaznamenali sme aj hlasy, ktoré využitie tejto historickej pamiatky na gastronomickú výstavu spochybňovali.  
(Liptov 13.5.2003)

Jednota, Liptovsko-Spišské spotrebné družstvo zmenilo od 1. júna obchodné meno na **COOP JEDNOTA LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, SPOTREBNÉ DRUŽSTVO**. Tento rok oslávila 50 rokov svojej existencie. Od roku 1953 vytvorila sieť obchodov rôzneho zamerania – od základného predaja potravín, cez stavebný materiál a textil až po prevádzku pohostinstiev. Po celý tento čas bola Jednota takmer jediným garantom nákupu na dedinách a vytvárala tak základné predpoklad pre spokojný život ľudí. V súčasnosti sa spotrebné družstvo zameralo na predaj potravinárskeho a doplnkového tovaru v sto päťdesiatich predajniach v okresoch L. Mikuláš, Ružomberok, Spišská Nová Ves, Gelnica, Levoča, Rimavská Sobota a Revúca pod heslom *Jednota – obchod plný života*. O histórii družstva sme viac písali v Kronike mesta Liptovský Mikuláš za rok 2000.

Tohtoročné investície na území mesta smerovali do plynofikácie administratívnej budovy Jednoty a reštaurácie na Ulici 1. mája 54, na komplexnú rekonštrukciu predajne v severnej časti sídliska Podbreziny a zmenu dispozičného riešenia predajne v Palúdzke.

(Noviny spotrebného družstva COOP Jednota Liptovský Mikuláš)

Centrum mesta sa začalo zaplňať **NOVÝMI STRAVOVACÍMI I ODDYCHOVÝMI ZARIADENIAMI**. Vo februári boli otvorené hneď dva podniky. Na Hodžovej ulici *Sedliacky dvor* s ponukou slovenských špecialít a na Garbiarskej ulici v susedstve Tatra banky atraktívna reštaurácia v autentickom americkom štýle *Route 66*, ktorá sa v zápätí stala obľúbeným mikulášskym podnikom. V letnej sezóne, od 7. júla začala na Ulici 1. mája fungovať kaviareň *Mladosť*, ktorá slúžila ako pracovisko praktického vyučovania pre študentov Združenej hotelovej a obchodnej školy. Vo vedľajšom dome ponúkal služby hotel *Steve* so Slovenskou reštauráciou. Na štvrtom poschodí obchodného domu Prior vznikla výhliadková reštaurácia s internetom *Bistro Avanti*.

(Liptov 15.7.2003)

Podľa informačného mesačníka Mikuláš investovalo mesto do **ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU**, podľa hrubého odhadu, priamo alebo nepriamo ročne 20 percent svojho rozpočtu. Priame investície smerovali na výstavbu a rekonštrukciu mesta, na prevádzku Informačného centra mesta, vydávanie propagačných materiálov, účasť na veľtrhoch cestovného ruchu. Ďalšie financie boli určené Domu kultúry, Múzeu Janka Kráľa, VPS na organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí určených aj pre návštevníkov mesta. Na druhej strane mesto stále zápasilo s plnením mestskej pokladnice prostredníctvom poplatkov za ubytovanie v súkromných domoch a penziónoch, ktoré ako huby po daždi vyrástli v okrajových častiach mesta – hlavne v Demänovej, Bodiciach, ale aj v Ondrašovej či Palúdzke.

Nová éra v rozvoji cestovného ruchu nášho mesta začala 4. júla otvorením prvého slovenského **AQUAPARKU TATRALANDIA**. Vyrástol v priebehu polroka medzi Liptovským Mikulášom a Liptovským Trnovcom, pri termálnom vrte v mieste známom ako Ráztoky, v rézii akciovej spoločnosti Tatradevelopment (mesto vlastnilo 9,8 percent jej akcií). Areál ponúkal tobogany a šmykľavky v šiestich bazénoch s termálnou vodou teplou 26–38 stupňov Celzia. Masívna reklama aquaparku pokračovala počas celého leta a tak do Liptova smerovalo množstvo návštevníkov z celého Slovenska, ale aj Čiech a Poľska. Areál i príľahlé parkoviská „praskali vo švíkoch“, automobily parkovali aj po okrajoch štátnej cesty. Chodník pre cyklistov a chodcov sa z Ondrašovej začal budovať až niekoľko týždňov po otvorení aquaparku a ani do konca roka nebol hotový.

Niektorí návštevníci otvorenie areálu považovali za predčasné, vzhľadom na neutíchajúci stavebný ruch, ktorý tu vládol aj mesiac po jeho otvorení. Všetky chýry, ktoré sa šírili okolo tohoto ojedinelého zariadenia turistického ruchu, možno parafrázovať jedným z novinových titulkov „Obdivovaná aj zatracovaná Tatralandia“. Aquapark slúžil turistom celoročne. Zimné kúpanie v termálnych bazénoch bolo príťažlivé hlavne pre lyžiarov, ktorých sem priamo z Jasnej vozil autobus.

V súvislosti s výstavbou aquaparku denník Národná obroda publikoval článok pod názvom „Štátni úradníci pomohli pri rozkrádaní.“ Podľa jeho autora Ivana Baču bola najnovšia slovenská atrakcia postavená na neoprávnene užívaní pôde, ktorej sa už niekoľko rokov márne domáhali početní reštituenti. Geotermálny vrt bol zhotovený z financií štátu. V roku 1992 ho štát previedol na Štátny majetok Liptovský Mikuláš. Pri jeho privatizácii ho dostala firma LAS, s.r.o. Následne ho vydala reštituentom a hneď si ho aj pre seba „odkúpila“. Keďže bývalí drobní majitelia nemali možnosť zmluvu podrobne študovať, nevedeli ani o vrte. Zmluvy podpísali skôr ako vlastnili pôdu, čím prišli o milióny korún. Členovia Občianskeho združenia Ráztoky sa obrátili na rôzne štátne orgány. Jediný, kto sa v roku 1999 intenzívne zaoberal sťažnosťami Ráztočanov, bol podpredseda NR SR Béla Bugár, avšak doteraz sa výsledok nedozvedali.

(Národná obroda 28.4.2003, Liptov 17.6.2003, 8.7.2003, 15.7.2003, 22.7.2003, 29.7.2003, 5.8.2003, Mikuláš september 2003)

## **DOPRAVA A SPOJE**

Začiatok roka priniesol zdraženie cestovného vo vlakoch a autobusoch o pätnásť percent, čo väčšina cestujúcich na Slovensku považovala za príliš vysoké. Štát naďalej dotoval žiacke a študentské cestovné sedemdesiatimi percentami z ceny lístka, znížil sa však rozsah zliav. Na prelome januára a februára ochromil život Slovenska štrajk železničiarov. Najprv štrajkovali len jeden deň, o týždeň štrajk predĺžili na štyri dni.

Vedenie Slovenskej autobusovej dopravy, a.s. Liptovský Mikuláš, prevádzkovateľ **MESTSKEJ AUTOBUSOVEJ DOPRAVY** v našom meste i v susednom Ružomberku zvýšilo po dvoch rokoch, od 1. marca, cenu cestovného v mikulášskych mestských autobusoch. Dospelý pri platbe v hotovosti zaplatil za lístok desať korún, pri použití dopravnej karty osem korún. Polovičný lístok stál päť korún, s kartou tri koruny. Na cenu cestovného lístka v MHD malo vplyv aj nepokrytie zliav na bezplatnú dopravu zo strany štátu. V minulom roku prepravila mikulášska MDH až 165 tisíc cestujúcich bezplatne, čo bolo potrebné vykryť z ostatného cestovného.

Zvyšovanie cien spôsobilo aj nárast cien pohonných látok, náhradných dielov a materiálov. Z dvadsiatich autobusov bolo devätnásť po dobe ekonomickej životnosti, ktorá bola určená na osem rokov. Mikulášske autobusy jazdili priemerne

13,3 roka, pričom najstarší bol až devätnásťročný. Na obnovu vozového parku chýbalo potrebných 76 mil. Sk. Výmenu autobusov riešila spoločnosť kúpou staršieho autobusu v dobrom stave od inej dopravnej spoločnosti.

(Liptov 25.2.2003)

**SLOVENSKÉ TELEKOMUNIKÁCIE**, a.s. otvorili nové, resp. inovované centrum predaja v budove pošty na Ulici M. M. Hodžu. Bývalý Infotel interiérovu upravili tak, aby vyhovoval najnovším zámerom spoločnosti – uspokojiť čo najširšie skupiny zákazníkov. Priestory rozdelili tak, aby slúžili jednotlivým zákaznickým skupinám, pričom sa im venovali špeciálne vyškolení pracovníci. Bytových zákazníkov vybavovali pri pulte a pre malých a stredných podnikateľov boli pripravené príjemné rokovacie priestory, kde mohli nerušene konzultovať svoje potreby a služby.

(Liptov 17.6.2003)

Kvalita služieb **ŽELEZNÍC SR** sa v našom meste opäť o čosi zvýšila. V priestoroch železničnej stanice bolo 27. júna otvorené nové zákaznicke centrum. Cestujúci tu získali všetky potrebné informácie i rezervácie cestovných lístkov. Rozšíril sa aj počet vlakov zastavujúcich v Liptovskom Mikuláši. Bolo to päť vlakov triedy InterCity a dva expresné vlaky. V tomto roku začal premávať nový rýchlik InterCity na trase Košice – Viedeň a späť.

(Mikuláš júl 2003)

## ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Stavom životného prostredia v meste sa zaoberalo septembrové mestské zastupiteľstvo. Správu predložil Ing. Miroslav Todák, vedúci oddelenia územného rozhodnutia, stavebného plánu a životného prostredia.

Prechod kompetencií v zmysle Zákona č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa v prvom rade dotkol regulácie a ochrany ZELENE na území katastra miest a obcí. Mesto začalo vydávať aj rozhodnutia o výruboch drevín a malo možnosť usmerňovať a nariaďovať náhradnú výsadbu. Referát životného prostredia a poľnohospodárstva mestského úradu objednal na Katedre záhradníctva a okrasných drevín Poľnohospodárskej fakulty v Nitre odborný znalecký posudok zelene v centre mesta. Posúdený bol zdravotný a kondičný stav deväťdesiatich dvoch drevín verejnej zelene, z ktorých štyridsaťštyri bolo zdravých, štyridsaťtri poškodených a päť drevín nebolo vhodných na ďalšie pestovanie. Vypracovaný bol aj ďalší dôležitý dokument – *Projekt ekonomizácie údržby verejnej zelene mesta*, ktorý bol podkladom k efektívnemu vynakladaniu investičných a prevádzkových prostriedkov na zeleň a zelené plochy. Rozpracovaný bol podobný projekt týkajúci sa Palúdzky a Ondrašovej.

Kategorizácia zelene v meste:

- *verejná zeleň* – parky (nad 0,5 ha) – Rohonciho záhrada za Domom služieb, Park Márie Rázusovej-Martákovskej na rohu Nálepkovskej ulice a Ulice 1. mája, bývalý cintorín v Palúdzke oproti nemocnici a Petrovičovo nábrevie pri Váhu, park v Okoličnom pri kaštieli, bývalý židovský cintorín na Štúrovej ulici, park pred mestským úradom (bývalý mestský cintorín);  
menšie parčíky, odpočinkové plochy, okrasné plochy pred verejnými budovami,
- *zeleň bytových domov* – sídlisko pri železničnej stanici a bytovky oproti firme Maytex a.s.

- *zeleň rodinných domov* – zeleň záhrad určených pre úžitkové a okrasné rastliny, sadovnícka úroveň súkromných záhrad je na veľmi dobrej úrovni
- *zeleň občianskej vybavenosti* – zeleň rekreačných, školských, športových, zdravotníckych, cirkevných a kultúrnych zariadení, samostatnú kategóriu tvorila zeleň cintorínov
- *ochranná zeleň* – priemyselná, poľnohospodárska a dopravná
- *hospodárska zeleň* – záhradkárske osady schválené Okresným zväzom záhradkárov, (v apríli 2002 ich na území mesta bolo sedemnášť)
- *chránená zeleň* – lesopark Háj-Nicovô

Správa konštatovala nedostatok verejnej zelene v Liptovskom Mikuláši (10 m<sup>2</sup> na obyvateľa), zvlášť na sídlisku Podbreziny. V ostatných uvedených kategóriách boli normatívy prekročené. O údržbu zelene sa starali Verejnoprospešné služby mesta. Najvýznamnejšou sadovníckou úpravou zelene na území mesta bola rekonštrukcia ulíc Štefánikova, Hurbanova a Revolučná, kde bolo vyrúbaných dvadsaťdeväť stromov. Dôvodom vyrubu bolo presvetlenie okolia obytného prostredia a zlepšenie priehľadnosti frekventovanej štátnej cesty do Ondrašovej. Na cintoríne Pod jablonkou v Palúdzke boli pôvodné topole na nahradené sto päťdesiatimi kusmi smreka omorikového. Zničená zeleň bola doplnená aj na Podbrezinách.

V zmysle platného Zákona č.478/2002 Z. z. o ovzduší bol na mesto prenesený výkon štátnej správy vo veciach **OCHRANY OVZDUŠIA**. V tomto roku bolo evidovaných štyridsať jeden subjektov prevádzkujúcich štyridsaťdeväť malých zdrojov znečistenia ovzdušia podliehajúcich poplatkovej povinnosti, z toho dvadsaťdva kotolní na tuhé palivo, jedenásť zdrojov z technologických celkov, osem teplovzdušných agregátov a štyri skládky palív a posypového materiálu. Mesto evidovalo aj sedemdesiat tri plynových kotolní ako malých zdrojov znečistenia. Počet kotolní na pevné palivo sa znížil, stúpol počet teplovzdušných agregátov a zdrojov. Veľkými zdrojmi znečistenia boli:

- tepláreň akciovej spoločnosti Maytex na Ulici 1. mája – proti roku 2002 prudko narástli emisie, zvlášť SO<sub>2</sub> (z 37 ton na 688 ton), väčším podielom spaľovaného ťažkého vykurovacieho oleja oproti zemnému plynu naftovému
- spaľovňa odpadov SA-INVEST s.r.o. Bratislava na Priemyselnej ulici
- spracovanie koží firma Schaffstal s.r.o. na Priemyselnej ulici

Kvalitu vonkajšieho ovzdušia v meste sledoval pravidelne Štátny zdravotný ústav v Liptovskom Mikuláši na dvoch odberových miestach. Pretože zo zákona mu táto povinnosť zanikla, posledné meranie uskutočnil v apríli. Poslanci sa však zhodli, že je potrebné pracovníkov ústavu požiadať, aby v monitoringu pokračovali aj za cenu príspevku pre ŠZU. Dlhoročné merania, ktoré boli vykonávané týždenne počas štyroch pracovných dní (nemali teda charakter monitorovania, len merania) ukázali, že priemerné ročné koncentrácie neboli nikdy prekročené.

Starostlivosťou o **VODNÉ ZDROJE**, zásobovaním pitnou vodou a likvidáciou odpadových vôd sa zaoberali do 30. apríla Severoslovenského vodárne a kanalizácie, štátny podnik Žilina, odštepny závod Liptovský Mikuláš, ktorý bol od 1. mája pretransformovaný na Severoslovenskú vodárenskú spoločnosť, a.s. Žilina (SVS). Pitnou vodou zo skupinového vodovodu Liptovský Mikuláš bolo zásobovaných 33 357 obyvateľov a na kanalizáciu bolo napojených 31 792 občanov mesta. Kanalizačná sieť nebola dobudovaná v prímestských častiach Andice, Benice Ilanovo, Stošice, Vitálišovce, Ondrašovej – Mútniku, časti Bodíc a Okoličného. Čistotu vôd sledovala SVS vo Váhu pod čističkou odpadových vôd v Ondrašovej.

Veľké podniky sledoval Slovenský vodohospodársky podnik, povodie Váhu štátny podnik Piešťany na odbernom mieste v Okoličnom pod priemyselnou zónou. Na základe hodnotenia bola voda zaradená do II. triedy kvality (čistá voda). Naproti tomu, monitorovací terénny výskum vodných tokov Liptova, ktorý uskutočnilo občianske združenie Tatry v lete minulého roku ukázal kvalitu čistoty tokov až vo IV. a najhoršej V. triede.

(Správa o stave životného prostredia v meste Liptovský Mikuláš, máj 2004, Liptov 22.4.2003)

**ZBER KOMUNÁLNEHO ODPADU** od obyvateľov a firiem zabezpečovali Verejnoprospešné služby Liptovský Mikuláš a OZO Liptovský Mikuláš a.s. Na skládke vo Veternej Porube bolo uložených vyše 11 tisíc ton komunálneho odpadu.

Čoraz menej obyvateľov vyvážalo odpad na čierne skládky, čo ovplyvnil nový systém platby za komunálny odpad formou dane. Napriek tomu časť týchto skládok stále existovala - na Mútniku, za Hlbokým a v Okoličnom. Častým javom bolo aj dovoz odpadu z okolitých obcí alebo turistami pri ceste za nákupmi do mesta.

Naše mesto patrilo v rámci Slovenska k popredným separátorom komunálneho odpadu. Jeho množstvo z roka na rok rástlo, v prvom polroku minulého roka bolo vyseparovaných okolo 295 ton. Kompostovaním v skleníku v Okoličnom bolo zhodnotených 120 ton zeleného odpadu. Vyzbieralo sa 113 ton plastových fliaš, z toho VPS zhodnotili 13,25 ton v Myjavskej obchodnej agentúre a.s. Myjava. Zberne surovín a.s. Žilina odobrali 149 ton skla. Zozbieraných bolo tiež 9,6 ton opotrebovaných akumulátorov. Firma DETOX Banská Bystrica pri mobilných zberoch prijala od obyvateľov z jednotlivých častí mesta ďalšie nebezpečné odpady: vyradené elektrické a elektronické zariadenia (4,2 t), staré farby (2,6 t), obaly so zvyškami nebezpečných látok (1t), staré oleje (300 kg), rozpúšťadlá (470 kg), žiarivky (87 kg), pneumatiky (63 kg), staré lieky (47 kg). Takúto možnosť legálne a zdarma zbaviť sa nebezpečných látok najviac využili obyvatelia Ondrašovej. Za množstvo vyseparovaného odpadu získalo mesto z Recyklačného fondu SR dotáciu 236 tisíc korún. Úspešnosť recyklácie odpadových surovín podporil najmä separačný dvor na Podtatranského ulici a pravidelný zber papiera v školách.

### III. ŠKOLSTVO

#### MATERSKÉ, ZÁKLADNÉ A STREDNÉ ŠKOLY

**Mesto Liptovský Mikuláš bolo zriadených tridsať jeden školských zariadení:**

- sedem základných škôl, z toho jedna s ročníkmi 1.– 4. (3 646 žiakov)
- trinásť materských škôl (1 038 detí)
- Základná umelecká škola Jána L. Bellu (1 109 žiakov)
- centrum voľného času (1620 členov krúžkov)
- stredisko služieb škole
- osem samostatných školských jedální pri materských školách

**V pôsobnosti iných zriaďovateľov boli tieto školy a školské zariadenia:**

- Základná škola apoštola Pavla, Evanjelická základná škola biskupa Jura Janošku, Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského
- pedagogicko-psychologická poradňa (Okresný úrad v Liptovskom Mikuláši)
- štyri stredné školy (Gymnázium M. M. Hodžu, Obchodná akadémia, Dievčenská odborná škola, Stredná zdravotná škola) tri združené školy (Združená stredná škola stavebná, Združená stredná škola poľnohospodárska, Združená hotelová a obchodná škola), stredné odborné učilište, domov mládeže (Žilinský samosprávny kraj)
- odborné učilište, špeciálna základná škola, špeciálna pedagogická poradňa, detské integračné centrum (Krajský úrad v Žiline)

Prenesenie kompetencií štátu na samosprávu od 1. júla minulého roka neprinieslo očakávané zlepšenie. Systém riadenia školstva bol príliš zložitý a pre radového občana neprehľadný. Mestá a obce boli zriaďovateľmi škôl a školských zariadení. Mali vytvárať podmienky na plnenie povinnej školskej dochádzky na základných školách, starať sa o údržbu, zostavovať rozpočty škôl, vybavovať podnety, sťažnosti a petície, okrem sťažností na výchovno-vzdelávací proces. Štát poskytoval metodickú a poradenskú službu a finančné prostriedky vo forme decentralizačnej dotácie.

Dotácie štátu pre mikulášske školy predstavovali 13,6 mil. Sk a z prostriedkov mesta bolo vyčlenených 3,35 mil. Sk. Zlý stav školských budov značne negatívne ovplyvnil tohtoročný mestský rozpočet. Finančné prostriedky delimitované zo štátu postačovali len na základnú prevádzku škôl. Pre opravy, nárast cien energií a ďalší rozvoj chýbalo odhadom zhruba 75 mil. Sk. Nedostatočná starostlivosť štátu v predchádzajúcich rokoch priniesla školám zatekajúce a hrdzavejúce strechy, zničené podlahy a nevyhovujúce sociálne zariadenia. Počas letných prázdnin bolo v školách preinvestovaných 6 miliónov korún (opravy striech, izolácie proti zatekaniu, nátery, výmena klampiarskych výrobkov, opravy podláh a dlažieb, rozvody ústredného kúrenia vody a kanalizácie, stavebné úpravy na odstránenie hygienických nedostatkov, na opravu učebných pomôcok a 350 tisíc na drobné opravy veľkokuchynských zariadení v školských jedálňach.

(Mikuláš, marec, september 2003, Stav školstva na území mesta Liptovský Mikuláš v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta aj v pôsobnosti iných zriaďovateľov, november 2003)

**ZÁKLADNÁ ŠKOLA MÁRIE RÁZUSOVEJ-MARTÁKOVEJ** na Nábřeží 4. apríla oslávila v júni 25. výročie otvorenia slávnostnou akadémiou vo veľkej sále Domu kultúry. V priestoroch školy inštalovali stálu výstavu o rodine Rázusovcov, ktorú škole darovalo Múzeum Janka Kráľa. Trinásť kartónových panelov žiakom predstavilo jednotlivých členov tejto významnej vrubickej rodiny – spisovateľov Martina Rázusa, jeho sestru Máriu Rázusovú-Martákovú a ich dvoch bratov kníhtlačiarov Michala a

Mateja. Regionálny týždenník Liptov priniesol 10. júna k výročiu článok pod názvom *Bola raz jedna škola u Rázusov*. V marcovom čísle týždenníka Slovenka vyšiel príspevok o novátorských metódach práce so žiakmi prvého stupňa, ktorí nenosili zo školy známky, iba slovné hodnotenia.

Tradične, koncom júna prijal primátor mesta **NAJLEPŠÍCH ŽIAKOV MIKULÁŠSKYCH ŠKÔL**. Diplom a vecný dar odovzdal týmto oceneným:

- **žiakom základných škôl:** Radke Haladějovej, Lucii Chromekovej, Veronike Hollej, Martinovi Kršiakovi, Jurajovi Liptákovi, Zuzana Staroňovej, Zuzane Muzikovej, Ivanovi Pivkovi, Jurajovi Dudrákovi, Jozefovi Holíčkov, Lukášovi Dzuroškovi, Lucii Čupkovej, Martine Perečkovej, Veronike Koščovej, Natálii Bírovej, Stanislavovi Kaczorovi, Veronike Mikušiakovej, Veronike Veselovskej
  - **študentom stredných škôl:** Marte Lorkovej, Michalovi Gondovi, Andrei Hugáňovej, Kataríne Kubačkovej, Jaroslavovi Jurčovi, Jánovi Dzúrikovi, Petrovi Jurášovi, Lukášovi Kasprzykovi, Vladimírovi Olejovi, Róbertovi Kandrikovi, Petre Paulínyovej, Lenke Bazelovje, Františkovi Galkovi, Ivanovi Jurečkovi, Daniele Sokolovej, Alene Popovičovej, Danielovi Božíkovi, Lenke Veselovskej a Miroslave Mitošinkovej
  - **poslucháčom Vojenskej akadémie:** Tomášovi Kurpášovi, Andrei Mračkovej, Jozefovi Žilkovi, Anite Balickej, Michalovi Bachletovi a Jánovi Kučerákovi
- (Mikuláš august 2003)

V súlade s koncepciou reorganizácie armády do roku 2010 bola v júni zrušená **VOJENSKÁ STREDNÁ ŠKOLA**. Od roku 1967 vychovala osemtisíc poddôstojníkov. Jej poslední absolventi boli vyradení 27. júna. Študovali v šiestich odboroch: strojárskom, elektrotechnickom, ekonomickom, chemickom, zdravotníckom a odbore hotelová akadémia. Podľa náčelníka školy Štefana Kruppu záujem o školu neklesal, aj napriek tomu, že študentov neprijímali už od roku 1999. Chýbajúci absolventi tejto školy budú podľa neho chýbať nielen v armáde, ale aj v policajnom zbore a bezpečnostných službách, kde sa bežne uplatnili.

(Liptov 1.7.2003)

**ŠKOLSKÝ ROK 2003/2004** začal v utorok 2. septembra. Bol v poradí druhým školským rokom v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí. Do materských škôl nastúpilo 996 detí a do základných škôl 3 460 žiakov, čo bolo o 186 menej ako v minulom školskom roku. Na základných školách zaniklo šesť tried, z toho štyri v Okoličnom a v rámci materských škôl jedna trieda. V školách pracovalo 352 učiteľov, vychovávateľov a 149 nepedagogických pracovníkov. Problémom sa javila zamestnanosť mladých učiteľov. Pokles žiakov neumožňoval riaditeľom škôl zamestnať absolventov pedagogických fakúlt, hoci na základných školách v meste evidovali priemerne 35 žiadostí o prácu.

Nový školský rok dostal v médiách prívlastok reformný. Regionálne školstvo začalo nabiehať na normatívne financovanie základných a stredných škôl. Teda nielen platy učiteľov sa odvíjali od počtu žiakov v škole, ale aj príspevok na jej prevádzku. Od samosprávy sa očakávala racionalizácia školskej siete, čo v praxi znamenalo spájanie či dokonca rušenie niektorých škôl. Podrobné údaje o jednotlivých školách a školských zariadeniach priniesla správa *Stav školstva na území mesta Liptovský Mikuláš* predložená na novembrovom mestskom zastupiteľstve a *Správa o výsledkoch hospodárenia mesta za rok 2003*, ktorú poslanci MsZ prerokovali v apríli 2004.

ŠPECIÁLNA ZÁKLADNÁ ŠKOLA získala od septembra ďalšie priestory v objekte bývalých jasli na Kuzmányho ulici. Pri výberovom konaní na mestskom úrade zvíťazil projekt tejto školy *Edukáciou k integrácii viacnásobne postihnutých detí*. V novom bezbariérovom objekte vznikli štyri triedy pre viacnásobne ťažko postihnuté deti i pre autistov. Z nevyhovujúcich priestorov prenajatého rodinného domu sa sem celkovo presťahovalo štyridsaťdva detí s pedagógmi a špeciálna pedagogická poradňa.

(Liptov 15.7.2004)

ŠTÁTNA JAZYKOVÁ ŠKOLA pri Gymnázium M. M. Hodžu ponúkala kurzy angličtiny, nemčiny, francúzštiny a od septembra otvorili ako novinku opäť kurz ruštiny. Ponuka bola určená pre žiakov základných škôl, študentov a dospelých vo forme konzultačných kurzov.

(Mikuláš, apríl)

## VYSOKÉ ŠKOLY A VÝSKUM

Civilné vysokoškolské štúdium na území mesta zabezpečovalo **DETAŠOVANÉ PRACOVISKO ELEKTROTECHNICKEJ FAKULTY ŽILINSKEJ UNIVERZITY (DP EF ŽU)**, ktoré bolo otvorené v septembri 2002 v priestoroch bývalých kasární pod Hájom. Jeho vedením, po predchádzajúcom schválení senátom fakulty, bol poverený prof. Ing. Dušan Repčík, CSc. Do prvého ročníka nastúpilo deväťdesiat sedem študentov na inžinierske päťročné štúdium v troch akreditovaných študijných odboroch: elektroenergetické a silnoprúdové inžinierstvo, telekomunikácie, informačné a zabezpečovacie systémy. V priebehu akademického roka v prvom ročníku poklesol počet študentov, predovšetkým pre nezvládnutie náročných predmetov, napr. matematiky, fyziky, teoretickej elektrotechniky a pod. Vedecko-pedagogický zbor a technický personál postupne budoval materiálno-učebnú základňu pracoviska. Vzniklo laboratórium fyziky, informatiky a výpočtovej techniky, dve laboratóriá teoretickej elektrotechniky, pracovisko bolo pripojené na internet. Postupne sa vykonávali aj stavebné úpravy a modernizácia učební. S nemalým úsilím bola sprevádzkovaná kuchyňa s jedálňou s kapacitou deväťsto jedál. Bývalá kinosála so 650 miestami sa zmenila na aulu, otvorený bol vysokoškolský klub a telocvičňa.

Konštituovali sa orgány študentskej samosprávy, predovšetkým študentská rada, rada vysokoškolského klubu, internátna rada a disciplinárna komisia. Pri budovaní detašovaného pracoviska EF veľmi pomohla firma ALCATEL, a.s. Liptovský Hrádok na čele s generálnym riaditeľom Ing. Jaroslavom Mlynčekom, ktorý si uvedomoval potrebu existencie vysokoškolského pracoviska v Liptovskom Mikuláši, aj vzhľadom na tradíciu elektrotechnického priemyslu v tomto okrese.

V školskom roku 2003/2004 do prvého a druhého ročníka nastúpilo stodesať študentov, ktorým prednášalo sedemdesiat členov vedecko-pedagogického zboru (jeden profesor, šesť docentov a desať odborných asistentov). Vznikli katedra základov inžinierstva a katedra experimentálnej elektrotechniky. Postupne sa vyjasnilo zameranie výskumnej práce, ktorá sa začala špecializovať na výskum alternatívnych zdrojov energie. Podľa informácií Dušana Repčíka zámerom ďalšieho rozvoja terajšieho detašovaného pracoviska EF ŽU bolo vybudovanie novej fakulty v Liptovskom Mikuláši.

(Správa o stave Detašovaného pracoviska EF ŽU v Liptovskom Mikuláši, október 2003, Liptov 30.9.2003)

Vo **VOJENSKEJ AKADÉMII** okrem vojenského štúdia dobiehali aj posledné tri ročníky štúdia civilných smerov, ktoré malo byť definitívne ukončené v školskom roku



2005/2006. V akademickom roku 2003/2004 študovalo na štyroch fakultách dvesto štyridsať šesť študentov civilného štúdia, z toho stoštyridsať dva v dennom a stoštyri v externom štúdiu.

30. mája bol inaugurovaný nový rektor akadémie plk. gšt. prof. Ing. Michal Pružinský, CSc. Touto funkciou bol poverený ešte v decembri minulého roku. Vo svojom inauguračnom príhovore hovoril o budúcnosti školy, ktorá mala naďalej komplexne pripravovať profesionálnych dôstojníkov, práporčíkov, zamestnancov ozbrojených síl SR a rezortu Ministerstva obrany SR a podieľať sa na príprave dôstojníkov zo zahraničia. Zapojiť sa mala do Bolonského procesu, ktorého cieľom bolo vytvorenie Spoločného európskeho vysokoškolského priestoru. VA sa podľa nového rektora mala stať univerzitnou vysokou školou a nie vysokou školou neuniverzitného typu, ako bolo uvedené v koncepčnom dokumente z marca tohoto roku. Michal Pružinský sa stal v poradí piatym najvyšším predstaviteľom Vojenskej akadémie, ktorá v tomto roku oslávila desiate výročie vzniku. Jej predchodkyňa Vysoká vojenská technická škola československo-sovietskeho priateľstva vznikla v Liptovskom Mikuláši pred tridsiatimi rokmi. Oslavy týchto výročí sa konali 11. a 12. decembra. Ich súčasťou bolo vydanie publikácie sumarizujúcej históriu vojenského vysokoškolského školstva v Liptove.

(Liptov 10.6.2003, Mikuláš, júl, december 2003)

Reforma armády, resp. realizovanie armádneho modelu 2010 sa tento rok dotklo aj **VOJENSKÉHO TECHNICKÉHO ÚSTAVU**, jedného z troch armádnych výskumných ústavov na Slovensku. Podľa riaditeľa ústavu Petra Varhoľáka bolo od 1. marca prepustených osemdesiatpäť civilných a šesťdesiat vojenských pracovníkov. Výpovede dostali všetci zamestnanci kuchyne, ošetrovne, šesťdesiat percent zamestnancov správy budov, štyridsať percent pracovníkov prototypového závodu a pätnásť percent odborných pracovníkov z oblasti výskumu a vývoja. Znižovanie stavu zamestnancov malo tento rok ešte pokračovať, ale ústav nemal úplne zaniknúť. Liptovskomikulášsky ústav zasiahlo prepúšťanie najradikálnejšie, hoci to bol jediný ústav, ktorý dokázal od zadania úlohy zabezpečiť kompletnú realizáciu produktu vrátane jeho výroby. Pri prvom prepúšťaní v roku 1994 odišlo z VTÚ sedemdesiat pracovníkov. Z pôvodných štyristopäťdesiat tu bolo v súčasnosti zamestnaných dvesto pracovníkov. Začiatkom roka sme sa z novín a televíznych staníc dozvedeli o svetovom unikáte - detektore na diaľkové zisťovanie toxických látok, ktorý mala použiť slovenská protichemická jednotka pri vojenskom zásahu proti Iraku.

(Liptov 18.2.2003)

## IV. KULTÚRA A UMENIE

Sieť kultúrnych zariadení v meste tvorili Dom kultúry, Liptovské osvetové stredisko, Knížnica G. F. Belopotockého, Múzeum Janka Kráľa, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Galéria P. M. Bohúňa, Posádkový klub a formálne aj Dom Matice slovenskej. Jedinou súkromnou inštitúciou bola Art galéria u Bullov.

V kultúrnych zariadeniach riadených Žilinským samosprávnym krajom prišlo počas apríla a mája nečakané personálne „zemetrasenie“. Na miesta riaditeľov osvetového strediska, knižnice a galérie boli vypísané konkurzy. Niektorí poslanci zastupiteľstva samosprávneho kraja sa v májovej búrlivej debata vyjadrili o účelovosti odvolaní a neobjektívnosti výberových konaní. Napriek tomu bol od 15. mája odvolaný riaditeľ galérie PhDr. Karol Maliňák a na jeho miesto menový akademický maliar Pavol Petráš ml. V knižnici na poste riaditeľky zostala Mgr. Marcela Feriančeková a v Liptovskom osvetovom stredisku Mária Kubíková.

(Liptov 13.5.2003)

### KALENDÁRIUM UDALOSTÍ A PODUJATÍ

12. januára zomrel v americkom meste Tuscon, v štáte Arizona akademický maliar **KOLOMAN SOKOL**. Stalo sa tak presne mesiac po oslave jeho stých narodenín, pri príležitosti ktorých mu rodáci v Liptovskom Mikuláši otvorili galériu Centrum Kolomana Sokola.

Narodil sa 12. decembra 1902 v Liptovskom Mikuláši. Po tom, čo matka deti opustila, vyrastal v rodine svojho strýka. O rokoch 1921–1923 navštevoval súkromnú kresliarsku školu Eugena Króna v Košiciach, 1924–1925 súkromnú maliarsku školu Gustáva Mallého v Bratislave, 1925–1932 Akadémiu výtvarného umenia v Prahe. V katalógu výstavy *Liptov 2000* sa o Kolomanovi Sokolovi píše: „Patril k najvýznamnejším umelcom – grafikom na Slovensku i v medzinárodných reláciách. Jeho rozsiahla tvorba bola podmienená predovšetkým jeho silným talentom, ale aj úrovňou a rozsahom jeho školení a kultúrno-umeleckým rozhľadom. Jeho dielo vychádzalo zo silnej vnútornej energie a tvorivej rozhodnosti. Koloman Sokol bol predovšetkým figuralistom, rozvíjajúcim svojej dielo na báze systematickej a neúnavnej umeleckej práce s jasnými hodnotovými kritériami. Jeho výtvarný prejav je silný, dynamický a expresívny, realisticky istý, jasný a nešpekulatívny, dramatický. Od ranných začiatkov sa venoval grafike, najmä drevorezu a kresbe. Postupom času sa prikláňal i k maliarskejšiemu poňatiu svojich diel. Vo svojej tvorbe obsiahol všetky aspekty ľudského života, vyjadrujúc sa v protikladoch – láska a nenávisť, bolesť a radosť, pokoj a nepokoj, témy vzdoru a odovzdania. Celé jeho dielo je o človeku. Koloman Sokol pôsobil ako profesor na AVU v Mexico City (1937–1943) a bol nositeľom viacerých významných štátnych vyznamenaní a odborných ocenení.“ Žiaľ, rodná krajina sa k nemu nezachovala slušne, keď sa po druhej svetovej vojne vrátil naspäť z amerického kontinentu. V Bratislave nenašiel vo svete uznávaný umelec ani len primerané ubytovanie. Sklamaná a roztrpčený odišiel za more navždy.

(Liptov 21.1.2003, Mikuláš január 2003)

Prvou tohtoročnou výstavou Múzea Janka Kráľa bola prezentácia výsledkov detskej výtvarnej súťaže **O JANOŠÍKOV DUKÁT 2003** inšpirovanej výročím narodenia aj popravy legendárneho zbojníka Jura Jánošíka. Do súťaže sa zapojilo tridsaťpäť škôl s 524 výtvarnými prácami. Porota na výstavu vybrala 187 výtvarných prác detí zo Slovenska a Poľska, ktoré boli sprístupnené 24. januára vo výstavnej sieni múzea.

Vo februári vyšla vo vydavateľstve Q 111 kniha **Z RODINNEJ KRONIKY**. Napísala ju mikulášska rodáčka pani Ružena Jamrichová (1918). Na obálke upútala fotografia autorkinej matky Elzy Vančovej, rod. Stodolovej. Pochádzala zo známej mikulášskej rodiny Stodolovcov. Jej strýkovia vedec Aurel, právnik Emil, národohospodár Kornel a brat Ivan napísali významné kapitoly slovenskej histórie. Spomienky pani Jamrichovej – matky herca Dušana Jamricha – boli spomienkami na život slovenskej „aristokracie ducha“ v minulom storočí. Jej zážitky dopĺňali našu oficiálne históriu o ľudský, osobný rozmer. Čitateľ v knihe našiel mnoho z toho, o čom sa učebniciach dejepisu nepísalo.

**KRÁSA, ČLOVEK A ČAS** nazvali organizátori spomienkový večer 28. februára v Galérii P.M.Bohúňa, venovaný nedožitým 85. narodeninám pani Jolany Trombauerovej (1918–2002), známej mikulášskej osvetovej pracovníčky a divadelníčky. V réžii Evy Štofčíkovej vystúpili kolegovia z divadelných dosiek Naďa Gilániová, Karol Komandera, Lýdia Beláčiková, Alida Hižnayová, Beáta Kubovčíková, Zdenka Matějková, Anna Müllerová, Ľudevít Dušan Žuffa, Anna Ondrejková, Okresný učiteľský spevokol Tatran a žiačky tanečného odboru ZUŠ J. L. Bellu. Osobnosť Jolany Trombauerovej na celulooidovom páse zachytil pán Ľubor Patsch, renomovaný filmár z Liptovského Hrádku. Veľkú sieň galérie zaplnila početná kultúrna obec. Na podujatie pricestovali z Banskej Bystrice aj obe dcéry pani Trombauerovej s rodinami.

V piatok 21. marca sme sa v Dome smútku rozlúčili s akademickým sochárom **MIROSLAVOM KSANDROM**. V pondelok 17. marca podľaľhol nečakanému zraneniu, s následkami ktoré sa jeho oslabený organizmus už nevedel vysporiadať. Narodil sa 11. júla 1931 v Liptovskom Mikuláši. Po maturite na mikulášskom gymnáziu študoval v rokoch 1950 – 1955 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave figurálne sochárstvo u profesora Rudolfa Pribiša, Fraňa Štefunka a Jozefa Kostku. Nasledujúci rok pokračoval na škole ako čestný študent za diplomovú prácu Garbiar. V roku 1956 sa Miroslav Ksandr vrátil do rodného mesta, kde žil až do svojej smrti. Prišiel ako mladý sochár, plný tvorivej sily. V svojom ranom diele Súsošie pre vojenský cintorín na Háji sa predstavil ako pozorný realista so zmyslom pre objem i tvar, ale i kompozíciu priestoru. Citlivý a nepatetický bol jeho vzťah k tradíciám, národným a kultúrnym odkazom, hlboko prežitý vzťah a úcta k ľudským hodnotám, stotožnenie sa s nimi. Vytvoril tak jemné, citlivé a poetické diela, hlboko zakotvené v tomto kultúrno-historickom prostredí. Okrem komornej tvorby sa venoval monumentálnej plastike (Pamätník letcov na Sliachi, Pamätník O. Dobšinského v Drienčanoch, Víťanie na diaľnici Dl pri Liptovskom Jáne, Stretnutie troch armád v Liptovskom Hrádku). Významné miesto v jeho tvorbe zaberala kresba, ktorá napokon dospela do výsadného postavenia v jeho tvorbe. V priebehu 90. rokov zákerná choroba zamedzila jeho ďalšej sochárskej tvorbe. Okrem Liptovského Mikuláša samostatne vystavoval v Budapešti, Viedni, Berlíne, Annecy, Bratislave, Banskej Bystrici. Poslednú veľkú výstavu mu pri jeho sedemdesiatke pripravila mikulášska galéria v júni minulého roku. Dielo Miroslava Ksandra ešte len čaká na zhodnotenie, počas života bol nedoceneným sochárom., napriek tomu, že bo priamym pokračovateľom Bazovského odkazu v sochárskej tvorbe.

(Liptov 2000. Katalóg k výstave. Liptovský Mikuláš, Galéria P.M.Bohúňa, 2000, Mikuláš apríl 2003)

Novozaložené **DIVADLO G. F. BELOPOTOCKÉHO** zaznamenalo hneď na začiatku svojej existencie veľký úspech. V apríli sa jeho členom podarilo postúpiť cez krajskú prehliadku ochotníckych divadelných súborov na celoslovenskú divadelnú prehliadku do Šurian. Porotu zaujalo naštudovanie známej Gogoľovej Ženby. V júni

vyhrali aj túto prehliadku a postúpili tak na vrcholné ochotnícke divadelné podujatie Scénickú žatvu do Martina. Mladý herecký kolektív tvorili študenti i pracujúci z Liptovského Mikuláša, Ružomberka i Košíc. Režisérsky kolektív viedol mladý profesionálny herec Ján Kuráň z Ružomberka, člen Divadla Jána Palárika v Trnave. Vznik nového divadelného súboru podporilo aj mesto, keď prostredníctvom Domu kultúry poskytlo priestory na nácviak. Ambiciózny kolektív prezentoval Liptovský Mikuláš za hranicami na multimedialnom kultúrnom festivale 46. Bezručova Opava.

(Liptov 8.4.2003, 22.4.2003, Mikuláš júl, október 2003)

Už deviaty raz sa stretli priaznivci literárnej tvorby a recitačného umenia detí a mládeže na súťaži **RÁZUSOVIE VRBICA**, tento rok venovanej 50. výročiu nedožitého narodenia mikulášskej rodáčky, poetky Margity Dobrovičovej (1953–1994). Slávnostné otvorenie prehliadky v piatok 6. júna pred starou evanjelickou farou spestrili milým vystúpením detí z tanečného krúžku pri Základnej škole v Bobrovcí detskou hrou Varila myšička kašičku. V podaní Zdenky Matějkovej zaznela báseň Milana Rúfusa venovaná Gitke Dobrovičovej. Primátor mesta sa poďakoval pedagógom i žiakom za ich záujem o poéziu i úsilie pri príprave na prehliadku. Šesťdesiatštyri recitátorov z oboch liptovských okresov sa potom rozišlo do priestorov expozície Tatrín, Galérie P. M. Bohúňa a Knižnice G. F. Belopotockého. Účastníci podujatia položili kytice na hrob Márie Rázusovej-Martáčkovej i návšteva u pani Dobrovičovej, matky predčasnej zosnulej poetky.

Nedožité, päťdesiate narodeniny Margity Dobrovičovej sme si pripomenuli večerom poézie a hudby **Dievča s tvárou luny** v Galérii P.M.Bohúňa. Na poetku spomínali Nadežda Gilániová, JUDr. Ivan Šenšel, katolícky kňaz doc. Anton Tyrol a jej opatrovatelka Hilda Vechterová. Verše recitovali Lýdia Beláčiková Dušan Jurčo, Alida Hižnayová, Eduard Madliak, Zdenka a Vladimíra Matějkové, Anna Ondrejková, Kveta Staroňová a Eva Štofčíková.

Margita Dobrovičová sa narodila sa 26. júna 1953 v Liptovskom Mikuláši. Poznačená prekonanou detskou obrnou, pripútaná k invalidnému vozíku, žila pre poéziu. Jej blízki a priatelia ju poznali ako silnú osobnosť rozdávajúcu okolo seba optimizmus. Publikovala v časopisoch, spolupracovala so Slovenským rozhlasom. Vyšli jej básnické zbierky Modrej planéte (1981), V mrazoch horíme (1986), Prenosná priepasť (1989), Slávnosti pod ľadom (1993), Neprelisovaná krv (1994), Tajomstvá duše (1995), Ten motýľ nevzlietne (1999), Dievča s tvárou luny (2002), Kto svetlom bol, ten svetlom zostáva (2002). V roku 1992 bola ocenená čitateľskou cenou časopisu Prairie Schooner (Lincoln Nebraska v USA). Zomrela 13. apríla 1994 v Bratislave.

Seminár, s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, venovaný literárnemu a ľudskému odkazu predčasnej zosnulej autorky pripravil v Bratislave Spolok slovenských spisovateľov, Femina – klub slovenských prozaičiek a Mestská knižnica 29. septembra.

(Liptov 25.6.2003)

Rovnako 25. júna sa konalo literárno-spoločenské stretnutie **KORENE INŠPIRACÍ** pri príležitosti životných jubileí – osemdesiatych narodenia dvoch mikulášskych kultúrnych pracovníkov Ladislav Pašku a Karola Komanderu. Kolektív organizátorov slávnosť pripravil v zborovej miestnosti evanjelického a. v. cirkevného zboru. Publicista Ladislav Paška pracoval v 60. rokoch vo funkcii vedúceho odboru školstva a kultúry mestského národného výboru, po roku 1989 bol riaditeľom Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši. Karol Komandera,

správca mikuláškovej nemocnice sa dlhé roky venoval ochotníckemu divadlu a v poslednom čase bol aktívnym členom miestneho odboru Matice slovenskej.  
(Fotoarchív MJK)

Neobvyklá výstava určená najmä nevidiacim a slabozrakým občanom **FRAGMENTY Z PRÍRODY** bola otvorená od 1. júla do 31. augusta v Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva. Jednotlivé exponáty boli doplnené Braillovým písmom a pripravený bol aj podrobný odborný výklad. Návštevníci si mohli aj dotykom prezrieť ukážky sintrovej jaskynnej výzdoby (jaskynné perly, stalagmity, jazerné kôry, tenké sintrové kôry), deväť druhov chránených obojživelníkov z jedinečnej zbierky akrylátových exponátov či neolitické nádoby, kamennú sekerku, bronzový náramok, púchovskú sponu a barokový krížik. Múzejníci výstavu pripravili v spolupráci s Krajským strediskom Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska.  
(Liptov 15.7.2003)

V sobotu 12. júla sa v Galérii P.M.Bohúňa stretli desiatky účastníkov 8. ročníka **LETNEJ FOTOŠKOLY** Domu fotografie Poprad na vernisáži prác a záhradnej slávnosti, ktorá ukončila týždenný projekt. Veľkú sieň zaplnil výber fotografických prác účastníkov šesnástich workshopov (tvorivých dielní) Letnej fotoškoly, ktorú od roku 1996 v Poprade organizovala agilná Lucia Benická. Tento rok sa k rozsiahlemu projektu pripojila aj mikulášska galéria prostredníctvom kurátorky Zuzany Gažíkovej.  
(Liptov 22.7.2003)

**KULTÚRNE LETO** bolo naplnené nedeľnými koncertami na pešej zóne pri fontáne. Mikulášanom i turistom spríjemňovali popoludnia folkové, country a bluesgrassové skupiny, ktoré pozývali členovia skupiny Mince vo fontáne v spolupráci s Domom kultúry. V júni to boli prešovský Interval, v auguste v rámci koncertu Letokruhy skupina Dora z Banskej Bystrice a Kerberos z Novej Dubnice s domácimi Mince vo fontáne. Posledným letným podujatím pri fontáne bola 31.augusta prehliadka ľudových hudieb, sólistov spevákov a hráčov na ľudové hudby nástroje **PIŤOVE NŮTY** s hosťom rómskou ľudovou hudbou Harvanovcov z Telgártu.

Počas leta opäť ožila aj synagóga na Hollého ulici. Patrila Ústrediu židovských náboženských obcí a staralo sa o ňu Múzeum Janka Kráľa. Ešte pred turistickou sezónou 31. mája bola v jej priestoroch otvorená výstava **Z TVORBY** akad. sochára Vladimíra Nahálku a jeho dcéry odevnej výtvarníčky Slávky Kollárovičovej, rod. Nahálkovej. Výstava sa konala pri príležitosti šesťdesiatich narodenín autora, rodáka z Demänovej, ktorý žil a pôsobil v Bardejove. Vernisáž bola spojená s módnou prehliadkou, ktorú priam profesionálne zvládli žiačky druhého stupňa tanečného odboru ZUŠ Jána Levoslava Bellu.

Nasledujúca výstava, prístupná od 5. júla bola sprievodným podujatím Letnej fotoškoly Domu fotografie 2003 Poprad – Liptovský Mikuláš. Jej autor fotograf Ľubo Stacho, vedúci ateliéru intermediálnej fotografie Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave vystavoval veľkoplošné fotografie pod názvom **SÚVISLOSTI**. Od 8. augusta ho vystriedal známy novinár a fotograf Andrej Bán, zakladateľ občianskeho združenia Človek v ohrození. Jeho výstava s názvom **NA CESTE** prezentovala reportážne fotografie z rôznych „horúcich“ kútov zemegule Balkánu, Blízkeho východu a Južnej Ameriky. Na vernisáži vystúpili básnik Ivan Laučík a prozaik Dušan Mitana.

23. augusta v synagóge koncertoval hudobník Jozef Dodo Šošoka a jeho hostia: 13-ročná huslistka Markétka Janoušková, klaviristka Barbara Kürstenová a herec Marek Majeský na podujatí **HOMAGE KOLOMAN SOKOL** s podtitulom

Performance talentu (rytmov, hudby, výtvarných diel, myšlienok Kolomana Sokola a úvah Romana Bergera). Podujatie bolo venované pamiatke grafika Kolomana Sokola. Podieľali sa na ňom múzeum, galéria, Rotary klub a Viliam J. Gruska z Bratislavy, personifikovaný v agentúre AIA Centrum.

Posledným tohtoročným umeleckým programom v synagóge bol 11. ročník koncertu **MOSTY - GESCHARIM 2003**. Zorganizovali ich mesto Liptovský Mikuláš, Neinvestičný fond Mosty, Abby Art v spolupráci so Slovenskou televíziou a Slovenským rozhlasom 3. septembra. V synagóge vystúpili Jiří Suchý z pražského Divadla Semafor a herečka Katarína Kolníková so svojimi mladšími kolegami z Radošinského naivného divadla. Na druhom pódiu v Empírovom divadle pri zámku v Hlohovci účinkovali Stanislav Štepka s Jánom Melkovičom. Záznam z verejného vystúpenia oboch divadelných súborov pripravila Slovenská televízia a odvysielala v rámci vianočného programu.

(Liptov 15.7.2003, 2.9.2003, 9.9.2003, príloha Kultúra)

**DREVENÉ FIGURÁLNE PLASTIKY MÁRIE HRABINSKEJ** ponúklo vo výstavnej sieni Múzeum Janka Kráľa od 22. augusta do 13. októbra. Figúrky sa do múzea vrátili po troch rokoch, tentokrát pri životnom jubileu autorky.

Rezbárka Mária Hrabinská sa narodila 9. augusta 1928 v Bystřici pod Lopeníkem na Moravskom Slovácku. Ako osemročná sa s rodičmi a súrodencami presťahovala do Liptovského Mikuláša. Usadili sa v jednej z uličiek bývalej Vrbice. Tu, v blízkosti Váhu, v tesnom spoložití s prírodou, kde trávila s vrstovníkmi voľné chvíle, rozvinul sa jej vrodenný cit pre drevo. Mária Hrabinská ho spojila s fantáziou, detskou hravosťou a pracovitosťou. Výsledkom boli jej prvé dielka: sánky a lyže pre bábiky, drevené pušky pre kamarátov... Obdiv detí i dospelých si vyslúžila, keď zhotovila pre psíka malý rebriniak i s postrojom. Keď sa vydala, každodenné povinnosti matky i zodpovedné zamestnanie odsunuli pre ženu nezvyčajnú záľubu na vedľajšiu koľaj. Cit pre hmotu však Mária Hrabinská uplatnila aj vo svojom celoživotnom povolani zubnej techničky, ktorému sa venuje dodnes. Deti odrástli a Mária Hrabinská sa vrátila k drevu. Postupne sa vypracovala na uznávanú rezbárku, autoritu si získala i medzi kolegami mužmi. S citom, fantáziou, ale i silou a tvrdou prácou „vyslobodila“ z lipových polien desiatky postáv a figúrok. V depozitoch múzeí i v súkromných zbierkach môžeme nájsť drevené postavičky, ktoré sú zhmotnením jej spomienok na detstvo, dedinských ľudí, roľníkov, remeselníkov, pastierov, ženy, deti, muzikantov... Niektoré plastiky zhotovila jednotlivo, iné sú zoskupené do súborov znázorňujúcich poľnohospodárske alebo remeselné postupy, kompletnú dedinskú muziku, dorábanie chleba... Mimoriadne pôsobivé sú betlehemy Márie Hrabinskej, dodnes ich vyrezala tri. Postavou drobná žena je autorkou i mohutných, veľkorozmerných plastík. Niektoré zdobia areál amfiteátra vo Východnej, najväčšia, rovné štyri metre vysoká Žena s raždím sa nachádza v Banskej Bystrici. Svoje diela prvýkrát prezentovala v roku 1979. Odvtedy sa stali každoročne ozdobou mnohých výstav, kultúrnych a spoločenských podujatí.

(Liptov 7.10.2003, Leták Drevené figurálne plastiky Márie Hrabinskej, fotoarchív MJK)

V piatok 29. augusta vyrástla na dvore Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva na Školskej ulici tradičná mongolská jurta a na rozpálených kameňoch sa tu piekol baran. Tieto zaujímavé aktivity boli súčasťou veľkého víkendového projektu **JURTA 2003**, ktorý vznikol v spolupráci s Klubom přátel Asie z Prahy, Speleoklubom Nicolaus s prispěním mesta Liptovský Mikuláš. Jeho súčasťou bolo aj otvorenie výstav Mongolsko vo fotografii a Z historie a současnosti vztahů s Mongolskem, prednášky o Mongolsku, beseda so znalcami Mongolska, informácie o činnosti Klubu přátel Asie. Podujatie inicioval RNDr. Peter Holúbek, zástupca

riaditeľky múzea spolu s posledným československým veľvyslancom v Mongolsku Jiřím Šimom. Samotnú drevenú konštrukciu jurty s kruhovým priemerom 6,5 metra obalenú plátnom stavala skupinka ľudí asi tri hodiny.

(Liptov 28.8.2003, 9.9.2003, Pravda 30.8.2003)

Vedecký seminár **JÁN LEVOSLAV BELLA – NÁRODOVEC A EURÓPAN** pri 160. výročí jeho narodenia pripravili 23. septembra Nadácia Jána L. Bellu v Liptovskom Mikuláši a Hudobný odbor Matice slovenskej v Martine. V malej zasadačke mestského úradu sa stretli zakladatelia nadácie spolu s učiteľmi hudobnej výchovy z celého okresu. Na úvod prítomných pozdravil spišský diecézny biskup František Tondra. V rámci vedeckého seminára odzneli prednášky odborníkov o Bellovej opere Kováč Wieland, diele Osud a ideál a o digitálnom spracovaní Bellovho fondu v Hudobnom múzeu Slovenského národného múzea v Bratislave. Primátor mesta MUDr. Alexander Slafkovský odovzdal novú pamätnú plaketu Nadácie Jána L. Bellu jej zakladajúcim členom z Kremnice, Banskej Bystrice a Bratislavy. Nadácia Jána L. Bellu sa zrodila pred jedenástimi rokmi pri Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici. Pred dvoma rokmi presídlila do Múzea Janka Kráľa a v súčasnosti bola v procese preregistrácie do Základnej umeleckej školy J. L. Bellu v Liptovskom Mikuláši.

Popoludní bola na budove ZUŠ odhalená tabuľa s Bellovým portrétom a názvom školy. Celodenné podujatie vyvrcholilo koncertom v Galérii P.M.Bohúňa, kde vystúpili klaviristka Tatiana Hurová, rod. Lenková, speváčka Nami Higano-Blahynková a Trávničkovo kvarteto.

(Liptov 23.9.2003, 30.9.2003, Mikuláš, október 2003)

Piaty ročník medzinárodnej výstavy **EKOFOTOGRAFIA 2003** otvorili v Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva 6. októbra. Zúčastnilo sa jej štyridsaťštyri fotografov zo Slovenska, Čiech a Rakúska s vyše dvesto súťažnými fotografiami. Umelecké fotografie prezentovali prírodné hodnoty aj záujem človeka o prírodu a krajinu.

(Liptov 14.10.2003)

7. októbra na železničnom priecestí v Ondrašovej zahynul 75-ročný výtvarník **JÁN MOČILIAK**. Narodil sa 27. septembra 1928 v Liptovskom Mikuláši. Študoval na Vyššej škole umeleckého priemyslu v Brne (1946–1951 u prof. J. Vydru a K. Hállu). Pôsobil na Ľudovej škole umenia a na Ústredí štátnej ochrany prírody v Liptovskom Mikuláši. Venoval sa monumentálnej tvorbe, priemyselnému a propagačnému výtvarníctvu a voľnej tvorbe. Jeho monumentálne sgrafitové reliéfy sa zachovali na budove bývalého obchodu potravín Liptáčik oproti Katolíckemu domu a pri benzínovej pumpe na Štefánikovej ulici. Žil v Palúdzke, krátko pred smrťou v Ondrašovej.

(Liptov 21.10.2003, Katalóg Výtvarní umelci Liptova strane)

Zaujímavú besedu sme zažili 9. októbra, keď pozvanie Knižnice Gašpara F. Belopotockého na besedu prijala spisovateľka **VIERA ŠVENKOVÁ**. Rodáčka z Veľkej pri Poprade, v súčasnosti aktívna bratislavská dôchodkyňa, členka Klubu slovenských prozaičiek Femina sa naďalej venovala literárnej tvorbe. Zopár záujemcom o pôvodnú slovenskú literatúru pripravila príjemné rozprávanie o skutočných ľudských hodnotách.

(Liptov 14.10.2003)

Záujmové združenie v oblasti neprofesionálneho filmu a fotografie **AMAFILM NICOLAUS**, oslávilo dvadsať rokov svojho pôsobenia v Liptovskom Mikuláši.

Niektorí členovia a ich priaznivci sa stretli 15. októbra vo výstavnej sieni Posádkového klubu na vernisáži fotograficko-výtvarnej výstavy svojich členov Fragmentky Nicolaus III. Divák tu našiel zväčša fotografie, ale aj zaujímavé kresby akad. maliara Pavla Ruska z Ružomberka.

Začiatky Amafilm NICOLAUS siahajú do roku 1979, keď v S-klube Strojníckej fakulty Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave (neskôr STEPS) vznikol krúžok amatérskeho filmu KAF. V tom čase sa stal povestný hlavne film U zubára. Filmári sa nerozišli ani po skončení štúdia. Časť z nich zostala v Bratislave a ostatní sa vrátili do Liptovského Mikuláša. Tu v roku 1983 na pôde V-klubu Vysokej vojenskej technickej školy (dnešnej Vojenskej akadémie) založili filmový klub Amafilm NICOLAUS. V polovici 90. rokov sa ich zriaďovateľom stal Posádkový dom armády, dnešný Posádkový klub. V novembri 1998 členovia založili Záujmové združenie občanov v oblasti neprofesionálneho filmu a fotografie, aby tak riešili finančné zabezpečenie filmovej tvorby, nielen vlastnou činnosťou, ale aj sponzorský. „Nicolausáci“ nakrútili už vyše sto filmov a stovky záznamov rôznych podujatí. Spočiatku to boli hlavne humorné a satirické hrané filmy, neskôr dokumentárne, reportážne a publicistické filmy, ba aj prvý filmový „rýdzo liptovský“ pesničkový klip. Ich filmy získali na súťažiach a festivaloch desiatky ocenení, a to nielen doma, ale aj v Poľsku, Maďarsku, Chorvátsku, Nemecku, Luxembursku, Taliansku, Malte, Japonsku, Holandsku, Fínsku, USA. Z festivalov v Čechách, Rakúsku, Belgicku a Francúzsku si odniesli najvyššie ocenenia. (Leták Záujmové združenie v oblasti neprofesionálneho filmu a fotografie Amafilm NICOLAUS, príloha Kultúra)

Tri dni od 17. do 19. októbra žilo mesto podujatím RÁZUSOVE DNI, ktoré pri príležitosti 115. výročia narodenia Martina Rázusa zorganizovali Spolok Martina Rázusa, mesto Liptovský Mikuláš, Múzeum Janka Kráľa, Cirkevný zbor evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, Dom kultúry a AP projekt z Bratislavy. Nášmu rodákovi evanjelickému kňazovi, spisovateľovi i politikovi Martinovi Rázusovi i jeho rodine bolo venovaných sedem podujatí, každé pomenované podľa jednej z Rázusových básní. *Venovanie (deťom budúcnosti)* sa volal koncert Speváckeho zboru slovenských učiteľov v piatok 17. októbra pre žiakov základných škôl. V Múzeu Janka Kráľa sa konala vernisáž putovnej výstavy Rázusovci, doplnenej o najnovšie akvizície z rázusovskej rodiny. Podvečer v Galérii Petra M. Bohúňa vystúpili recitátorka Eva Kristínová a klaviristka Tatiana Lenková na recitáli *Umelcov večer*.

V sobotu popoludní sa účastníci osláv zhromaždili pred Rázusovíe domom vo Vrbici. S hlavným príhovorom vystúpil Ján Juráš predseda Spolku Martina Rázusa, herec a vynikajúci recitátor Peter Rúfus, riaditeľka múzea Daniela Komárová a spomínaný učiteľský spevácky zbor. O hodinu neskôr sa v neďalekom evanjelickom kostole „Zbierka“ predstavili v krátkom kultúrnom programe *Vrbický zvon* deti zo základnej umeleckej školy, šéfredaktor vydavateľstva Tranoscus Karel Ilja Dvořák a Peter Rúfus. Podvečer bol vo veľkej sále Dome kultúry pripravený kultúry program nazvaný *Zdvihnime život*. Pozvanie naň prijali aj zástupca Kancelárie prezidenta SR, ktorý priniesol pozdravný list Rudolfa Schustera, predseda Matice slovenskej Jozef Markuš, Ján Juráň z Ministerstva kultúry SR, poslanec NR SR Ján Jasovský i generálny biskup ECAV Július Filo. Pred slávnostnou scénickou freskou boli prezentované CD *Hoj, zem drahá* a zborník *Martina Rázus 1*. V programe sme si opäť vypočuli Spevácky zbor slovenských učiteľov, Petra Rúfusa, Tatiana Lenkovú, Fedora Mikoviča, Zdenku Matějkovú, Detský folklórny súbor Ďumbier a ženské spevácke kvarteto zo Štrby. Sobotňajší program zavŕšila recepcia pre pozvaných hostí a účinkujúcich.

Nedeľné ráno patrilo slávnostným službám Božím v kostole na Tranovského ulici, ktoré priamym prenosom vysielala Slovenská televízia. Kazateľom bol farár



Ján Bohdan Hroboň z Martina. Po skončení bohoslužieb mnoho účastníkov zamierilo do Rázusovie domu, ktorý bol ako každý rok v tomto čase otvorený celý deň, v rámci Dňa otvorených dverí.

Trojdnové podujatie sa neobišlo bez sponzorov: Pečivárne s.r.o. Liptovský Hrádok, Poľnohospodárske družstvo Ludrová, noviny Liptov, Slovenský syndikát novinárov, Evanjelický posol spod Tatier, Transcius a.s. a mikulášske tlačiarne TeLeM.

(Liptov 14.10.2003, 21.10.2003, Mikuláš november 2003, príloha Kultúra)

35. výročie vzniku **DETSKÉHO FOLKLÓRNEHO SÚBORU ĎUMBIER** si pripomenuli jeho terajší i bývalí členovia 14. a 15. novembra v Dome kultúry programom Zlatá brána. Ďumbier sa v priebehu rokov zaradil k popredným slovenským detským folklórnym súborom. Vo svojom repertoári spracovával piesne, tance, zvyky a hry zo stredného Liptova. Tento región a Slovensko reprezentovali v Česku, Poľsku, Slovinsku, Maďarsku, Rusku, na Ukrajine, v Anglicku, Belgicku, Holandsku, Taliansku, Francúzsku, Grécku, Turecku, Chorvátsku a Srbsku.

(Mikuláš, december 2003, propagačný leták DFS Ďumbier)

Liptovský Mikuláš sa na štyri dni od 26. do 29. novembra stal opäť hlavným mestom slovenskej pantomímy. Vo veľkej sále Domu kultúry a v priestoroch Posádkového klubu sa konal **X. ROČNÍK CELOŠTÁTNEJ SÚŤAŽNEJ PREHLIADKY PANTOMÍMY A POHYBOVÝCH DIVADIEL PAN 2004**. Stretlo sa na ňom skoro dvesto súťažiacich detí a mladých ľudí z celého Slovenska – členov tvorivých divadelných kolektív a šesť lektorov (aj z Čiech a Poľska), ktorí viedli pre mladých hercov tvorivé dielne.

Dušou podujatia a jeho konferencierom bol neúnavný Miroslav Kasprzyk, ktorý patril k tzv. novej vlne slovenskej pantomímy spolu s Vladimírom Kulíškom a Jurajom Benčíkom. Na scéne pôsobil už dvadsať sezón, po roku 1990 sa profesionalizoval. Bol pravidelným účastníkom festivalu humoru Kremnické gagy. Účinkoval na mnohých festivaloch v zahraničí, v roku 1994 bol nominovaný na cenu European Comedy Awards. Vystupoval v Mexiku, Taliansku, Nemecku, Francúzsku, Holandsku, Švajčiarsku či Poľsku. Účinkoval vo viacerých filmoch (Strašiak a snežienky, SR 1992; Šmankove babičko čaruj, ČR 1996; Sokoliar Tomáš ČR/SR/Nemecko 1999). V rokoch 1999–2000 sa pravidelne objavoval v Teleráne TV Markíza. V roku 2002 nakrútil pre Slovenskú televíziu večerníckový seriál Osmijanko a pre televíziu Markíza stvárnil hlavnú postavu v sérii upútavok Santa Claus na Sahare. Deviaty rok viedol Štúdio pantomímy pri Centre voľného času v Liptovskom Mikuláši, kde aj žil.

(Liptov 2.12.2003, Programový bulletin, Fotoarchív MJK)

Od 27. novembra do 19. decembra bola vo výstavnej sieni Čierneho orla inštalovaná výstava **OTVÁRANIE KNIHY ŽIVOTA** – vzácných i súčasných tlačí Biblie – Písma svätého Starého a Nového zákona. Podieľali sa nej vydavateľstvo Transcius a.s. Liptovský Mikuláš s Liptovským múzeom v Ružomberku, ktorému objekt Čierneho orla patril. Výstava prekrásnych a vzácných kníh Biblie zozbieraných od evanjelikov po celom Slovensku bola inšpirovaná Rokom Biblie. Prvá inštalácia tejto výstavby sa konala najprv v Bratislave.

Záver tohtoročnej výstavnej sezóny v Centre Kolomana Sokola patril príťažlivej a originálnej výstave **MEDZIPRIESTORY**. Autor výtvarných diel, ktoré vznikli hlavne v Spojených štátoch amerických, Ondrej Rudavský (1966) pochádza z Bratislavy. Po krátkom období štúdií v Prahe emigroval v roku 1986 do USA. V Liptovskom Mikuláši vystavil obrazy, produkty počítačovej grafiky a videotvorby. V roku 1992 získal Rudavský ocenenie Grammy Awards za videoklip k skladbe Kiko a

levanduľový mesiac skupiny Los Lobos. Výstavu dopĺňali prezentácie videa a krátkych filmov z tvorby autora.  
(Liptov 9.12.2003)

V Múzeu Janka Kráľa sa vo štvrtok 4. decembra konala prezentácia knihy **IBOJI WANDALL-HOLM: ZBOHOM, STOROČIE**. Dánska spisovateľka v nej spomínala na svoje detstvo a mladosť v predvojnovom Liptovskom Mikuláši, nútený pobyt v Maďarsku, v koncentračnom tábore i na krátky povojnový návrat do Mikuláša. Knihu medzi čitateľov uviedla autorkina neter Zuzana Szatmáry, riaditeľka Nadácie Charty 77 spoločne s básnikom Ivanom Laučíkom. I napriek vysokej cene brožovanej knihy 399 korún, odchádzali mnohí z vyše šesťdesiatich účastníkov podujatia s knihou domov.  
(Mikuláš, december 2003)

Rovnako 4. decembra hostil Dom kultúry účastníkov verejnej nahrávky Slovenského rozhlasu **POZDRAV LIPTOVA MILANOVI RÚFUSOVI** pri príležitosti 75. narodenín básnika. V programe vystúpili speváčky Darina Laščiaková, Anna Hulejová, recitátori Mária Schlosserová, Alfréd Swan, Orchester ľudových nástrojov Slovenského rozhlasu, spevokol Evanjelického gymnázia Juraja Tranovského, súbor Poludnica zo Závažnej Poruby, folklórny súbor Váh a žiačky tanečného odboru ZUŠ.

V sídle slovenského prezidenta v bratislavskom Grassalkovichovom paláci od 6. decembra vystavoval mikulášsky výtvarník **JAROSLAV UHEL**. Na výstave Adioforum predstavil pätnásť malieb na plátne z posledného obdobia. Rodák z Palúdzky už niekoľko rokov pôsobil ako vysokoškolský pedagóg v Banskej Bystrici, t. č. na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela.  
(Liptov 9.12.2003)

Liptovské osvetové stredisko si 15. decembra pripomenulo **50. VÝROČIE VZNIKU OKRESNÉHO OSVETOVÉHO STREDISKA V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI**. V Posádkovom klube sa stretli terajší i bývalí osvetári, aby pospomínali a navzájom sa zabavili. Pri tejto príležitosti boli udelené vyznamenania predsedu Žilinského samosprávneho kraja. História tohoto kultúrno-osvetového zariadenia bola spracovaná v publikácii Osveta, ktorú v roku 1998 vydalo vtedajšie Hornoliptovské osvetové stredisko.

Adventný, predvianočný čas sprevádzali viaceré podujatia. 28. novembra v Čiernom orlí účinkovali deti z Detského folklórneho súboru Ďumbier v programe **NA ONDREJA A KATARÍNU**. V nedeľu 14. decembra **NA VIANOČNOM KONCERTE** v kostole sv. Mikuláša vystúpil Komorný orchester učiteľov a žiakov Základnej umeleckej školy v Ružomberku a tamojší Univerzitný zbor Benedictus pod vedením dirigenta Ivana Mráza. Knižnica pripravila prezentáciu knihy Anny Olšovskej Naša vianočná kniha 16. decembra v podkroví knižnice na Štúrovej ulici. **VIANOCE 2003 V GALÉRII** sme zaznamenali 19. decembra za účasti miešaného komorného zboru Laeto animo, žiakov tanečného a hudobného odboru ZUŠ a recitátorky Kvetoslavy Staroňovej. Na vianočný koncert pozvala hudobná skupina Ploštín Punk poslucháčov 27. decembra do Posádkového klubu, kde sa po samotnom koncerte konala veselá „batôžková“ zábava.  
(príloha Kultúra)

## **V. CIRKEVNÝ ŽIVOT**

### **FARNOSTI RÍMSKO-KATOLÍCKEJ CIRKVI**

Podľa sčítania ľudí z roku 2001 sa k rímsko-katolíckej cirkvi prihlásilo 11 513 obyvateľov mesta v troch farnostiach – Liptovský Mikuláš, Okoličné a Palúdzka. Tohtoročnú správu o stave farnosti sme získali len z liptovskomikuláškovej fary. Od 1. júla 2003 bol jej doterajší správca farár Michal Vitkovský preložený do farnosti Kruštenica a na jeho miesto bol ustanovený farár ThLic. Vladislav Saniga z Liptovského Jána, ktorý zastával aj funkciu dekana. Kaplána Mareka Biela vymenil novokňaz Mgr. Peter Molek, rodák z Liptovských Sliačov. Vo farnosti pôsobili aj výpomocný duchovný pre nemocnicu Mgr. Peter Pitoniak, výpomocný duchovný Dp. Zoltán Reiter a vojenský duchovný ThDr. Stanislav Švehra. V tomto roku pokrstili 66 detí, sobášili 31 mladomanželských párov a pochovali 51 veriacich. Náboženstvo sa vyučovalo na troch základných školách a štyroch stredných školách.

13. februára bola v kostole sv. Mikuláša vystavená putovná ikona bohorodičky s dieťaťom *Sedes sapientiae* (Stolica múdrosti) slovinského umelca, jezuitu Marka Rupnika. Pápež Jan Pavol II ju zveril univerzitám počas Svetových dní mládeže 2000. Ikonu videli v Grécku, Rusku, Španielsku, Peru, Chile, Ekvádore a na Ukrajine. Slovenskí vysokoškóľáci prevzali ikonu z rúk pápeža 10. decembra 2002. V univerzitných mestách pred ňou rozjímalo mnoho ľudí, prosiac o dar múdrosti pre seba, školstvo a celé Slovensko. Okrem vystavenej ikony, ku ktorej sa od popoludnia až do neskorého večera prišli pomodliť mnohí Mikulášania, boli v kostole vystavené kópie známych ikon z dielne Komunity Blahoslavenstiev v Okoličnom. Umelecké predmety dopĺňali fotografie a informácie o pôsobení Duchovnej a náboženskej služby v tunajšej Vojenskej akadémii.

Od apríla začal v ondrašoveckom kostole Najsvätejšieho Srdca Ježišovho pri bohoslužbách slúžiť malý organ-pozitív zo zbierok Múzea Janka Kráľa. Za zmienku stojí aj fakt, že farnosť získala podporu 400 tisíc korún z fondu Pro Slovakia na opravu oltára v kostole sv. Mikuláša. Záver roka sa vo farnosti niesol v znamení tradičného mikulášskeho sviatku, keď na faru zavítali primátor mesta s ďalšími predstaviteľmi mestskej samosprávy.

V mikulášskej farnosti už niekoľko rokov aktívne pôsobila farská charita, ktorú riadila štvorčlenná rada: predseda Vladislav Saniga, koordinátorka Ľubica Vatrálová, kancelárka Oľga Jančiová a pokladníčka Júlia Geročová. V pravidelných službách sa striedalo štrnásť členov, ktorí pomáhali chudobnejším rodinám i rodinám s postihnutými deťmi, starým, chorým aj bezdomovcom. Bola to finančná aj vecná pomoc (zakúpenie stravných lístkov pre deti, príspevky na potraviny pre desať rodín, lieky a zdravotnícky materiál pre päť detí, príspevok na školu v prírode pre tri deti, ošetrovanie starších občanov, vybavovanie ich úradných záležitostí, sprievod k lekárovi a pod). Finančné prostriedky na tieto aktivity plynuli z vlastnej výroby venčekov na Kvetnú nedeľu, adventných vencov, medovníkov a vianočných ozdôb a ich predaja.

(Správa o stave farnosti katolíckej cirkvi v Liptovskom Mikuláši v roku 2003, Liptov 18.2.2003)

Farárska správa Mgr. Mariána Bochničku, sumarizujúca tento rok v **CIRKEVNOM ZBORE EVANJELICKEJ CIRKVI A. V.** priniesla mnoho zaujímavých informácií a čísel. Od roku 1996 vzrástol počet členov zboru o viac ako sto percent. K poslednému decembrovému dňu mal mikulášsky evanjelický zbor vyše 2 700 duší. Pokrstených bolo päťdesiatpäť detí a osem dospelých. Konfirmácie sa zúčastnilo tridsať detí a deväť dospelých. V chráme na Tranovského ulice sa sobášilo dvanásť párov. Kňazi pochovali päťdesiatštyri občanov.

Do cirkevného zboru v Poprade odišiel farár Mgr. Libor Bednár a do L. Mikuláša prišla kapláňka Jana Kaňuchová. Mládež sa pravidelne stretávala každý piatok a deti v nedeľu v čase služieb Božích na besiedke. Pravidelne nacvičoval

tridsaťčlenný spevokol. V tomto roku vznikol mládežnícky spevokol, ktorý sa predstavil v kostole pri službách Božích aj pri sobášoch. Zborová diakonia pri cirkevnom zbore nadviazala na činnosť z minulých rokov. Jednou z jej hlavných úloh bola opatrovateľská služba v domácnostiach, kde sa členky diakonie starali o devätnásť klientov. Táto platená služba mohla fungovať vďaka príspevkom klientov, milodarom cirkevníkov a finančným príspevkom Žilinského samosprávneho kraja a Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši. V dňoch 25.–26. októbra zorganizoval cirkevný zbor Dni zborovej diakonie, v rámci ktorých sa konal seminár pracovníkov zborových diakonií a pietna spomienka pri opravených hroboch zosnulých diakonís na vrhickom cintoríne.

Členovia Cirkevného zboru ECAV v Liptovskom Mikuláši pripravili alebo sa zúčastnili mnohých ďalších podujatí – stretnutí, výletov, spomienkových osláv v rámci Liptovsko-oravského seniorátu i celého Slovenska. Heslom pána farára Mariana Bochničku znelo *ľudí oslovovať a mať pre nich čas*.

Tento rok sa podarilo zrekonštruovať zborový dom v Ploštíne, ktorý v minulých rokoch slúžil ako materská škola a bol zboru vrátený v rámci reštitúcií. Vznikli tu priestory na bohoslužby, ale aj ubytovanie, čo dávalo predpoklady na rozvoj rôznych aktivít cirkevného zboru i jeho ploštínskej fílie. Ďalšou investíciou bola oprava strechy na mikulášskej fare a realizácia stálej výstavy o histórii cirkevného zboru v zborovej miestnosti na starej fare.

## VI. ZDRAVOTNÍCTVO

NEMOCNICA S POLIKLINIKOU prešla od 1. januára 2003 pod zriaďovateľskú právomoc Žilinského samosprávneho kraja a stala jednou z jeho príspevkových organizácií. Riaditeľom sa opätovne stal MUDr. Pavol Cvenegroš, ktorý úspešne prešiel výberovým konaním. Napriek správam o rušení niektorých oddelení, ktoré prebehli tlačou vo februári a občania na ne zareagovali petíciou, zostali v nemocnici zachované všetky oddelenia: interné, detské, novorodenecké, gynekologicko-pôrodnické, chirurgické, urologické, neurologické, očné a ORL (otorinolaryngologické) doliečovacie, ortopedické, infekčné, psychiatrické, rádiodiagnostické, oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny, hematologicko-transfuziologické a oddelenie biochémie, traumatologické, klinická mikrobiológia, patologicko-anatomické, oddelenie centrálnej sterilizácie a centrálnych operačných sál, fyziatrisko-rehabilitačné, dermatovenerologické oddelenie sanatórneho typu, stanica rýchlej lekárskej pomoci.

Finančná situácia nemocnice sa ani v tomto roku nijako nezmenila, pretože náklady boli naďalej hradené len z platieb od zdravotných poisťovní, ktoré boli tak ako po minulé roky absolútne nepostačujúce. O financovanie nemocnice sa zaujímali aj členovia mestskej Rady manažérov na svojom marcovom stretnutí. Konštatovali, že rizikovým faktorom bolo poistenie väčšiny obyvateľov vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, ktorá mohla diktovať podmienky aj mikulášskej nemocnici.

V máji bol vypracovaný projekt *Súčasný stav a perspektíva v transformačnom procese*, v ktorom boli spracované opatrenia pre dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia nemocnice. V súlade s ním sa prijali tieto racionalizačné opatrenia:

- do súkromnej praxe sa uvoľnili alergologická a logopedická ambulancia

- o desať sa znížil počet postelí na urologickom oddelení a ošetrovací jednotka sa pričlenila k chirurgickému oddeleniu
- po deväť postelí bolo zrušených na očné aj na krčné oddelení
- ošetrovacie jednotky očného a krčného oddelenia sa spojili do jednej
- celkový počet postelí v NsP sa znížil zo 434 na 406 postelí, z toho akútnych postelí bolo len 311, t.j. na 1000 obyvateľov pripadalo len 4,2 postelí, čo bol výborný ukazovateľ
- začali adaptačné práce bývalého oddelenia OAIM, kde sa mali presťahovať spojené oddelenia klinickej biochémie a hematologicko-transfuziologického oddelenia
- inštalovaná bol nová telefónna ústredňa, výrazne ovplyvňujúca náklady
- v závere roka 2002 bolo zvýšené nájomné pre neštátnych lekárov z 250 Sk na 750 Sk ročne za štvorcový meter
- od 1. júna sa začali vyberať poplatky súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, v nemocnici za hospitalizáciu
- do nájmu sa postupne odovzdávali nebytové priestory v poliklinike uvoľnené po detskom oddelení, ktoré sa presťahovalo do nemocnice
- bol spracovaný zoznam neupotrebitel'ného a prebytočného majetku, predajom ktorého sa mali tiež získať finančné prostriedky potrebné na činnosť

Personálne zmeny sa dotkli postov primára doliečovacieho oddelenia, kde od 1. januára 2003 nastúpil MUDr. Ivan Rusnák, interného oddelenia, kde bol menovaný MUDr. Daniel Devečka a gynekologicko-pôrodnického oddelenia, ktorého primárom sa od 1. októbra stal MUDr. Oldřich Drahovzal.

(Správa o hospodárení Nemocnice s poliklinikou Liptovský Mikuláš za rok 2003, Liptov 11.2.2003, 11.3.2003, 18.11.2003)

Liga proti rakovine zorganizovala 4. apríla už siedmy ročník populárnej akcie DEŇ NARCISOV. Do celoslovenskej verejnej zbierky boli zapojení stredoškóľáci a dobrovoľníci, ktorí v uliciach mesta ponúkali za dobrovoľný príspevok žlté narcisy ako symbol spolupatričnosti v boji s rakovinou. Na celom Slovensku zbierka vyniesla 13 834 925 Sk.

(Liptov 8.4.2003)

**28. LIPTOVSKÝ LEKÁRSKY DEŇ** zorganizovala nemocnica s poliklinikou, Slovenská lekárska spoločnosť a Spolok lekárov Liptova 17. októbra. Prvá polovica podujatia bola venovaná psychiatrickej problematike a ďalšia časť chorobám pľúc a dýchacích ciest u detí. Predpoludním sa hovorilo o mentálnej anorexii, poruche prijímania potravy, ktorá sa čoraz viac rozširovala medzi mladými dievčatami. Hovorilo sa tiež o samovraždách a činnosti denného psychiatrického stacionára v našej nemocnici. Lekársky deň absolvovalo sedemdesiat lekárov a študentky Strednej zdravotníckej školy v Liptovskom Mikuláši.

(Liptov 21.10.2003)

**REFORMA ZDRAVOTNÍCTVA** prinášala pre pacientov, lekárov i lekárnikov rôzne reštrikčné zmeny. Od 1. júna boli zavedené poplatky za návštevu lekára, vydanie receptu v lekárni či hospitalizáciu v nemocnici. Aj nová kategorizácia liekov priniesla pre pacientov zložitú situáciu. Viacerí sa museli veľmi-veľmi uskromniť, alebo si svoje lieky museli odhľadovať. Doplatky dosahovali astronomické sumy. A lacnejšie lieky často neboli v lekárňach k dispozícii.

Opatrenia ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca narážali na nepriaznivé reakcie. Rada Regionálnej lekárskej komory v Liptovskom Mikuláši zasadla mimoriadne 6. novembra, aby podporila vyhlásenie delegátov Regionálnej lekárskej komory v Žiline, ktorí vyjadrili nedôveru reforme zdravotníctva ako aj ministrom. Podľa ich vyhlásenia situácia v zdravotníctve ich nútila poskytovať zdravotnú starostlivosť v obmedzenom rozsahu a často na hranici únosnosti. Konečnú právnu zodpovednosť za pacienta mal však samotný lekár.

10. novembra sa k nesúhlasným reakciám zdravotníkov pridali aj lekárnici. Ohlásili zatvorenie lekární a zároveň prestali objednávať ďalšie lieky, pretože dlh poisťovní voči nim dosiahol šesť miliárd korún. Lekárne obmedzovali objednávky liekov na minimum. Problémom bolo vyplácanie starých dlhov, aj keď sa začalo s oddlžovaním. Lekárnici žiadali, aby sa vyrovnali všetky dlhy, aj za cenu, že si štát na tieto účely požičia z bánk. Prostredníctvom médií sme sa dozvedali rôzne protichodné správy raz z úst ministra Zajaca, inokedy od lekárníkov. Lekárne odmietli vyrovnávanie dlhov prostredníctvom akciovej spoločnosti Veriteľ, zriadenou MZ SR, pretože tento krok nepovažovali za transparentný.

(Liptov 11.11.2003, 18.11.2003)



## VII. SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Začiatkom roka nadobudli účinnosť viaceré nové sociálne zákony. Sociálna reforma mala zabezpečiť, aby sa dávky sociálnej pomoci nezamieňali za trvalú náhradu príjmu zo strany štátu, a tak motivovať nezamestnaných hľadať prácu či odstrániť zneužívanie sociálneho systému. Sprísnil sa kritériá na vyplatenie sociálnych dávok, čo mnohým občanom prinieslo zníženie životnej úrovne. Rodinné prídavky boli závislé od dochádzky detí do školy. Podľa týždenníka Liptov v januári klesli výdavky štátu v sociálnej oblasti o 300 mil. korún. Vo februári prijal mestský úrad šesťdesiat nezamestnaných na verejnoprospešné práce, pretože nový sociálny zákon, určoval nezamestnanému odpracovať pre obec určený čas, aby mu boli vyplatené sociálne dávky.

V zmysle Zákona č.416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky mesto Liptovský Mikuláš (oddelenie sociálnych vecí a kultúry) prevzalo do svojej agendy stopäťdesiatpäť opatrovaných osôb. Opatrovateľskú službu vykonávalo stotridsaťsedem opatrovateľov a opatrovateliek na území nášho mesta a príľahlých mestských častí. Pre vykonávanie administratívnej agendy bolo delimitovaných 1,16 odborných pracovníkov. K povinnostiam opatrovateľov patrilo aj rozvoz stravy starým a zdravotne postihnutým občanom, ktorú vykonávala firma Konzek za účasti opatrovateľky. Túto službu využívalo pätnásť občanov. Delimitácia z okresného úradu obsahovala aj 321 nevybavených spisov, ktoré prešli do agendy mestského úradu. Vytvorením spoločného obecného úradu na úseku sociálnej pomoci sa zavŕšil prechod kompetencií zo štátnej správy na samosprávy miest a obcí. V júni využívalo opatrovateľskú službu osemdesiat dva občanov, o ktorých sa staralo sedemdesiat opatrovateľov. Jedenástim klientom bola služba poskytovaná v Dome s opatrovateľskou službou na Štefánikovej ulici, ktorý spravovalo mesto.

Sociálnu pomoc obyvateľom mesta poskytovali ďalšie mimovládne organizácie: evanjelická diakonia, farská charita, Spišská katolícka charita. (Mikuláš február 2003, marec 2003, júl 2003, Správa o sociálnej pomoci v meste Liptovský Mikuláš, jún 2004)

V tomto roku sa naplnila prognóza, o ktorej sme písali v minuloročnom kronikárskom zápise. Od 1. júla boli **ZRUŠENÉ DETSKÉ JASLE** s oddelením rehabilitácie na Kuzmányho ulici. Rehabilitačné oddelenie bolo zatvorené, pretože nebolo plne využívané a obce, z ktorých deti sem prichádzali, odmietli jeho spolufinancovanie. V prevádzke zostali len jediné Inštrukčné detské jasle na Komenského ulici, kde boli presunuté deti zo zrušených jaslí. Kapacita zariadenia – päťdesiat detí – bola v priebehu roka zaplnená na 95 percent. Od septembra uvoľnené priestory na Kuzmányho ulici začala využívať Špeciálna základná škola v Liptovskom Mikuláši.

(Správa o zrušení jaslí, február 2003 Liptov 15.7.2003, 19.8.2003)

Na území mesta pôsobilo sedem **KLUBOV DÔCHODCOV**. Dva najstaršie a najpočetnejšie (271 členov) sídlili v rodinnom dome na Vajanského ulici v centre mesta. Kluby seniorov mali aj mestské časti Iľanovo, Bodice, Okoličné, Demänová a Ploštín, kde sa priemerne stretávalo päťdesiat– šesťdesiat členov. Na prevádzku klubov mesto vyčlenilo 215 tisíc korún, ďalších 52 tisíc korún kluby čerpali na činnosť.

(Správa o sociálnej pomoci v meste Liptovský Mikuláš, jún 2004)



**KLUB ZDRAVOTNE POSTIHNUÝCH OBČANOV** stratil v polovici roku klubové priestory v Pongrácovskej kúrii, kde sa jeho členovia stretávali už niekoľko rokov. V rámci aktivít bývalého M-klubu Liptovského osvetového strediska sa im nezištne venovala pracovníčka Mária Čajková. Nové priestory klubu bezplatne poskytol mestský úrad v podchode na Garbiarskej ulici na mieste bývalého bufetu, kde bol zaistený bezbariérový prístup vozičkárov výťahom. Klub slávnostne otvorili 10. októbra. (Mikuláš, november 2003)

Mesto Liptovský Mikuláš získalo na sklonku roka hlavnú cenu v súťaži **SLOVENSKO BEZ BARIÉR 2003**. Primátor mesta ju prevzal 7. decembra na slávnostnom koncerte v bratislavskom Slovenskom národnom divadle. Projekt *Slovensko bez bariér* vznikol v roku 1999 z iniciatívy Asociácie organizácií zdravotne postihnutých občanov Slovenskej republiky, občianskeho združenia GEMMA '93 a Únie miest Slovenska s cieľom aktivizovať celú spoločnosť, ale najmä mestské a obecné samosprávy k zlepšeniu životných podmienok a integrácii zdravotne postihnutých občanov. Porota tento rok hodnotila projekty z dvadsiatich štyroch miest a obcí. Podľa jej vyjadrenia Liptovský Mikuláš získal hlavnú cenu, pretože „už niekoľko rokov odstraňoval bariéry nielen v živote zdravotne postihnutých občanov, ale aj v myslení všetkých obyvateľov mesta.“ Išlo napríklad o podujatie Mosty-Gesharim, festival pantomímy PAN, podporu občianskeho združenia postihnutých detí a mládeže Koliesko či rozličné ekumenické podujatia. Bezbariérové prechody boli vybudované na všetkých križovatkách, aj niektoré obchody a firmy vybudovali pre vozičkárov bezbariérové vstupy (napr. predajňa Elektrik, pobočka Slovenskej sporiteľne). V rámci pešej zóny bol vybudovaný prístup ku lekárnii na Námestí osloboditeľov.

## VIII. ŠPORT A TELOVÝCHOVA

Pre **MESTSKÝ HOKEJOVÝ KLUB 32** bol rok 2003 rokom transformácie. V januári sa novým prezidentom klubu stal Ján Bošanec, riaditeľ Cestných stavieb, a.s., ktoré boli takmer najväčším sponzorom klubu. Ten sa v druhej polovici roku transformoval na akciovú spoločnosť, ktorá bola do obchodného registra Okresného súdu v Žiline zapísaná 20. októbra 2003. Stopercentným akcionárom MHK 32 bolo Občianske združenie MHK 32 Liptovský Mikuláš. V rámci jedného subjektu začalo teda fungovať občianske združenie, ktoré zastrešovalo chlapcov od predškolskej vekovej kategórie až po športové hokejové triedy a akciová spoločnosť pre hráčov s profesionálnymi zmluvami – dorastencov, juniorov i seniorov. V športových súťažiach bolo zaregistrovaných pätnásť družstiev. Prezídium klubu tvorili: Ing. Ján Bošanec, MUDr. Alexander Slafkovský, Dušan Devečka, Peter Pavella, JUDr. Milan Trnovský a riaditeľ klubu Ing. Vlastimil Škandera.

V januári bolo mužstvo, účastníci 10. ročníka najvyššej slovenskej hokejovej súťaže Slovenské telekomunikácie (ST) extraliga 2002/2003 usadené v závere tabuľky. Hoci riaditeľ MHK 32 deklaroval, že prioritou bolo vybojovať účasť v play-off a nie „rozpredať“ hráčov do úspešnejších klubov, viacerí hokejisti odišli hosťovať do bohatších klubov. Dušan Devečka dohral sezónu v Poprade, pretože ako sa sám vyjadril, nechcel sledovať boje v play-off ako divák, ale hrať hokej. Do Slovana Bratislava odišiel hosťovať René Školiak a Marián Smerčiak a do HK Košice Vladimír Urban. V tejto neradostnej situácii došlo aj k výmene trénerov. Františka Hejčíka a jeho asistenta Dušana Macoszeka nahradili Ján Majdek (tréner juniorov) s Dušanom Halahijom.

V poslednom, februárovom 54. kole základnej časti ST extraligy sa zrodilo prekvapenie, keď Mikulášania na deviatej priečke vyhrali nad štvrtou Duklou

Trenčín. Kuriozitou stretnutia boli traja bratia Hunovci – Rudolf a dvojčičky Róbert a Richard, z ktorých každý vsietil po jednom góle. Pre MHK 32 sa extraligový ročník 2002/2003 skončil na predposlednej deviatej priečke s týmto výsledkom: z päťdesiatich štyroch zápasov vyhrali v riadnom hracom čase dvanásť zápasov, jeden po predĺžení, deväťkrát remizovali, dva zápasy prehrali po predĺžení, 30 zápasov prehrali v riadnom hracom čase, dosiahli skóre 128:219 a získali tak 47 bodov. V návštevnosti bol Liptovský Mikuláš v celoslovenskom meradle posledný. Zápasy počas sezóny videlo 38 711 divákov, čo bolo o 5 441 menej ako v minulom ročníku extraligy.

Hráči, tréneri a vedenie klubu sa stretli 5. júna v priestoroch mestského úradu, kde na výročnej konferencii klubu vyhodnotili uplynulú sezónu. Vytýčené ciele nespĺnili seniori, ani juniori či dorastenci. Finančné náklady dosiahli hodnotu 15 miliónov korún, pričom najväčšiu položku tvorili mzdy (7 mil. Sk) a výdavky za výstroj (2 mil. Sk). V príjmoch získal klub 12, 3 mil. Sk, z toho z reklamy 5 mil. Sk.

Začiatkom júla žil zimný štadión až dvoma súběžnými *Letnými hokejovými školami 2003*. Pre jednu, v spolupráci s poľským Novým Targom, získal mestský úrad grant vyše sedemnášť tisíc euro z Fondu malých projektov prihraničnej spolupráce PHARE CBC Slovensko – Poľsko. Druhou bol už 4. ročník Letnej hokejovej školy MHK 32, na ktorej sa podieľala aj ZŠ Márie Rázusovej-Martákovej.

Nedostatok finančných prostriedkov, chýbajúci bohatý generálny sponzor, charakterizoval prípravu aj nasledujúcej sezóny 2003/2004. Keďže rozpočet Mestského hokejového klubu 32 patril k najnižším v slovenskej extralige, podľa jeho riaditeľa Vlastimila Škanderu mal byť jedenásť ligový ročník doteraz najťažší. Hoci mesto v plnej výške 8,5 mil. Sk prevádzkovalo zimný štadión, do rozpočtu klubu chýbalo ešte desať miliónov korún, ktoré potrebovali získať od potenciálnych sponzorov. Preto sa vedenie klubu stretlo 12. augusta s podnikateľmi, aby ich oboznámilo nielen s históriou klubu, ale aj terajšími problémami a zámermi do budúcnosti. Kvalitu mužstva mal garantovať nový tréner, skúsený Ján Šterbák (bývalý tréner slovenskej reprezentácie) a veterán Jerguš Bača, olympionik a majster sveta z Göteborgu 2002. Novou posilou a ťahákom divákov sa mal stať brankár Miroslav Lipovský zo Skalice. Okrem neho prišli aj Roman Kelner z Vítkovic, Marek Badžo z Ostravy a Trenčan Ladislav Bohuš.

Na prvý zápas nastúpili hokejisti 12. septembra v tomto zložení: brankári Miroslav Lipovský, Ján Laco a Peter Grman, obrancovia Jerguš Bača, M. Školiak, Dušan Devečka, Vladimír Urban, M. Sejna, Stanislav Fatyka, P. Lištiak, J. Blanár, J. Kadlubiak, útočníci: M. Mravec, Ján Pleva, A. Kalousek, T. Krátky, M. Goga, Karol Bartánus, L. Polášek, J. Šebo, M. Miklák, Rudolf Huna, M. Trochta, René Školiak, Roman Kelner, Marek Badžo, M. Kriška, B. Pohanka. Počas nasledujúcich troch mesiacov sa mužstvu veľmi nedarilo, chýbali financie, káder nebol konsolidovaný. Opustiť ho musel Karol Bartánus (odišiel do Kladna), uvažovalo sa o výmene hráčov so susedným Popradom. Výkony mužstva stačili len na siedmu priečku extraligovej tabuľky, ktorá im patrila v závere kalendárneho roka.

Z odchovancov mikulášskeho hokeja sa počas roka v médiách najviac spomínali účastníci zámorskej kanadsko-americkej ligy NHL Peter Sejna a Martin Cibák. Peter Sejna sa zúčastnil aj na MS v hokeji, kde si slovenská reprezentácia vybojovala bronzovú medailu. 12. júna ho na mestskom úrade prijal primátor mesta spolu s reprezentačným trénerom Jánom Šterbákom.

(Správa o činnosti Mestského Hokejového klubu 32 Liptovský Mikuláš, Mikuláš marec 2003, Liptov 4.2.2003, 11.2.2003, 18.2.2003, 6.5. 2003, 10.6.2003, 24.6.2003, 15.7.2003, 19.8.2003, 9.9.2003, 18.11.2003, SME 27.12.2003, Mikuláš január 2004)

Členovia **KANOE TATRA KLUB (KTK)** opäť skvelo reprezentovali nielen mesto, ale aj celé Slovensko. Darilo sa im na domácich i medzinárodných podujatiach. V dňoch 6.

- 8. júna sa v Areáli Ondreja Cibáka konal jubilejný už 55. ročník Medzinárodný tatranský slalom - Memoriál Ondreja Cibáka. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa podujatie obišlo bez dažďa, čo v konečnom dôsledku prilákalo k divokej vode aj viac divákov. Štartovalo 190 pretekárov zo siedmich štátov, ale dominovali slovenskí športovci. Na prvých miestach skončili domáci Elena Kaliská, Michal Martikán a Peter Cibák.

Na Majstrovstvách sveta vo vodnom slalome v nemeckom Augsburgu (22.–27.júla) získal Michal Martikán v C1 zlato, čím si zabezpečil účasť na Letných olympijských hrách 2004 v Aténach. Zlato získal aj v hliadke 3xC 1 spolu s Alexandrom Slafkovským ml. a Jurajom Minčíkom, a to v konkurencii ďalších pätnástich krajín. V dvojkanoé štartovali Peter Hric s Romanom Vajsom, v ženskej K1 Elena Kaliská a Gabriela Zamišková a v mužskej K 1 Peter Cibák a Ján Šajbidor. Vzápätí sa vodní slalomári zúčastnili finále Svetového pohára v Čunove, kde Elena Kaliská získala prvú, zlatú priečku. Michal Martikán sa musel uspokojiť s druhým miestom. Peter Hric s Romanom Vajsom v C 2 boli siedmi, rovnako ako Peter Cibák v K1. Necelý mesiac po majstrovstvách sveta sa v auguste konali Majstrovstvá Európy klubov 2003 vo vodnom slalome v mikulášskom areáli. Zúčastnilo sa ich dvanásť klubov zo siedmich krajín. Slovenskú republiku reprezentovali domáci vodní slalomári, ktorí získali európsky titul.

Popri mnohých reprezentačných povinnostiach sa Michal Martikán, päťnásobný majster sveta v kanoé jednotlivcov, zlatý medailista z Olympijských hier v Atlante 1996 a strieborný z olympiády v Sydney 2000 stačil 23. augusta 2003 oženiť s dlhoročnou priateľkou Lenkou Bubniakovou z Liptovského Mikuláša. Manželka ho sprevádzala aj slávnostnom vyhlásení výsledkov slovenskej ankety Športovec roka, ktoré sa konalo v závere roka v Bratislave. Martikán skončil už po deviatykrát v prvej desiatke, tentokrát na druhom mieste za plavkyňou Martinou Moravcovou a pred tretími bratmi Hochschornerovcami, kolegami z divokej vody. (Liptov 10.6.2003, 29.7.2003, 5.8.2003)

Desať rokov uplynulo od oficiálneho vzniku **KICK BOX STREET PROF LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ**. Svoju činnosť však začal už o dva roky skôr. Pri jeho vzniku stáli Peter a Jaroslav Navrátilovci a Maroš Urban, ktorého po roku vystriedal Ján Zadrabaj. Kick box vznikol v 70. rokoch 20. storočia v USA ako bojový šport, v ktorom mohli zápasiť pretekári všetkých bojových umení s univerzálnymi pravidlami. Tento šport využíval rôzne úderové a kopacie techniky. Na Slovenska sa kick box udomácnil začiatkom deväťdesiatych rokov. Slovenský zväz združoval tridsaťsedem klubov. Každoročný Slovenský pohár mal päť kôl. Štyria najlepší pretekári z každej váhy postúpili na Majstrovstvá Slovenska.

Mikulášski kickboxeri začínali v bývalom M-klube v Pongrácovskej kúrii. Prvé úspechy prišli v roku 1995, keď na Majstrovstvách Slovenska v Poprade získal Peter Navrátil prvenstvo, bodoval aj na medzinárodnom fóre. V roku 1997 vo Svite na slovenskom šampionáte získali až osem medailí. K najlepším v klube patrili a doteraz patria: Peter Navrátil, Ján Zadrabaj, Jaroslav Navrátil, Milan Kulizák, Martin Navrátil, M. Žiška, E. Nikolejní. V marci 1999 sa konečne presadili aj na medzinárodnom podujatí, keď Martin a Jaroslav Navrátilovci vyhrali preteky v Čechách. Klub už trikrát zorganizoval na pôde Vojenskej akadémie Slovenský pohár. Pretekári aj naďalej bodovali doma i v zahraničí a tak sa zaradili aj medzi najúspešnejších športovcov Liptovského Mikuláša v uplynulých rokoch. V minulom roku sa stali druhým najlepším klubom Slovenskej republiky, keď na Majstrovstvách SR získali dvanásť medailí. Kick boxeri nezabudli ani na svoj dorast, začali sa venovať deťom.

V októbri priviezli mikulášski kickboxeri tri zlaté medaily z Majstrovstiev sveta v Írsku. Vybojovali ich Peter Navrátil, Martin Navrátil a Marian Kulizák. (Liptov 4.2.2003, 18.2.2003, 28.10.2003)

Do povedomia verejnosti sa čoraz razantnejšie dostávali **HOKEJBALISTI Z MESTSKÉHO HOKEJBALOVÉHO KLUBU LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ**. Mužstvo vytvorili účastníci minuloročných súťaží mestskej hokejbalovej ligy. Vo februári sa zúčastnili na medzinárodnom turnaji v Martine, kde sa predstavili popredné extraligové mužstvá Slovenskej i Českej republiky. Mikulášania pod vedením trénera, bývalého hokejistu Ladislava Baču nastúpili v zostave: Poliačik – Trochta, Milan Valaštiak, Peter Sukel, Zdeno Maslík, Mich, Labaj, J. Revaj, Fialka, Teniak, Rajniak, Hriadeľ, Chovan, Beluš, Atalovič. Svojimi výkonmi potvrdili, že spĺňajú kritériá najvyššej extraligovej súťaže.

Dalšie úspešné vystúpenie mikulášskych hokejbalistov, tentoraz chlapcov do 16 rokov, na júnovom Mamut Cupe v Bratislave zaznamenal týždenník Liptov v článku *Nečakaný úspech v Bratislave*. Štartoval tu výber zo štyroch mužstiev žiackej hokejbalovej ligy Liptovského Mikuláša. Šikovných chlapcov si všimli aj reprezentační tréneri a I. Roháča, Denisa Legerského, M. Jurča, Lukáša Maděru, E. Heumanna, a M. Baču pozvali na druhé majstrovstvá Európy v hokejbale do českého Rakovníka. Tu sa im podarilo vybojovať strieborné medaily vo svojej kategórii U 16. Na zisku strieborných medailí starších slovenských hokejbalistov (U 18) sa podieľali ďalší Mikulášania Robert a Richard Hunovci.

Na jeseň sa seniory pod vedením trénerov Ladislava Bača a Róberta Heumanna stali nováčikmi slovenskej extraligy. Svojich súperov privítali v novom areáli na Podbrezinách, ktorý svojou kvalitou prevyšoval ostatné slovenské kolbišťa. Podľa odborníkov malo ihrisko priam európsku úroveň. Mikulášski hokejbalisti sa v extralige nestratili, po jesennej časti zimovali na výbornom piatom mieste medzi dvanástimi mužstvami z Bratislavy, Košíc, Žiliny, Vrútok, Martina, Piešťan a Zvolena.

(Liptov 10.6.2003, 17.6.2003, 8.7.2003, 9.9.2003, 9.12.2003)

**VO FUTBALOVÝCH SÚŤAŽIACH** rôznych kategórií štartovali tieto družstvá dospelých:

- Tatran Vojenská akadémia L. Mikuláš – III. liga
- FC 34 Palúdzka – V. liga
- Ilanovo – I. trieda, od jesene zostúpilo do II. triedy
- Demänová – II. trieda
- Ondrašová – II. trieda
- Ploštín – III. B. trieda

Futbalistom Tatrana hrozilo po jesennej časti súťaže 2002/2003 vypadnutie z III. ligy. Na svojom konte mali iba päť bodov a v tabuľke im patrilo beznádejne posledné miesto. Avšak na jar futbalisti zabrali a dokázali takmer nemožné a v III. lige sa zázračne zachránili. V novembri, po jesennom kole ďalšieho ročníka 2003/2004 sa posunuli na peknú druhú priečku. V ročníku 2003/2004 sa nedarilo Ondrašovej, po záverečnom zápase pred zimnou prestávkou im zostala posledná priečka štrnásťmiestnej tabuľky. Demänovej patrilo štvrté a Ilanovu šieste miesto. Ploštín zimoval na deviatom mieste.

(Liptov 10.6.2003, 17.6.2003, 12.8.2003, 28.10.2003)

V meste pribudlo nové športové zariadenie – **SQUASH CENTRUM**. Siedmeho marca ho slávnostne otvorili v novopostavenom objekte na Vajanského ulici pri krytej plavárni. Zaujímavosťou nového centra bol stolnotenisový robot, s ktorým si mohli zahrať stolní tenisti bez partnera. Bol to už druhý squashový klub v meste. Prvý klub, kde sa hrala táto razantná hra s loptičkou a raketami, otvorili v roku 2000 v Palúdzke, v priestoroch bývalého kina Jánošík. V auguste mikulášski priaznivci squashu zaregistrovali v Slovenskej squashovej asociácii oddiel Squash Liptov a prvý turnaj Liptovskej squashovej ligy zorganizovali 29. novembra.

(Liptov 11.3.2003, 10.6.2003, 25.11.2003, 9.12.2003)

**OLYMPIJSKÝ KLUB LIPTOVA** odhalil 7. júna na budove Fitness centra B bratov Jerguša a Ladislava Bačovcov na Podbrezinách svoju tabuľu. Na slávnostnom akte sa zúčastnili len šiesti z tridsiatich štyroch členov klubu. Táto skutočnosť vyniesla na povrch problémy klubu, ktorému predsedal pán Milan Mertoš. V závere roka klub vydal zaujímavú publikáciu dr. Milana Fronka Olympionici Liptova. Na osemdesiatich stranách, bohato ilustrovaných fotografiami, sumarizovala desaťročie klubu, ktorý vznikol ako štvrtý na Slovensku v roku 1992. Brožúra mapovala históriu liptovského olympionizmu aj prostredníctvom medailónov športovcov – olympionikov, ktorí sa v Liptove narodili alebo tu pôsobili.

(Liptov 17.6.2003, publikácia Olympionici Liptova)

Ondrašová patrila opäť, po roku cezpoľným bežcom, ktorí sa 22. júna zišli na jubilejnom 20. ročníku **ONDRAŠOVECKEJ HORIČKY**. Štartovalo ich celkom dvesto dvanásť. Podujatia bolo porvýmraz aj súčasťou Slovenskej bežeckej ligy. K zakladateľom krosu patrili dnes 76-ročný Milan Trnovský, bežci Jaroslav Čerstvík a Milan Kriška. Na prvom ročníku sa zúčastnilo iba tridsaťpäť bežcov, ale základ tradície behu v peknom prírodnom prostredí bol položený. Rokmi záujem o bežecké preteky rástol. Jeden z ročníka privítal dokonca až dvesto osemdesiat pretekárov. Posledné ročníky Ondrašoveckej horičky organizoval Bežecký klub ŠK Kriváň Liptovská Ondrašová.

(SME 25.6.2003, Liptov 1.7.2003,)

**KLUB BMX PODBREZINY** mal už dlhoročnú tradíciu a vyrástli v ňom viacerí majstri Slovenska v jazde na teréne bicykli – bikrose. Na jar začali s prácou v prípravke. Tento rok dostali pretekári k dispozícii novú kvalitnú bikrosovú dráhu vo Vitálišovciach, ktorú vybudovali za tri mesiace. V tejto sezóne bol najúspešnejším

pretekárom klubu dvanásťročný Jakub Brziak. V Slovenskom pohári bol začiatkom septembra na druhom mieste. Veľkou motiváciou pre bikrosárov bol aj fakt, že o päť rokov mal byť bikros zaradený medzi olympijské disciplíny.

(Liptov 2.9.2003)

V novembri minulého roku vznikol **MESTSKÝ PLAVECKÝ KLUB DELFÍN LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ**. Založili ho nadšenci plaveckého športu Peter Ferko a Roman Králik s cieľom zvýšiť plaveckú gramotnosť mikulášskych detí. Záujem o členstvo bolo taký veľký, že po roku od vzniku bol otvorený už piaty plavecký oddiel klubu. Okrem masových aktivít sa tréneri zameriavali na výkonnostné a vrcholové plávanie. Dievčatá aj chlapci z klubu boli úspešní na majstrovstvách Slovenska. V plánoch predsedu klubu Petra Ferka bolo vytvorenie plaveckej triedy na niektorej základnej škole v Liptovskom Mikuláši.

(Liptov 18.11.2003)

Do Liptovského Mikuláša sa 15. novembra opäť vrátil **LIPTOVSKÝ MARATÓN**. Po päťročnej prestávke organizátori obnovili už jeho dvadsiaty tretí ročník, ktorý bol zároveň 9. ročníkom Memoriálu Vlastimila Jaroša. Zúčastnilo sa ho osemdesiat sedem pretekárov, z toho osem žien. Na organizácii podujatia sa podieľali Liptovský bežecký spolok, Okresný atletický zväz, mesto Liptovský Mikuláš, Bežecký spolok KTK a COPY Servis Liptovský Mikuláš. Liptovský maratón patril medzi najnáročnejšie na Slovensku, nielen z hľadiska náročnosti trate, ale i vzhľadom na jeho novembrový termín. Trať preteku viedla z Námestia osloboditeľov cez Ondrašovú, po severnom brehu Liptovskej Mary s obrátkou v Bobrovníku. Z mužov bol najrýchlejší Peter Tichý z Bardejova a zo žien Anna Balošáková z ŠKP Čadca. Medzi pretekármi boli okrem Slovákov aj Česi, Poliaci a Maďari.

(Liptov 18.11.2003, SME 15.11.2003, 19.11.2003, Mikuláš december 2003)

Už 13. ročník medzinárodnej súťaže v modernej gymnastike **POHÁR LIPTOVA** sa konal 15. novembra v športovej hale Vojenskej akadémie v Demänovej. Zúčastnilo sa ho tridsaťosem pretekárov jedenástich klubov zo šiestich štátov. Tohtoročný ročník mal najvyššiu úroveň v celej histórii súťaže. Výborne sa umiestnili domáce pretekárky zo Športového klubu Liptovský Mikuláš. V prvej kategórii zvíťazila I. Halušková, v druhej kategórii bola R. Smilnická tretia a v piatej V.Hollá tiež tretia.

(Liptov 25.11.2003)

Päťdesiat rokov oslávilo **ZDRUŽENIE ŠPORTOVÝCH KLUBOV JASNÁ** ako následník niekoľkých telovýchovných jednot. Pôvodná Telovýchovná jednota Nízke Tatry – Demänovské jaskyne vznikla v roku 1953. Za prvého predsedu bol zvolený Michal Bartko. Po dvoch rokoch zmenila názov na TJ Dynamo Nízke Tatry a od roku 1964 na TJ Jasná. V roku 1989 sa telovýchovná jednota pretransformovala na Združenie športových klubov Jasná Liptovský Mikuláš s Klubom alpského lyžovania, Klubom bežeckého lyžovania, Horolezeckým klubom, Klubom slovenských turistov a Oddielom rekreačnej telesnej výchovy a športu.

K výročiu vznikla plnofarebná brožúra s početnými fotografiami sumarizujúca polstoročie športových aktivít s týmito kapitolami: Vznik a premeny, Významné akcie a ocenenia, Výstavba a prevádzka zariadení, Vrcholné športové podujatia TJ, ZŠK, Lyžiarsky oddiel. klub a jeho činnosť od roku 1953, Pretekové zjazdové lyžovanie od roku 1953, lyžiari bežci patria k zakladajúcim oddielom TJ Jasná, História založenia a činnosti horolezeckého klubu Jasná, Skialpinizmus, S batohom po turistických chodníčkoch a Pohyb je zdravie.

(50 rokov TJ JASNÁ, Združenie športových klubov Jasná Liptovský Mikuláš, 2003)

**NAJLEPŠÍ LIPTOVSKOMIKULÁŠSKI ŠPORTOVCI ROKA 2003** sa stretli u primátora mesta koncom januára 2004. Návrh na ich vymenovanie vzišiel, tak ako každý rok, z komisie športu a mládeže pri mestskom zastupiteľstve. Kým v minulosti tvorili väčšinu ocenených vodní slalomári z Armádneho športového klubu KTK, tento raz bola „top dvadsiatka“ športovcov pestrejšia:

- Michal Martikán, vodný slalom C1(AŠK KTK)
- Alexander Slafkovský, vodný slalom C 1(AŠK KTK)
- Elena Kaliská, vodný slalom K1 (AŠK KTK)
- Gabriela Zamišková, vodný slalom K1 (AŠK KTK)
- Ján Šajbidor, vodný slalom K1 (AŠK KTK)
- Peter Mrázik, kulturistika (Vojenská akadémia)
- Peter Navrátil, kick box (Street prof)
- Martin Navrátil, kick box (Street prof)
- Marián Kulizák, kick box (Street prof)
- Rastislav Židek, lukostreľba (Mestský lukostrelecký klub)
- Ján Bátik, vodný slalom C1(AŠK KTK)
- Katarína Garajová, bežecké lyžovanie (ZŠK Jasná)
- Juraj Lipták, päťboj (ŠK Grafon)
- Erik Heumann, hokejbal (Mestský hokejbalový klub)
- Róbert Huna, hokejbal (Mestský hokejbalový klub)
- Richard Huna, hokejbal (Mestský hokejbalový klub)
- Kristína Palovičová, zjazdové lyžovanie (ZŠK Jasná)
- Jakub Brziak, bikros (BMX Podbreziny)
- Matúš Durný ml., lukostreľba (Mestský lukostrelecký klub)
- Michaela Nosková, letecké modelárstvo

(Liptov 3.2. 2004)

## IX. ZAUJÍMAVOSTI Z HISTÓRIE

### ČRIEPKY ZO 730-ROČNEJ HISTÓRIE PALÚDZKY

Palúdzka - mestská časť Liptovského Mikuláša bola do územnej reorganizácie v roku 1960 bola samostatnou obcou s vlastnou samosprávou. Oddávna tvorila akoby predmestie Liptovského Mikuláša, od ktorého ju oddeľuje prirodzená hranica, rieka Váh a zároveň ho s ním spája most, v minulosti známy ako mýtny.

#### Z NAJSTARŠÍCH DEJÍN PALÚDZKY

Hoci prvé správy o Palúdzke máme v listinách z 13. storočia, jej počiatky siahajú pravdepodobne už do 11. - 12. storočia. Územie osady bolo vyčlenené z Paludze, jednej z najstarších liptovských obcí. Svedčí o tom aj jej názov (v maďarčine zaužívaný ako Kis Palugya), v 19. storočí používaný aj v podobe Malá Palúdzka. Osada ležala pri starodávnej ceste údolím Váhu naprieč Liptovom, kde už pred 13. storočím pulzoval čulý hospodársky, politický i cirkevný život slovenského obyvateľstva. Nepriamy údaj o obci, konkrétne o potoku Palúčanka (Demänovka) poznáme z roku 1269. Palúdzka sa prvýkrát už ako osada spomína v listine z roku 1273. V tom čase väčšina územia Palúdzky ostávala kráľovským majetkom a časť patrila zemanom, ktorí sa spomínajú ako synovia Čakana. Podľa historika Petra Ratkoša sa z územia Palúdzky roku 1283 odčlenili Bodice a pred rokom 1290 aj Svätý Kríž. V roku 1286 daroval kráľ Ladislav IV. časť Palúdzky Ondrejovi, notárovi zvolenského župana Demetra. Rod svoje meno odvodil od názvu obce, ktorá im patrila až do polovice 19. storočia. V stredoveku však neboli výlučnými vlastníkami Palúdzky. Svoje majetky tu mali aj ďalšie zemianske rody, napr. Okoličaniovci, Pottornayovci, Rakovskovci. Už spomínaný Ondrej tu dal na prelome 13. a 14. storočia postaviť kostol apoštola Jána. O dvesto rokov neskôr bol prestavaný a jeho patrónom sa stala sv. Žofia. Podľa údajov PhDr. Petra Vítka z mikulášskej pobočky Štátneho archívu v Bytči kostol koncom 16. storočia prevzali protestanti. Do rúk katolíkov sa vrátil niekedy na konci 17. storočia, keď bol vysvätený a patrocínium bolo zmenené opäť na svätého Jána. Kostol zanikol približne začiatkom 19. storočia, pravdepodobne bol narušený nestabilitou svahu, na ktorom stál. Dnes v týchto miestach nájdeme park a autobusovú zastávku. Jediným hmatateľným dokladom existencie pôvodného kostola je gotický oltár Klaňania troch kráľov z rokov 1510 - 1520 uložený v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave. Z tohoto obdobia, presnejšie z roku 1592, sa zachovala aj najstaršia správa o farskej škole v Palúdzke.

#### STAVEBNÝ ROZVOJ DO ROKU 1945

Okolo roku 1600 patrila Palúdzka k stredne veľkým dedinám. Nachádzalo sa tu dvadsaťjeden poddanských domov a sedem kúrií. Podľa historika Petra Ratkoša tu mohlo vtedy žiť šesťdesiatpäť poddaných a dvadsaťpäť zemanov. Tí mali svoje kaštiele postavené v najstaršej časti Palúdzky, tzv. **Dedine** na ľavom brehu Demänovky. Dodnes sa z nich zachovali dve palugyayovské sídla: renesančný kaštieľ Vranovo, známy ako Jánošíkovo väzenie a susedný hotel Bocian. Ďalší starý kaštieľ, stojaci pri odbočke cesty do Demänovej, odkúpila bývalá Liptovská župa v roku 1880 pre potreby župnej nemocnice, ktorú do Palúdzky premiestnili z Nižného Huštáku (dnešnej Moyzesovej ulice). Na jeho mieste a susedných pozemkoch vyrástla v 30. rokoch 20. storočia moderná verejná nemocnica, základ dnešnej nemocnice s poliklinikou.

Ďalšia časť Palúdzky - **Zádvorie** sa rozprestiera na pravom brehu Demänovky, od hlavnej cesty smerom na Demänovú. Dnes je zo Zádvorcia



vybudovaný hlavný vstup do areálu nemocnice, ktorý vznikol výstavbou najnovšieho chirurgického pavilónu. Podľa údajov z kroniky sa táto časť obce začala rozvíjať okolo roku 1800. Pôvodne tu stáli hospodárske staviská či dvory, ktoré jej dali pomenovanie. Po roku 1918 na Zádvorí vyrástli domy verejných zamestnancov, robotníkov a remeselníkov. V tom čase sa Palúdzka začala rozširovať východným smerom. Niekoľko domov na ľavej strane hlavnej cesty do Mikuláša už stálo. Ďalšie sa začali budovať od roku 1924 pozdĺž ľavého brehu Váhu. Pretože pôda patrila pôvodne rímsko-katolíckej cirkvi, dostala nová štvrť názov Rím. Pozemky tu kupovali zvlášť úradníci, ktorí sa po vzniku Československa prisťahovali do Liptovského Mikuláša.

### HOSPODÁRSKE POMERY

Palúdzka bola pôvodne roľníckou obcou. Palugyayovci tu vlastnili veľký majer. Obilie sa spracovávalo v dvoch mlynoch na Demänovke, pri Vranove stála aj pálenica. Súbežne vznikali pily, v polovici 18. storočia papieren, začiatkom 20. storočia garbiarska fabrika Žuffovcov, pri Váhu továreň na glej tzv. špodiumka, za obcou smerom na Benice tehelňa. Podľa kronikára: „*Na potoku Demänovka pod Zábrežou boli kedysi dávno pred prvou svetovou válkou dve pily. Jedna bola na Močiaroch. Nedalo sa zistiť komu táto píla patrila. Ako vedúci majster pracoval Matej Hurtaj a volalo sa aj na pílu Hurtajovu. Keď píla zanikla bol tam vybudovaný mlyn, v ktorom čistili proso, robili lohazu a iné kaše. Mlyn sa nevyplácal a preto zanikol. Dlhší čas stáli budovy neobydlené. Neskôršie to kúpil ošetko maliar Kern, ktorý premenil staoby na obytné domy.*“ Na potoku Demänovka, asi dvesto metrov od Palúdzky, stála kedysi jedna z troch výrobní ručného papiera v bývalej Liptovskej župe. O počiatkoch papierne nemáme zachované správy, vieme však, že pracovala v prvej polovici 18. storočia. Patrila k majetku rodiny Pottornayovcov, ktorí ju prenajímali, a to až do konca 18. storočia. Zdá sa, že o jej údržbu, nevyhnutnú pre kvalitnú výrobu ručného papiera, sa neveľmi starali. Kvôli tomu, že sa zdráhali vykonať opravy na svoje náklady z papierne odišlo niekoľko nájomcov – piarníkov. Od roku 1790 sa spomína Jozef Hlaučo, jeho syn Ján i vnuk Ján Hlaučo, ktorý papieren kúpil. Ručné papiere tohoto majstra, ktoré patrili široko-ďaleko medzi najkvalitnejšie výrobky, sa zachovali v archívoch dodnes. Po niekoľkoročnej prestávke bol objekt prestavaný na výrobu drevoviny a bielej lepenky. V 80. rokoch 19. storočia ju znova prestavali a doplnili novými strojmi. Istý čas patrila Nemcovi Bernardovi Nillovi, ktorý prišiel do Liptova budovať Košicko-bohumínsku železnicu. Papieren neskôršie prešla do majetku rodiny Mikovsko-Pálkovej z Vrbice. V tom čase mala už aj vodnú turbínu so sto konskými silami. Podľa archívnych dokumentov mal Peter Miko a spol. v roku 1907 v Palúdzke papieren s dvanástimi robotníkmi.

Vyššie sto rokov stoja pri Váhu továrenské objekty, v ktorých bola najprv výrobňa kolomaže bratov Ringovcov. Roku 1897 ju získali Dávid a Hugo Kammerovci, ktorí v nej spracovávali kosti na spodium (živočišne uhlie), kostnú múčku a kostný tuk. Po roku 1902 továreň odkúpila *Prvá peštianska továreň na spodium a glej*. Výrobné objekty zväčšili a výrobný sortiment rozšírili o kostný a kožný glej. Roku 1918 továreň prevzala Akciová továreň na glej a umelé hnojivá Liptovský Svätý Mikuláš. Po požiari v roku 1920 ju museli v značnom rozsahu rekonštruovať, pričom sa výroba rozšírila. Potom štrnásť rokov továreň nepracovala. Výroba kožného gleja sa rozbehla opäť v máji 1940, keď pribudla aj mydláreň. Podnik bol v roku 1945 poštátnený a stal sa súčasťou Kožiarskych závodov. Dnes je bývala tzv. stará Glejona opäť v súkromných rukách.

Najväčšou a najvýznamnejšou fabrikou v Palúdzke bola garbiareň Továreň Andrej Žuffa a synovia. Jej zakladateľ Andrej Žuffa ju vybudoval v prvých rokoch 20. storočia na mieste pôvodného kapalovského mlyna. Kúpil ho po tom, čo sa

rozišiel so svojim bratom Matejom, s ktorým mali spoločnú fabriku v Mikuláši. Snaha Andreja Žuffu sa stretla s nevôľou vtedajšieho liptovského župana Mórica Palugyaya, ktorý sa bál zdrazenia pracovnej sily i znečistenia Demänovky. Nakoniec fabriku spustili v roku 1907. Napredovala aj napriek počiatočnému nedostatku prevádzkového kapitálu. Banky i odberatelia poznajúc charakter, odbornosť i kvalitu výrobkov garbiara Andreja Žuffu, poskytli mu skoro neobmedzený úver. Produkcia smerovala veľkoobchodníkom do Budapešti i Viedne. Andrej Žuffa zaviedol s veľkým úspechom novú surovinu z Indie, ktorá firme priniesla značný finančný prínos. Po smrti zakladateľa v roku 1919 sa o rozvoj firmy zaslúžili jeho traja synovia: chemický inžinier Milan, elektrotechnický inžinier Pavol a obchodník Ondrej. Žuffovci vyrábali vrchný remeň (kožu) a remeň na technické účely ako aj syntetické triesloviny. Továreň mala aj vlastnú elektráreň. Počet zamestnancov sa pohyboval od sedemdesiat do sto robotníkov. Po roku 1948 boli objekty začlenené do národného podniku Kožiarske závody, vyrábala sa tu galantérny tovar. Dnes, po privatizácii, ktorú priniesli spoločenské zmeny po roku 1989, tu sídli akciová spoločnosť Ligarex.

#### *KULTÚRNE PAMIATKY*

V Palúdzke sa dodnes zachovali tri kultúrne pamiatky spojené s rodinou Palugyayovcov: kaštiele Vranovo, Bocian a katolícky kostol. Okresný úrad ich v roku 1991 vyhlásil za pamiatkový súbor. Renesančný kaštieľ Vranovo je najstaršou zachovanou stavbou v Palúdzke. Pôvodne to bola malá pevnosť, ktorú chránila vodná priekopa. Staršia, západná časť kaštieľa bola postavená tesne okolo roku 1500. Prízemie tvorili pevnostné priestory so strieľňami, slúžiace na obranu a úkryt pred nepriateľom. Po vyše sto rokoch, na konci tridsaťročnej vojny, kaštieľ rozšíril vtedajší majiteľ František Palugyay s manželkou Zuzanou, rod. Dávidovou. K pôvodnej časti objektu pristavili východný trakt so štvorcovou vežou. Svedčí o tom tabuľa z roku 1636 umiestnená nad vjazdom do kaštieľa. Pravdepodobne koncom 17. storočia sa majiteľ rozhodol kaštieľ zvýšiť o druhé poschodie a severným smerom pristaviť k nemu liehovar. V marci 1713 tu pred popravou väznili zbojníka Juraja Jánošíka. Pri súdnom procese ho obhajoval Baltazár Palugyay. V roku 1878 Palugyayovci kaštieľ predali miestnemu obyvateľovi, istému Špitzovi. Ten koncom 19. storočia odstránil požiarom poškodené druhé poschodie, čím vznikla dnešná podoba kaštieľa. V decembri 1905 ho kúpil majiteľ garbiarskej fabriky Juraj Lacko z Liptovského Mikuláša. Po roku 1948, keď objekt prešiel do vlastníctva štátu tu žili poľnohospodárski robotníci, zamestnanci Štátnych majetkov. Keď sa mestský národný výbor rozhodol využiť tento významný objekt (vyhlásený roku 1963 za kultúrnu pamiatku) na múzejné účely, bol starý kaštieľ už značne zdevastovaný. Samotnej rekonštrukcii, ktorá začala na jeseň 1969, predchádzal rozsiahly archeologický a historicko-architektonický prieskum. Muzeálna expozícia Jánošíkovské tradície v Liptove a na Slovensku, umiestnená v prízemných priestoroch, bola slávnostne otvorená 4. decembra 1981. Na poschodí sa návštevníci kaštieľa oboznamovali s históriou mesta a jeho významnými osobnosťami. Až do roku 1997, keď bol kaštieľ odovzdaný v rámci reštitučného zákona dedičom posledného majiteľa, bolo Vranovo najnavštevovanejšou expozíciou Múzea Janka Kráľa. V tesnom susedstve stojaci mladší palugyayovský kaštieľ hotel Bocian bol postavený v druhej polovici 18. storočia v rokokovo-klasicistickom slohu. Pravdepodobne stojí na základoch bývalej kaplnky. Pri kaštieli boli postupne vybudované hospodárske objekty uprostred s rozľahlým dvorom. Tento zemiansky majer sa v druhej polovici 19. storočia premenil na poľnohospodársky veľkostatok. Veľký požiar Palúdzky v roku 1905 ho poškodil natoľko, že musel byť obnovený. Palugyayovský majetok v roku 1925 odkúpil Peter

Andreánsky z Liptovského Ondreja. Keď od neho v roku 1932 kaštieľ kúpili mikulášski Žuffovci, Andreánsky zostal ich nájomcom a venoval sa naďalej poľnohospodárstvu. Celý areál bol po roku 1948 poštátnený, poľnohospodárska výroba pokračovala ďalej. Kaštieľ obývali zamestnanci Štátneho majetku Liptovský Mikuláš. Začiatkom 70. rokov 20. storočia prešiel rozsiahlymi úpravami. V rekonštruovanom kaštieli vznikol v roku 1975 závodný klub zamestnancov Štátnych majetkov a reštaurácia. Dnešnú podobu nadobudol po modernizácii a prestavbe hospodárskej časti v roku 1984, keď bol otvorený ako hotel Bocian. Jeho súčasťou je aj bývalá klasicistická sýpka z roku 1818, považovaná za vzácnu stavebnú pamiatku. Na jej streche každoročne hniezdia bociany, ktoré dali hotelu názov.

Rímsko-katolícky kostol sv. Jána apoštola stojí pri hlavnej ceste od roku 1854. Jeho výstavbu v barokovo-klasicistickom slohu financoval palúčanský rodák, nitriansky biskup Imrich Palugyay. Súčasne s kostolom bola na brehu Demänovky, vedľa vtedajšej katolíckej školy, vybudovaná aj kaplnka svätého Jána Nepomuckého. V kostolnej veži v roku 1928 slávnostne inštalovali tri zvony. Podľa zistenia PhDr. Petra Vítka z okresného archívu najstarší, malý zvon bol uliaty v 19. storočí u Alberta Samassa, veľký a stredný zvon pochádzajú z roku 1928 zo zvonolejárni Oktav Winter. Evanjelici svoj kostol postavili skoro o storočie neskôr. Dovtedy administratívne patrili do vrbickosvätomikulášskeho cirkevného zboru. Kostol mal pôvodne stáť na starom cintoríne, oproti nemocnici, ale okresný úrad výstavbu nepovolil. Preto ho postavili na mieste drevenej zvonice, pochádzajúcej z rokov 1860 – 1870. Stavbu v rokoch 1940 – 1941 realizovali pracovníci Robotníckeho stavebného, výrobného a podnikateľského družstva z Liptovského Sv. Mikuláša podľa projektov Jána Hlavaja zo staviteľskej firmy Hlavaj-Palkovič-Uličný z Martina. Vo veži sú umiestnené dva zvony rôznej veľkosti uliate v roku 1922 vo zvonolejárni Rudolf Matoušek a spol.

Spolkový život v medzivojnovom období rozvíjali Dobrovoľný hasičský spolok, Združenie evanjelickej mládeže i katolícka mládež. Hádám najväčší ohlas mal v Palúdzke futbal, organizovaný od roku 1934 vo Všešportovom klube Palúdzka. Jeho nástupcom je od roku 1998 Futbalový klub FC 34 s vlastným športovým areálom.

(Palúčanske noviny, august 2003)

## LISTUJEME V ILANOVSKÝCH KRONIKÁCH

Tento rok si mestská časť Ilanovo, do roku 1976 samostatná obec, pripomenula 770 rokov svojej prvej písomnej zmienky. Ilanovo patrí medzi najstaršie liptovské sídla, podobne ako susedný Ploštín, Vrbica a Okoličné. Ich existencia sa predpokladá ešte pred 13. storočím, z ktorého pochádza prvý písomný doklad o nich. Ten o Ilanove sa nachádza v listine kráľa Ondreja II. z roku 1233. Toto územie dal vtedy panovník šľachticovi Mikulášovi, synovi Detricha (predkovi rodiny Balassovcov). V roku 1246 sa Ilanovo stalo opäť súčasťou kráľovského majetku, keď ho prevzal Belo IV. Mikuláš dostal za výmenu Ďarmoty v Hontianskej župe. Od začiatku 14. storočia až do roku 1849 patrilo k hradnému panstvu Hrádok spolu so susedným Ploštínom, s ktorým tvorili jednu poddanskú obec. Spravoval ju spoločný richtár, a to tak, že dva roky ním bol Ploštínčan a rok obyvateľ Ilanova. Obecné pečatidlo nieslo v dolnej polovici zobrazenie lemeša a čeriesla, v hornej polovici kosu a sekeru. Samostatný erb Ilanova, ktorý poznáme z nákresu poľa pečatidla v Liptovskom múzeu v Ružomberku, predstavuje hviezdicovito skríženú kosu s hrablami, cepom a pluhom. V priebehu storočíach sa vyskytovali tieto podoby názvu obce: Illano, Illanowa (1773), Illanó, Plostin-Illanó, Ilanová (1808), Illano (1863), Illanó

(1873–1913), Ilánovov (1920), Ilianovo (1927–1937, 1942–1945). Súčasný názov Ilánovo sa používal v rokoch 1937–1942, a od roku 1954 až dodnes.

O živote obyvateľov obce vypovedajú dve kroniky uložené v našom múzeu. Pamätnú knihu obce (založenú v roku 1933) písali do roku 1967 postupne Jozef Ondráš, Pavel Mikuláš, st. a Martin Koniar. Kroniku ev. a. v. ľudovej školy začal v roku 1924 písať učiteľ Pavel Šerfel, jeho pokračovateľmi boli Ján Kmoško, Anna Krajčová a Ján Macko. Zalistovali sme v oboch. Podľa prvých zápisov v obecnej kronike bola Ilánovská dolina už dávno miestom vychádzok a výletov: „*V tunajších lesoch, ktoré sú od včasnej jari do pozdnej jesene navštevované milovníkmi prírody, býva príjemne. Z Mikuláša v lete prichodia sem celými stovkami výletníci, aby sa pobavili na zdravom horskom vzduchu. Korporácie si spoja výlet so zábavou za účinkovania plechovej hudby. Takéto majálesy sú hojne navštevované. Dosiaľ tu boli už živnostenské spoločenstvo, Robotnícka telocvičná jednota, družstvo Budúcnosť, skauti. Na Petra Pavla chodia sem Petrovia, Paolovia a ich priaznivci. Títo sa tu bavia do pozdnej noci. Je tiež spomenutia hodné, že čo pamätám neprešiel dosiaľ len rok 1933, čo neboli títo Peter Pavlovia osláviť meniny tu. Za prajnej zimy, keď jest hojne snehu po vrškoch sa radi lyžujú a vôbec zimní športovci navštevujú tunajšie lesy. Zimný šport zolášť lyžiarsky sa od roku 1925 výdatne vzmáha.*“

Školská kronika sa začína historickou spomienkou: „*Do roku 1888, malá, tohoto času (v roku 1924 pozn. autorky) len asi 19 domov počítajúca obec Ilánovo nemala vlastnej školy. Dietky z Ilánova chodievali do susednej, v blízkosti sa nachádzajúcej obce Ploštína, kde navštevovali spoločnú ploštínsko-ilánovskú školu. Na túto školu prispievali obidva obce, ako na vecný náklad školy, tak aj na osobný náklad učiteľa. Podivný je spôsob spoločného okurovania školy. Deti ilánovské nosievali so sebou do školy polená. Každý žiak musel do roka odniesť 62 polien do Ploštína. Medzi dvoma obcami je hodný kúsok slobodného poľa, deti ale museli chodiť zo školy domov v rade dva a dva, vyraziť sa nesmeli. To niekdajšia školská disciplína! Stará drevená škola v Ploštíne pre dve obce dietok začala byť pritesná. Otázka vlastnej školy v Ilánove stávala sa doliehavejšou.*“

Pred sedemdesiatimi piatimi rokmi sa aj ilánovskí žiaci zúčastnili v Ondrašovej odhalenia pamätníka Žiadostiam slovenského národa. Učiteľ Ján Kmoško takto zachytil onú slávnostnú atmosféru: „*Veľká národná slávnosť bola v Liptovskom Sv. Mikuláši dňa 24. júna 1928, mala byť už v máji, ale v tomto čase ešte pamätníky vyhotovené neboli a preto musela byť odložená na neskoršie. Slávnosť bola trojitá: na pamiatku výročia z 1. mája 1918 a národných zhromaždení 28. marca a 10. mája 1848. Pretože takéto slávnoosti majú veľký význam výchovný, snažilo sa okolité učiteľstvo na výzvu školského inšpektorátu, aby nielen samo, ale i všetci jeho zverenci brali účasť na nej, chtiac utvrdiť sa v hrdosti a národnom povedomí. Deň slávnosti začal byť za rána veľmi nepekňý – spustil sa strašný lejak, ktorý potrvál asi do 10. hodiny predobedom. Nepomýlil však lejak tento učiteľstvo, ktoré vzdor tomu prišlo a priviedlo i svojich žiakov. Jedni šli pešo, iní vlakom, na ovenčených vozoch so vztýčenými zástavami, štandardami a malými zástavkami. Žiactvo našej školy skoro v úplnom počte šlo na slávnosť vozmo. Zraz bol na dvore meštianskej a štátnej ľudovej školy v Mikuláši o jedenástej hodine, kedy počasie sa už celkom zlepšilo. Priebeh slávnosti: Sprievod 1857 dietok tiahol najprv k Hodžovmu pomníku, kde ku žiactvu prehovoril škol. inšpektor Miloš Janoška a bola zaspievaná pieseň „Kto za pravdu horí“. Potom sprievod tiahol k župnému domu, kde prehovoril Václav Matějka a žiaci zložili sľub oddanosti ČSR, zaspievali pieseň „Hoj, zem drahá“ a pochod dorastu Čs. červeného kríža. Cez obed žiactvo rozšílo sa do mikulášskych škôl, aby si zaobedovalo. Po obede zúčastnilo sa slávnostného sprievodu v osemstupe až po obelisk na bývalých ondrašoveckých kúpeľoch, pričom žiactvo jednotlivých škôl spievalo rôzne národné piesne pochodové. Keď sa už slávnostný akt pri obelisku dokončieval, spustil sa zas veľký lejak, ktorý tisíce účastníkov premočil až do kosti a raz-dva rozohnal. Okrasou- vraj- celej slávnosti a najmä sprievodu boli školské dietky, široké obecnstvo bolo nadšené ich prítomnosťou a poriadkom.*“

V obecnej kronike nájdeme aj zmienku o počiatkoch ilánovských futbalistov i lyžovaní: „*Futbal náhradná hra za hry predošlé (purga) sa veľmi rýchle vyvíjal. V roku*

1924 sa už hralo vesele. Mládež túto hru ešte nepoznala, ale my, ktorí sme boli už v československej armáde sme sa s ňou oboznámili a nacvičovali sme mládež. Ja sám som hrával na tréningoch s mládežou a vysvetľoval ako sa vedú útoky a tak. Ale už v roku 1930 sa hrali zápasy s mnohými obcami a dosť úspešne. V rokoch 1931 a 1932 boli už v znamení futbalových zápasov. Hrište bolo už celé leto každú nedeľu plné. Zápasy sa stupňujú a už sa chápu ako šport. Lyžiarstvo začína tiež vzrastať a už tiež sa robia závody, pravda ešte len medzi sebou, ale dúfam, že za niekoľko málo rokov budeme môcť i väčšie úspechy zapísať do pamätnej knihy na slávnosť našej mládeže?“, napísal kronikár Jozef Ondráš.

## MUDR. KAROL WURM - ŽIVOT S HUDBOU

MUDr. Karol Wurm - lekár, hudobník, organológ, hymnológ, dirigent, kultúrny, športový a cirkevný pracovník sa narodil 25. marca 1913 v Bratislave. Po maturite študoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, promoval v roku 1938. Hru na organe študoval súkromne u Kurta Freitag a hlasovú výchovu u Juraja Strelca. Lásku k hudbe zdedil po svojom otcovi, evanjelickom učiteľovi a organistovi. Do Liptova prišiel koncom mája 1946. Zlákala ho krásna príroda a bohaté kultúrne i cirkevné tradície. Veľký záujem v ňom vzbudila vzácna historická knižnica Juraja Tranovského. Prišiel pracovať ako lekár, neskôr sa stal prednostom kožného oddelenia Okresného ústavu národného zdravia v Liptovskom Mikuláši, kde pracoval až do odchodu do dôchodku. So svojou manželkou Alicou, rod. Škripenovou, ktorá ho v jeho záujmoch inšpirovala, sa oženil ešte v roku 1940. Narodila sa im jedna dcéra. V Liptovskom Mikuláši sa s elánom jemu vlastným zapojil do kultúrno-hudobného a cirkevného života. V roku 1948 sa podieľal na založení Divadelného súboru Gašpara F. Belopotockého. Obetavo sa staral o organizáciu krúžku, výber hier, disciplínu, ale hlavne o hudobnú stránku nacvičovaných hier. Ku hre J. Buchanca Proščava skomponoval hudbu a dirigoval divadelný orchester. Vtedajšie Slovenské ústredie ľudovej umeleckej tvorivosti v ďakovnom liste okrem iného napísalo: "Treba tu vyzdvihnúť tvorivú iniciatívu, Mikulášanov, ktorí boli schopní dotvoriť hru vlastnými silami. MUDr., Karol Wurm skomponoval hudbu a zorganizoval ochotnícky orchester, ktorý umocnil hru vlastnými silami." Z členov orchestra, ktorý sprevádzal divadelné hry sa stal známy hudobný súbor. Malý Liptovský Mikuláš mal svoj vlastný symfonický orchester, ktorý sa schádzal každú stredu v klubovni nemocnice. Karol Wurm s nevšednou láskou k vážnej hudbe učil, vychovával, a vštepoval obdiv k tvorbe klasikov. Vďaka Wurmovým májovým koncertom mal Mikuláš svoj Hudobný jar. Po pätnástich rokoch obetavej práce sa súbor rozpadol pre nedostatok hudobníkov. Karol Wurm viedol niekoľko rokov aj Divadlo hudby pri Okresnom osvetovom dome, neskôr bol predsedom Kruhu priateľov hudby v bývalom Odborovom dome kultúry. Viedol miešané zbory evanjelické, katolícke i svetské. Vyučoval hru na organe a harmonike. Ako hudobný skladateľ komponoval scénickú hudbu, upravoval staré tance. Bol členom hudobnej a textovej komisie pri tvorbe nového evanjelického spevníka. Aktívne sa zaoberal problémami chrámového spevu. prednášal na seminároch Medzinárodnej hymnologickej spoločnosti, publikoval mnoho štúdií a článkov. Spolu s Júliusom Letňanom vydali zbierku Organové skladby a Partitúru. Je autorom publikácie Historické organy na Slovensku i Pamiatkové organy na území stredného Slovenska. Jubilant pracoval ako expert pamiatkovej starostlivosti v odbore historických organov. Mnohé organy, ktoré boli v dezolátnom stave, vďaka nemu ožili a dodnes zaznievajú v kostoloch. Svojou hudbou, celým životným snažením sympatickým zjavom i dôstojným vystupovaním pôsobil podmaňujúco a príťažlivo, vede si získať priateľov a obdivovateľov. Jeho profil dotvára i aktívna činnosť na poli športu a telovýchovy (futbal a hokej), bol vášnivým turistom. Zastával rôzne cirkevné funkcie. Zomrel 31. júla 1993, pochovaný je v Liptovskom Mikuláši.

(Leták k projektu Popoludnie so spevokolmi Liptova, zostavila Mgr. Daniela Fiačanová)

## OPRAVA TEXTU NA SOCHE ŠLACHTICA PONGRÁCA

Ako sme už v kapitole o výstavbe mesta písali, boli pri kostole s. Mikuláša očistené a konzervované sochy akad. sochára Ladislav Poláka zobrazujúce podoby básnika Janka Kráľa, divadelníka Gašpara Fejérpatky-Belopotockého i šľachtica Pongráca, resp. Mikuláša. Táto socha bola v roku 1948 osadená ako socha Mikuláša, údadného

zakladateľa mesta, čo však nezodpovedalo historickej pravde. Na nesprávny text, už dávnejšie upozorňovali pracovníci Múzea Janka Kráľa. V čase výstavby pešej zóny, v apríli 2002, na tento problém upozornil primátora mesta aj historik profesor Ferdinand Uličný, rodák z Ploštína. Ním navrhnutý text bol v lete na sochu aj vytesaný: „*Šlachtic Pongrác zo Svätého Mikuláša. Na jeho požiadanie kráľ Ludovít Veľký okolo roku 1350 povolil konanie trhu každý utorok. Odvtedy sa Svätý Mikuláš rozvíja ako mesto.*“

## HISTORICKÝ KALENDÁR LIPTOVSKÉHO MIKULÁŠA 2003 <sup>/\*</sup>

770. výročie prvej zmienky o Il'anove

730. výročie prvej zmienky o Okoličnom a Palúdzke

565. výročie prvej zmienky o Andiciach

### JANUÁR

- 1.1.1953 vznikol podnik **Liptovské liehovary a konzervárne** so sídlom v Liptovskom Mikuláši
- 6.1.1843 sa narodil **Baltazár Šefranka**, majiteľ strojníckej dielne a železolejárne, zomrel 23.1.1924
- 6.1.1923 zomrel **Peter Mačuha**, vicerichtár a v rokoch 1920–1923 richtár mesta, zaslúžil sa o výstavbu nového mestského domu, pripravoval návrh na výstavbu železnice spájajúcej Liptov s Gemerom, spojenie Liptovského Mikuláša s Vrbicou, stavbu budovy finančného riaditeľstva, Považských kasární, župnej nemocnice či nájomných domov, narodil sa 4.5.1869
- 8.1.1943 sa narodil **Dušan Bálent**, architekt, pedagóg
12. – 14. 1. 1973 sa na zimnom štadióne uskutočnili **Majstrovstvá ČSSR v krasokorčuľovaní**
- 14.1.1923 navštívila mesto Alica Masaryková, predsedníčka ČsČK, dcéra T.G.Masaryka
- 17.1.1883 zomrel vo Viedni **Jozef Božetech Klemens**, maliar, sochár, prírodovedec, narodil sa 8.3.1817
- 23.1.1898 sa v Rumunsku narodila **Ibolya Kiss-Lacková**, lekárka, spisovateľka, zomrela v Budapešti 18.6.1980
- 24.1.1888 sa v Skalici narodil **Pavol Neckár**, ev. a. v. kňaz, tajomník biskupstva východného dištriktu v Liptovskom Mikuláši, zomrel 29.3.1975 v Skalici
- 25.1.1688 bol vo Varíne pokrstený **Juraj Jánošík**, zbojník a ľudový hrdina, zomrel 17.3.1713
- 25.1.1863 sa vo Vrbici narodil **Peter Pavol Zgúth**, básnik, pedagóg a publicista, zomrel 22.6.1952 v Martine
- 26.1.1933 sa v Palúdzke narodila **Katarína Biahtová, rod. Lendvayová**, historička umenia, venovala sa pamiatkovej starostlivosti a stredovekému maliarstvu, zomrela v Bratislave 3.1.1995
- 27.1.1878 sa v Liptovskej Sielnici narodil **Ján Maršalko**, zakladateľ sociálnodemokratickej strany, spoluorganizátor verejného zhromaždenia 1. mája 1918, poslanec Národného zhromaždenia, zomrel 16.10.1951
- 28.1.1923 bolo založené stavebné družstvo **ROBSTAV**
- 30.1.1693 kráľ Leopold oslobodil Mikulášanov od platenia mýta
- 30.1.1913 sa v Liptovskom Petre narodil **Martin Martinček**, právnik, umelecký fotograf

<sup>/\*</sup> ak nie je uvedené inak, miesto narodenia i úmrtia je Liptovský Mikuláš



## FEBRUÁR

- 1.2.1823 sa narodil **Šimon Bacher**, obchodník, spisovateľ a prekladateľ, zomrel v Budapešti 9.11.1891
- 13.2.1893 bolo vydané rozhodnutie uhorského Ministerstva vnútra o zlúčení obcí Liptovský Svätý Mikuláš, Vrbický Hušták a Mikulášsky Hušták
- 13.2.1918 sa vo Vrbici narodil **Benko Igor**, pedagóg, športovec, organizátor športu
- 13.2.1923 sa v Demänovej narodil **Daniel Šlachta**, reprezentant Československa v alpskom lyžovaní, olympionik
- 16.2.1908 sa narodil **Milan Pišút**, literárny historik, kritik a prekladateľ, zomrel v Bratislave 8.5.1984
- 17.2.1828 sa narodil **Daniel Božetech Makovický**, bankár, podnikateľ, zomrel v Ružomberku 20.4.1881
- 20.2.1938 zomrel **Juraj Martinka**, lesný inžinier, muzeológ, narodil sa vo Vrbici 22.12.1864
- 25.2.1918 sa v Piesku narodila **Jolana Trombauerová**, poetka, divadelná ochotníčka, organizátorka mikulášskeho kultúrneho života, zomrela 4.7.2002
- 26.2.1908 sa v Okoličnom narodil **Branislav Jamnický**, vojenský historik, básnik, zomrel v Bratislave 13.10.1978
- 26.2.1913 sa v Ružomberku narodil **Fedor Klimáček**, pedagóg, maliar a ilustrátor, v rokoch 1946 – 1952 pôsobil v Gymnáziu M.M.Hodžu, zomrel v Banskej Bystrici 1.10.1975

## MAREC

- 8.3.1948 zomrel **Ján Droppa**, lekár, riaditeľ Štátnej nemocnice, zaslúžil sa o vybudovanie ozdravovne v Železnom, narodil sa vo Vrbici 4.10.1891
- 9.3.1903 sa narodil **Daniel Okáli**, básnik, prozaik, publicista, zomrel v Bratislave 23.11.1987
- 10.3.1888 sa narodil **Ivan Stodola**, lekár, dramatik, publicista, zomrel v Piešťanoch 26.3.1977
- 12.3.1778 bola uzavretá zmluva na postavenie **nového župného domu** (dnešný Okresný úrad)
- 12.3.1878 sa v Spišskom Podhradí narodil **Jozef Kožár**, katolícky kňaz, kanonik, zaslúžil sa o rekonštrukciu kostola sv. Mikuláša v 40. rokoch 20. storočia, zomrel 19.4.1957
- 17.3.1713 bol popravený **Juraj Jánošík**, zbojník a ľudový hrdina
- 25.3.1913 sa v Bratislave narodil **Karol Wurm**, lekár, organológ, organizátor hudobného života v Liptovskom Mikuláši, zomrel 31.7.1993
- 25.3.1963 zomrel **Peter Július Kern**, maliar, reštaurátor, narodil sa 31.1.1881
- 27.3.1873 sa narodil **Filip Stark**, podnikateľ, riaditeľ rafinérie liehu, zomrel 15.7.1942
- 28.3.1848 sa konalo župné zhromaždenie za účasti Jána Francisciho a Marka Daxnera, ktoré rozhodlo o slovenčine ako o úradnej reči a vyučovacom jazyku na slovenskom území
- 30.3.1908 sa narodil **Július Stankoviansky**, kníhkupec, organizátor turistiky a športu, zomrel 15.1.2000

#### APRÍL

- 1.4.1918 otvoril spolok *Tranoscius* vlastný **kníhkupecký a papiernický obchod** v tzv. pálkovskom dome, ktorý patril vrbicko-svätomikulášskemu cirkevnému zboru
- 2.4.1798 sa v Závade na Spiši narodil **Juraj Bartoš**, katolícky kňaz, spolupracovník Hodžu a Belopotockého, zomrel 13.2.1851
- 4.4.1873 boli schválené stanovy spolku **Tatran** - vrbickosvätomikulášskeho spevokolu
- 4.4.1998 zomrel v Bratislave **Rudo Brtáň**, literárny historik, kritik, publicista, narodil sa 9.10.1907 v Hybiach
- 5.4.1848 boli pri mestskom magistráte zriadené funkcie dvoch inšpektorov dozerajúcich na čistotu verejných priestranstiev
- 5.4.1988 dosiahol Liptovský Mikuláš 30 000 obyvateľov
- 12.4.1858 sa narodil **Kornel Július Bohúň**, maliar, zomrel v Budapešti v roku 1902
- 13.4.1888 sa v Očovej narodil **Ľudovít Šenšel**, ev. a. v. kňaz, liptovský senior, predseda spolku *Tranoscius*, zomrel 22.7.1956 v Liptovskom Hrádku
- 14.4.1978 bol do skúšobnej prevádzky daný nový závod Stredoslovenských mliekární na Ulici 1. mája (dnešná Liptovská mliekareň)
- 17.4.1798 vydali zemepáni Pongrácovci **lesný poriadok** pre Svätý Mikuláš
- 21.4.1713 bol na smrť odsúdený **Tomáš Uhorčík**, druh Juraja Jánošíka
- 21.4.1988 zomrel **Adam Matejka**, obuvník, herec, narodil sa v Paludzi v roku 1905
- 22.4.1923 sa konala ustanovujúce schôdza **Spolku chovateľov poštových holubov** vo Vrbici
- 27.4.1898 bol založený vydavateľský spolok **Tranoscius**
- 28.4.1838 sa vo Vrbici narodil **Juraj Lacko**, garbiar, zakladateľ druhej najväčšej fabriky v meste, zomrel 17.3.1922
- 29.4.1983 bol otvorený rekonštruovaný **Dom zeleniny** na Bellovej ulici, bývalá Mikovie pálenica (dnešný Racio Market)
- 30.4.1948 zomrela **Želmíra Grubová**, dobrovoľná sestra Československého červeného kríža, ochotníčka herečka, narodila sa 19.10.1901

#### MÁJ

- 1.5.1918 sa na nádvorí hostinca Čierny orol konalo **verejné zhromaždenie**, ktoré prijalo rezolúciu proti prebiehajúcej vojne, za sociálne požiadavky robotníkov a prihlásilo sa k spoložitosti Slovákov a Čechov
- 1.5.1958 sa narodil **Martin Benko**, generálny sekretár Slovenského olympijského výboru
- 1.5.1933 v Ružomberku zomrel **Štefan Janovčík**, katolícky kňaz, hudobný skladateľ, narodil sa v Okoličnom 20.9.1857
- 1.5.1938 sa v Žiline narodil **Michal Kern**, akademický maliar, zomrel 1.10.1994
- 1.5.1993 vzniklo LINAPO, spol. s r. o.

- 2.5.1973 zomrel Ondrej Bella predseda mestského národného výboru, narodil sa 1.6.1914
- 10.5.1848 predstavitelia štúrovského hnutia zostavili na evanjelickej fare u M. M. Hodžu **Žiadosti slovenského národa** - ucelený národnopolitický program Slovákov, verejne boli vyhlásené v ondrašoveckých kúpeľoch 11.5.1848
- 10.5.1928 bola na budove Čierneho orla odhalená **pamätná tabuľa k 1. máju 1918**
- 14.5.1898 zomrel **Ondrej Stodola**, garbiar, spolumajiteľ firmy Kováč-Stodola, narodil sa 23.5.1822
- 17.5.1963 vláda ČSSR oficiálne schválila **výstavbu vodného diela Liptovská Mara**
- 22.- 23.5.1948 sa konali **celoštátne oslavy 100. výročia Žiadostí slovenského národa** pod záštitou prezidenta ČSR Eduarda Beneša
- 25.5.1943 zomrel v Bratislave **Emil Ballo**, maliar, sochár, narodil sa vo Vrbici 11.6.1872
- 30.5.1878 sa vo Vrbici narodil **Michal Laučík**, garbiar, krajanský pracovník v USA, zomrel v roku 1947
- 30.5.1968 bol položený **základný kameň výstavby nového závodu** na spracovanie kostí národného podniku **Glejársky a krmovinársky podnik Glejona** (dnešná GeLiMa), do skúšobnej prevádzky bol uvedený 30.5.1973
- 31.5.1928 v rámci zmeny zemského zriadenia sa stal **Liptovský Svätý Mikuláš okresným mestom** (dovtedy sídlo Podtatranskej župy)

#### JÚN

- 1.6.1893 sa narodil **Vladimír Žuffa**, lekárnik, pracovník protifašistického odboja a ČsČK v zahraničí, publicista, zomrel 1.12.1974 v Bratislave
- 4.6.1948 sa dočasná miestna správna komisia rozhodla zriadiť **obrazáreň a múzeum Liptova a odbornú školu pre murárov a tesárov**
- 8.6.1993 zomrel **Alfonz Groma**, akademický sochár, medailér, narodil sa v Trstenom 22.3.1924
- 10.6.1873 sa narodil **Ivan Trnovský**, obchodník, člen obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave, zomrel 4.1.1949 v Martine
- 10.6.1943 sa v Demänovej narodil **Vladimír Nahálka**, akademický sochár, žije v Bardejove
- 15.6.1883 sa narodil **Ján Uram**, pedagóg, publicista, kultúrny pracovník, zomrel 3.10.1958 v Rimavskej Sobote
- 16.6.1903 sa v Beniciach narodil **Ján Štefanec**, architekt, pedagóg, autor projektu pošty, evanjelického domu v L. Mikuláši, rekonštrukcie budovy Múzea Janka Kráľa, spoluautor rekonštrukcie Bratislavského hradu, zomrel 17.3.1989 v Bratislave
- 16.6.1928 bol založený mikulášsky Rádioklub
- 21.6.1853 zomrel v Košiciach **Ignác Klimkovič**, maliar, rebzár, reštaurátor, narodil sa v Okoličnom 8.8.1800
- 24.6.1928 bol v Ondrašovej odhalený **pamätník Žiadostí slovenského národa** a

- 26.6.1953 sa narodila **Margita Dobrovičová**, poetka, zomrela 12.4.1994 v Bratislave
- 27.6.1923 sa v Ružomberku narodil **Ladislav Paška**, publicista
- 30.6.1948 sa narodil **Dušan Čupka**, architekt

#### JÚL

- 1.7.1908 sa narodil **Gejza Bárdoš**, lekár-patológ, pedagóg, zomrel v Bratislave 1.5.1961
- 3.7.1923 sa vo Vrútkach narodil **Karol Komandera**, ochotnícky herec, organizátor divadelného života
- 9.7.1963 zomrel **Andrej Žuffa ml.**, spolumajiteľ a obchodný riaditeľ garbiarskej firmy Andrej Žuffa a synovia, športovec, narodil sa vo Vrbici 3.4.1882
- 10.7.1968 vznikol **Okresný stavebný podnik**
- 13.7.1883 vyšlo prvé číslo týždenníka Liptov, predtým Nový Liptov vypukol vo Vrbici **veľký požiar**, ktorému padli za obeť aj Vrbický Hušták a 53 domov v Liptovskom Sv. Mikuláši
- 15.7.1748 sa narodil **Adam Kasanický**, katolícky kňaz, kanonik, orientalista, zomrel v Trnave 8.10.1804
- 16.7.1908 sa v Hybiach narodil **Rudolf Rajniak**, lekár, účastník protifašistického odboja, zomrel 15.12.1969
- 27.7.1933 sa narodil **Ján Čupka**, novinár
- 31.7.1918 sa v Trnave narodil **Anton Cuninka**, architekt, zomrel v roku 1989

#### AUGUST

- 3.8.1823 sa vo Vrbici narodil **Jozef Jančo**, úradník, básnik, prekladateľ, zomrel 11.8.1893 v Bratislave
- 3.- 6.8.1923 sa v meste konal **Zjazd evanjelickej mládeže**
- 9.8.1773 vyhorel Liptovský Sv. Mikuláš a Vrbica
- 9.8.1928 sa v Bystřici pod Lopeníkem na Morave narodila **Mária Hrabinská**, zubná technička, amatérska výtvarníčka - rezbárka
- 11.8.1883 v Martine zomrel **Ján Kadavý**, publicista, vydavateľ, hudobný skladateľ, narodil sa 7.4.1810 v Jestřábí v Krkonošiach
- 13.8.1893 sa narodil **Ervín Hexner**, právnik, ekonóm, od roku 1958 profesor na Pennsylvania State University, zomrel v Danville 15.5.1968
- 15.8.1893 sa konala rozsiahla **priemyselná výstava** mikulášskych firiem, ktorú navštívili významné osobnosti vtedajšieho režimu
- 18.8.1933 sa v Ploštíne narodil **Ferdinand Uličný**, historik, pedagóg
- 20.8.1898 sa vo Vrbici narodil **Matej Rázus**, kníhtlačiar, spolumajiteľ firmy Bratia Rázusovci, zomrel 30.9.1963
- 21.8.1968 vstúpili do mesta vojská Varšavskej zmluvy
- 23.8.1858 sa v Nagykallo (Maďarsko) narodila **Anna Janošková, rod. Daxnerová**, spisovateľka pre deti, manželka Juraja Janošku
- 25.8.1908 zomrel v Siladiciach **Ondrej Horislav Lanštiak**, veršovník, narodil sa v Palúdzke 2.12. 1821
- 25.8.1978 bol otvorený **Areál vodného slalomu** na Váhu

#### SEPTEMBER

- 3.9.1973 bola otvorená **Vysoká vojenská technická škola**, dnešná Akadémia obrany SR
- 4.9.1978 začalo vyučovanie na **Základnej škole na Nábreží 4. apríla**
- 4.9.1843 sa narodil **Ján Levoslav Bella**, hudobný skladateľ, zakladateľ slovenskej národnej hudby, zomrel v Bratislave 25.5.1936
- 11.9.1938 bola otvorená **dvojtriedna ľudová škola v Il'anove**
- 23.9.1873 sa v Pukanci narodila **Mária Lacková, rod. Bujnová**, predsedníčka ženského spolku Dobrodej a slovenskej divízie Čs. červeného kríža, zomrela 13.10.1929
- 23.9.1978 bol sprístupnený volejbalový a tenisový areál TJ Partizán (dnešný Športový klub Liptovský Mikuláš)
- 25.9. 1933 sa v Demänovej narodil **Ján Dobák**, ev. a. v. farár,
- publicista
- 27.9.1923 sa konali prvé obecné voľby od vzniku Československej republiky
- 28.9.1923 zomrel **Miloš Šimko**, právnik, národný pracovník, po roku 1918 bol mikulášskym verejným notárom, narodil sa v Martine
- 14.4.1860
- 30.9.1948 sa konalo ustanovujúce zhromaždenie **výrobného družstva brašnárov Ďumbier**
- september 1968 vznikol **detský folklórny Ďumbier**
- september 1983 bola otvorená **nová budova Stredného odborného učilišťa Okresného stavebného podniku v Liptovskom Mikuláši**

#### OKTÓBER

- 8.10.1883 sa v Okoličnom narodil **Ján Danko**, pedagóg, správca sirotinca v Slovenskej Ľupči, zomrel 26.1.1948
- 12.10.1903 v Krakove zomrel **Ondrej Miloslav Bella**, básnik, prekladateľ, narodil sa 8.5.1851
- 14.10.1983 bol spustená **želatináreň**, prevádzka Glejárskeho a krmovinárskeho podniku, jediná v bývalom Československu
- 15.10.1933 bola vysvätená **evanjelická modlitebňa v Ondrašovej**
- 17.10.1928 sa v Spišskej Novej Vsi narodil **Emil Kufčák**, historik, bývalý riaditeľ Štátneho okresného archívu
- 18.10.1583 sa v Liptove začal používať **gregoriánsky kalendár**
- 18.10.1888 sa vo Vrbici narodil **Martin Rázus**, ev. a. v. kňaz, básnik a politik, zomrel 8.8.1937 v Brezne
- 20.10.1873 sa narodil **Juraj Lacko**, garbiar, pokračovateľ rodinnej tradície, zomrel 7.10.1953
- 21.10.1918 sa narodil **Jonáš Rudolf Guoth**, básnik, divadelný ochotník, narodil sa 17.9.1856 v Gôtovanoch

#### NOVEMBER

- 1.11.1918 bol ustanovený **Liptovský výbor Slovenskej národnej rady** ako prechodný orgán novej štátnej moci na čele s právnikom Jánom Ružiakom
- 6.11.1938 bola založená celoslovenská organizácia **Klub slovenských turistov a lyžiarov (KSTL)**
- 9.11.1898 sa v Bodiciach narodil **Zolo Palugyay**, akademický maliar, grafik, zomrel v Nízkych Tatrách 18.9.1935

- 11.11.1893 bola uzavretá dohoda o zlúčení Vrbického a Mikulášskeho  
Huštáku s Liptovským Svätým Mikulášom
- 18.11.1943 zomrel v Bratislave **Miloš Ruppeldt**, hudobný pedagóg,  
dirigent, narodil sa 29.5.1881
- 26.11.1903 sa v Palúdzke narodil **Andrej Kostolný**, literárny historik,  
spisovateľ, prekladateľ, zomrel v Bratislave 12.3.1984
- 28.11.1918 na mimoriadnom zasadnutí obecného výboru bola  
prečítaná Deklarácia slovesného národa a za úradnú reč  
bola vyhlásená slovenčina
- 1948 bol založený **Divadelný súbor Gašpara F. Belopotockého**  
pri Okresnom ústave národného zdravia
- 1983 bol otvorený **Dom služieb** na Námestí mieru

#### DECEMBER

- 1.12.1843 sa v Ondrašovej narodil **Štefan Mišík**, katolícky kňaz,  
historik, folklorista, zomrel 27.7.1919 v Spišskom Podhradí
- 2.12.1818 sa narodil **Ján Drahotín Makovický**, ev. a. v. kňaz,  
pedagóg, zomrel v Ružomberku 24.2.1884
- 4.12.1883 sa narodil **Matej Žuffa**, elektrotechnik, riaditeľ mestskej  
elektrárne v Bratislave, zomrel 25.8.1969
- 6.12.1853 sa v Bodiciach narodil **Michal Klimo**, ev. a. v. kňaz,  
národný pracovník, zomrel 26.12.1916 v Partizánskej Ľupči
- 7.12.1938 zomrel **Jozef Stodola**, garbiar, starosta mesta v rokoch  
1923–1928, narodil sa 28.2.1856
- 13.12.1886 sa vo Vrbici narodil **Mikuláš Pružinský**, politik, minister  
financií v rokoch 1939–1945, zomrel v Partizánskej Ľupči  
31.3.1953
- 14.12.1923 vyšla vyhláška o zlúčení **Liptovského Svätého Mikuláša a**  
**Vrbice**
- 15.12.1878 sa v Slovinsku narodil **Ivan Žabota**, maliar, v rokoch 1912–  
1923 pôsobil v Liptovskom Mikuláši, zomrel 28.3.1939  
v Bratislave
- 15.12.1918 sa pred župným domom konala desaťtisícová manifestácia  
na podporu novej Československej republiky
- 20.12.1898 sa v Náchode narodil **Bohumil Šroll**, ľudový výrobca,  
zvonkár, zomrel 21.3.1968
- 22.12.1928 bolo otvorené nové **kino Tatra**, ktoré Vladimír  
Fehérpataky postavil na pozemku bývalej školskej záhrady  
katolíckej ľudovej školy
- 23.12.1898 zomrel **Jozef Kováč**, garbiar, spoluzakladateľ firmy Kováč-  
Stodola, ochotnícky herec, narodil sa 14.1.1831
- 26.12.1713 sa v Ondrašovej narodil **Štefan Pongrác**, náboženský  
spisovateľ, pedagóg, zomrel 17.11.1767 v Banskej Bystrici
- 26.12.1858 sa narodil **Štefan Šováňka**, umelecký sklár, sochár, zomrel  
23.2.1944 v Rumunsku
- 28.12.1963 zomrel **Miloš Janoška**, učiteľ, priekopník turistiky,  
spoluzakladateľ a redaktor časopisu Krásy Slovenska,  
narodil sa 28.1.1884 v Jasenovej

## ZOZNAM SKRATIEK

ANO	Aliancia nového občana
a.s.	akciová spoločnosť
AŠK KTK	Armádny športový klub Kanoe Tatra Klub
BP	Bytový podnik
ECAV	Evanjelická cirkev augsburského vyznania
Dp.	dôstojný pán
DS	Demokratická strana
FK	futbalový klub
HN	Hospodárske noviny
HZDS-LS	Hnutie za demokratické Slovensko - Ľudová strana
IBV	individuálna bytová výstavba
KDH	Kresťanskodemokratické hnutie
KOZ	Konfederácia odborových zväzov
KSS	Komunistická strana Slovenska
KTK	Kanoe Tatra Klub
KV KSS	krajský výbor Komunistickej strany Slovenska
MHD	mestská hromadná doprava
MHK	mestský hokejový klub
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MsNV	mestský národný výbor
MsZ	mestské zastupiteľstvo
MŠ SR	Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NsP	nemocnica s poliklinikou
OÚ	okresný úrad
OÚNZ	Okresný ústav národného zdravia
PKA	posádkový klub armády
PSNS	Pravá Slovenská národná strana
rod.	rodená
RSDr.	doktor spoločenských vied
SDA	Sociálno-demokratická alternatíva
SDKÚ	Slovenská demokratická a kresťanská únia
SDĽ	Strana demokratickej ľavice
SeVaK	Severoslovenské vodárne a kanalizácie
SOP	Strana občianskeho porozumenia
SOUo	stredné odborné učilište obchodné
SPŠ	stredná priemyselná škola
SR	Slovenská republika
SRo	Slovenský rozhlas
s.r.o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
ŠK	športový klub
š. p.	štátny podnik
ŠZU	štátny zdravotný ústav
ÚV KSS	Ústredný výbor Komunistickej strany Slovenska

VPS	Verejnoprospešné služby
VŠVU	Vysoká škola múzických umení
VÚC	vyšší územný celok
VZN	všeobecne záväzné zariadenie
ZPOZ	zbor pre občianske záležitosti
ZŠK	Združenie športových klubov
ZUŠ	základná umelecká škola
Z. z.	Zbierka zákonov



## PRAMENE A LITERATÚRA

**Štátny archív v Bytči , pracovisko Liptovský Mikuláš**  
Pamätná kniha obce Palúdzka 1934 - 1945

**Múzeum Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši**  
Pamätná kniha obce Iľanovo 1933 - 1967  
Kronika evanjelickej a. v. ľudovej školy v Iľanove

Evanjelický posol spod Tatier, Liptovský Mikuláš  
Hospodárske noviny, Bratislava  
Liptov, regionálny týždenník Liptovský Mikuláš  
Liptovsko-Spišská Jednota. Noviny spotrebného družstva so sídlom v Liptovskom Mikuláši  
Mikuláš, informačný mesačník pre občanov mesta Liptovský Mikuláš  
Mikulášske spravodajstvo, Liptovský Mikuláš  
Národná obroda, Bratislava  
Nový čas, Bratislava  
Pravda, Bratislava  
SME, Bratislava

**Iľanovo 1233 - 2003.** Typopress, s.r.o., Liptovský Mikuláš, 2003.

**Fronko, Milan: Olympionici Liptova.** GRAFON dtp štúdio Liptovský Mikuláš 2003.

**Palúčanské noviny.** Múzeum Janka Kráľa, Liptovský Mikuláš 2003.

**Vojenská akadémia v Liptovskom Mikuláši 1993 - 2003.** Liptovský Mikuláš, 2003.

**50 rokov TJ JASNÁ, Združenie športových klubov Jasná Liptovský Mikuláš.**  
GRAFON dtp štúdio Liptovský Mikuláš 2003.

## REGISTER KLÚČOVÝCH SLOV

**A**mafilm Nicolaus 29, 54  
Andice 8, 40  
Annecy 10, 11, 21  
Armáda  
- Vojenská akadémia 21, 43, 46  
- Vojenská stredná škola 45  
- Vojenský technický ústav 47  
Aquapark Tatralandia 4, 20, 36, 40

**B**anky 38  
Benice 8  
Bezpečnostné zložky 32  
- Mimoriadne udalosti 33  
- Mestská polícia 32  
- Okresné riaditeľstvo Policajného zboru SR 4, 17, 32

Bodice 8, 15

Byty

- Bytový podnik 13, 16, 20

- byty mestské 4, 14, 36

**Cirkvi** 57

- Cirkevný evanjelický a. v. zbor 57

- zborová diakonia 58

- Farnosti rímsko-katolíckej cirkvi 57

- farská charita 57

Centrum

- Kolomana Sokola 19, 48, 55

- voľného času 44

Cestovný ruch 4, 39

**Demografia** 5

Demänová 8, 16

Deň

- narcisov 60

- 28. Liptovský lekársky deň 60

Dinkelland 11

Divadlo

- G. F. Belopotockého 10, 25, 27, 49

Dom

- evanjelický 75

- dôchodcov 33

- katolícky 53

- Matice slovenskej 17, 23,

- Rázusovie pozri Múzeum

- smútku 49

- s opatrovateľskou službou 61

Doprava 40

- autobusová 40

- železničná 41

Družstvo

- poľnohospodárske 38

- spotrebné Jednota 39

**Euroregión Tatry** 11

Európska únia 3, 9, 10, 11, 22, 26, 35

**Farnosti katolíckej** pozri Cirkvi

Festival

- Gastro Liptov 39

- pantomímy PAN 55

- syrov a bryndze 24

Folklór

- Detský folklórny súbor Ďumbier 54, 55

- Folklórny súbor Váh 24, 25

Fontána Metamorfózy 51

Futbal pozri Šport

## Galéria

- Art galéria u Bullov 48
- Petra Michala Bohúňa 19, 24, 49, 51,
- Gymnázium pozri Školstvo

## Hasiči 24, 33

### História

- 10. výročie vzniku Slovenskej republiky 23
  - historický kalendár 76
  - Iľanovo 26, 72
  - Liptovské osvetové stredisko 56
  - Palúdzka 25, 69
  - socha šľachtica Pongráca 75
  - spotrebné družstvo Jednota 39
  - súdnictvo 28
  - vojenské školstvo 45
  - Združenie športových klubov Jasná 67
- Hokej pozri Šport  
Hokejbal pozri Šport  
Hostia 21

## Iľanovo 7, 8, 15, 26, 72

Informačné centrum mesta 39

Investície - pozri Samospráva - rozvojový program

## Jarmok pozri Mikulášske trhy

Jasle detské 61

## Kalamaria, mestská časť Thesaloník 10

Kiskőrös 10

Klimatické pomery 5

### Kluby

- dôchodcov 61
  - Kanoe Tatra Klub pozri Šport
  - M-klub 62
  - Mestský hokejbalový klub pozri Šport
  - Mestský hokejový klub pozri Šport
  - Olympijský klub Liptova pozri Šport
  - Rotary 30
  - zdravotne postihnutých 62
  - squash pozri Šport
- Knižnica Gašpara F. Belopotockého pozri Kultúra  
Komisie mestského zastupiteľstva pozri Samospráva  
Kraj
- Žilinský samosprávny kraj 23, 44, 48, 58
- Kultúra
- podujatia a udalosti 48
  - - kultúrne leto 51
  - - Petra Michala Bohúňa 19, 24, 49, 51,
  - Knižnica Gašpara F. Belopotockého 53
  - Liptovské osvetové stredisko 53, 56

- Múzeum Janka Kráľa 31, 48, 56
- Posádkový klub 54, 55
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 48, 50, 51

## **M**está partnerské 10, 11

Mikulášske trhy 26

Mimoriadne udalosti 33

Mosty - Gesharim 52

Múzeum

- - Múzeum Janka Kráľa 31, 48, 56
- Synagóga 51
- - Rázusovie dom 54
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 48, 50, 51

## **N**adácia

- Jána Levoslava Bellu 53

- Charty 77 55

Nemocnica pozri Zdravotníctvo

## **O**bchod 9, 11, 13, 38

- centrum Nicolaus 23

- Hypernova 36, 38

- Jednota 39

- Združená hotelová a obchodná škola 39

Okoličné 7, 15, 35

Okresný úrad pozri Úrad

Olympijský klub Liptova 65

Ondrašová 8, 13, 18, , 35

Opava 10, 50

## **P**alúdzka 8, 18, 25, 26, 69

Ples pozri Verejnospoločenský život

Ploštín 5, 7, 8

Počasia pozri Klimatické pomery

Politické strany 31

- Aliancia nového občana 7, 21, 26, 32

- Demokratická strana 7, 31

- Hnutie za demokratické Slovensko 7, 8

- Kresťanskodemokratické hnutie 7, 8

- Komunistická strana Slovenska 7, 8

- Smer 7, 8,

- Slovenská demokratická a kresťanská únia 7, 8

- Strana demokratickej ľavice 7, 26

Polícia

- Mestská polícia 12, 14, 17, 19, 32

- Okresné riaditeľstvo Policajného zboru SR 4, 17, 32

Poľnohospodárstvo 37

- Ministerstvo poľnohospodárstva SR 37

- Poľnohospodárske družstvo 38

Posádkový klub pozri Kluby

Priemysel 36

- Maytex, a.s. 36
- Priemyselný park Liptov 36
- Prvý máj 24

## **R**ázusovie dom pozri Múzeum

Rázusovie Vrbica 50  
Referendum o vstupe do Európskej únie 4, 27

## Reforma

- armády 47
- sociálnej oblasti 61
- školstva 45
- zdravotníctva 60

Reštaurácie 39

Rotary klub pozri Klub

Rozvojový program mesta pozri Samospráva

## **S**amospráva

- mestská
- - komisie 8, 13, 16
- - mestská rada 8
- - mestské zastupiteľstvo
  - zasadnutia 11
  - poslanci 7
- - organizačné zmeny 9, 12
- - rozpočet mesta 8, 13, 16
- - rozvojový program 38
- - výstavba 38
- - zahraničné vzťahy 10, 21
- vyššieho územného celku pozri Žilinský samosprávny kraj

Sociálna starostlivosť 61

- detské jasle 61
- farská charita pozri Cirkvi
- kluby dôchodcov pozri Klub
- Spoločný obecný úrad sociálnej pomoci 9, 14

## Spolok

- lekárov Liptova 61
- Martina Rázusa30- pestovateľov poštových holubov 30
- priateľov MUDr. Pavla Straussa 31

Stoličné dni pozri Verejnospoločenský život

Súd okresný 4, 23, 28

Synagóga pozri Múzeum

## **Š**kolstvo 44

- Centrum voľného času 44

Školy materské 44

Školy stredné 44

- Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského 16, 44
- Gymnázium Michala M. Hodžu 10, 44, 73
- Vojenská stredná škola 45

Školy základné 44

- Špeciálna základná škola 44, 58
- Štátna jazyková škola 46

- Základná škola Márie Rázusovej-Martákovej 44
- Základná umelecká škola Jána L. Bellu 53, 56
- Školy vysoké 46
- Detašované pracovisko Elektrotechnickej fakulty Žilinskej univerzity 46
- Vojenská akadémia 46
- Šport 62
- Beh Ondrašoveckou horičkou 64
- FC Palúdzka 34 65,
- FK Tatran 65
- futbalové súťaže 65
- Kanoje Tatra Klub 64
- Kick box Street prof 64
- Klub BMX Podbreziny 64
- Liptovský maratón 64
- Mestský hokejbalový klub 61, 64,
- Mestský hokejový klub HK 32 16, 21, 62
- Mestský plavecký klub Delfín 64
- najlepší športovci mesta 67
- Olympijský klub Liptov 65
- Pohár Liptova v modernej gymnastike 67
- Squash Centrum 65

## Telekomunikácie 41

Turizmus pozri Cestovný ruch

## Úrad

- diplomatický 22
- krajský 44
- mestský pozri Samospráva
- Spoločný obecný úrad pre regionálny rozvoj 9, 14
- Spoločný obecný úrad sociálnej veci 9, 14

## Ústav

- Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied 26
- štátny zdravotný 42
- vojenský technický 47

## Verejnospoločenský život

- ples primátora 24
- Festival syrov a bryndze 24
- Mikulášske trhy 26
- Rázusove dni 30
- Stoličné dni 24
- Sviatok práce 24

Vojsko pozri Armáda

Vrbica 24

Výstavba 35

Vyšší územný celok pozri Žilinský samosprávy kraj

## Výročia

- 10. výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky 23
- 10. výročie založenia Kick box Street prof 64
- 10. ročník festivalu PAN 55
- 20 rokov AMAFILM Nicolaus 54

- 25 rokov ZŠ Márie Rázusovej-Martákovej 44
- 30. výročie vzniku Vysokej vojenskej technickej školy 46
- 35. výročie Detského folklórneho súboru Ďumbier 55
- 50 rokov Združenia športových klubov Jasná 67
- 50 rokov Liptovského osvetového strediska
- 75. narodeniny básnika Milana Rúfusa 56
- 115. výročie narodenia Martina Rázusa 54
- 160. výročie narodenia Jána Levoslava Bellu 53
- 730. výročie prvej zmienky o obci Palúdzka 25
- 770. výročie prvej zmienky o obci Il'anovo 26
- Významní hostia 22

### Zastupiteľstvo

- mestské 11 - 21

Zdravotníctvo 59

- Deň narcisov 60

nemocnica s poliklinikou 59

- - župná nemocnica

- reforma 60

- 28. Liptovský lekársky deň 60

Združenia občianske 29 pozri aj Nadácie a Spolky

- Liptovské združenie priateľov Francúzska 11

- Nadácia Jána Levoslava Bellu 53

- Spolok Martina Rázusa 29

- Spolok priateľov MUDr. Pavla Straussa 31

- Občianske združenie Mestský hokejový klub 11, 20, 59

- Oblastné združenie chovateľov poštových holubov 30

- Záujmové združenie Priemyselný park Liptov 11, 34

- Združenie miest a obcí Liptova 22

- Združenie miest a obcí Slovenska 13

- Združenie náčelníkov obecných a mestských polícií 31

- Združenie športových klubov Jasná 67

Žilinský samosprávny kraj 22, 46, 54, 55, 56

Život spoločenský pozri Verejnospoločenský život

Životné prostredie 41

- komunálny odpad 43

- minister životného prostredia 22

- ochrana ovzdušia 42

- vodné zdroje 41

- zeleň 41

## MENNÝ REGISTER

Bača Ivan 40

Bača, Jerguš 62, 63

Bača, Ladislav 62, 63

Barény, Stanislav, Ing. arch. 29

Barényová, Karin. Ing. arch. 29

Barok, Jaroslav MUDr. 7

Bella, Ján Levoslav 53

Blažek, Zdenko 10, 14

Blcháč, Ján 30  
Bobák, Jozef 8  
Bochnička, Marian Mgr. 57  
Bonko, Ján Ing. 13  
Bošanec, Ján 62  
Bush, George 3  
Bútor, Martin 22  
Cibák, Ivan 19  
Cibák, Ondrej 64  
Cibák, Peter 7, 64  
Cibák Martin 63  
Cvengroš, Pavol MUDr. 59  
Čarnogurský, Ján JUDr. 31  
Čefo, Jaroslav Ing. 7, 8,  
Čupková, Soňa 7,8  
Dobrovičová, Margita 50  
Drahovzal, Oldřich MUDr. 7, 10, 59  
Dvořáková-Žiaranová, Ružena 26  
Dzúr, Michal 5  
Dzúr, Miloš, Ing. arch. 29  
Dzurinda, Mikuláš 4  
Frackowiak, Tadeusz 22  
Gilániová, Nadežda 49  
Gonda, Jozef 8, 10  
Guoth, Ján 7  
Hliničanová, Blanka 12, 13, 15, 19  
Hliničanová, Mária 5  
Holúbek, Peter RNDr. 53  
Hrabinská, Mária 52  
Jamrichová, Ružena 49  
Jančuška, Martin MUDr. 31  
Kaliská, Elena 64 , 67  
Kasprzyk, Miroslav 55  
Kazár, Ján 27, 32  
Komandera, Karol 23, 49, 50  
Kostolná, Magdaléna 8, 21  
Kristínová, Eva 54  
Kružliak, Milan Ing. 7, 8, 22  
Ksandr, Miroslav 11, 49  
Kukan, Eduard 22  
Kuna, Milan 13  
Laučík, Ivan 7, 8, 13, 51  
Lehotský, Jaroslav 7, 11, 13, 19, 23, 26  
Lichardus, Július 12, 19  
Lipšic, Daniel JUDr. 22  
Líška, Juraj 3  
Marijovič, Ľubomír Ing. 13, 32  
Martikán, Michal 64, 67  
Martinček, Martin 11, 23, 72  
Martinčeková-Šimerová, Ester 11  
Močiliak, Ján 26, 53  
Mojžiš, Roman MUDr. 7, 8, 10



Nahálka, Vladimír 51  
Nahálková, Slávka 51  
Navrátil, Jaroslav 64, 67  
Navrátil, Marian 64  
Navrátil, Peter 64  
Palovič, Bohuš JUDr. 30  
Paprčka, Pavol 24  
Parobek, Miroslav Mgr. 7, 8, 10, 11  
Paška, Ladislav 16, 23, 50  
Pelach, Ivan 30  
Petráš, Pavol 19, 46  
Piačková, Kata PhDr. 7, 14  
Poljaková, Marta 20, 21  
Pongráč 33, 70  
Prociková, Anna PhDr. 26  
Puchá, Oľga Mgr. 7, 14  
Raši, Ľubomír 31  
Rašiová, Anna 8, 15, 16, 21  
Rázus, Martin 19, 28, 42, 52, 77  
Rázusová-Martáková, Mária 13, 22, 25, 26, 39, 42, 48, 60  
Repaský, Jozef 7, 8, 11, 21  
Rúfus, Milan 56  
Rúfus, Peter 54  
Rumanský, Michal Ing. 7, 8, 11  
Rusko, Pavol 3, 22  
Rybák, Július PhDr. 31  
Saniga, Vladislav ThLic. 57  
Schuster, Rudolf 3, 27  
Simon, Zsolt 24, 37  
Slafkovský, Alexander 4, 8, 10, 11, 13, 19, 23, 28  
Slafkovský, Alexander ml. 19, 60, 67  
Smerčiak, František 26  
Smerčiak, Marian 60  
Smiešna Alžbeta, MUDr. 7, 8, 11  
Sokol, Koloman 48  
Sopóci, Milan Ing. 7, 8, 10, 11  
Stankoviansky, Vladimír Ing. 7, 19,  
Strauss, Pavol MUDr. 18, 29, 30, 86, 87  
Šišila, Jozef Ing. 30  
Škandera, Vlastimil Ing. 62  
Šmoldas, Vladislav 14  
Šterbák, Ján 63  
Tarčák, Jozef 23  
Todák, Miroslav Ing. 9, 18, 19, 41  
Tondra, František ThDr. 31, 53  
Trnovský, Milan JUDr. 8, 11, 29, 62  
Trombauerová, Jolana 49  
Uhel, Jaroslav PaedDr. 26, 56  
Uličný, Ferdinand PhDr. 70  
Vacek, Boris Mgr. 7, 8, 13, 14  
Vatrál, Jozef PhDr. 26  
Veselovská, Helena 5

Vinčur, Dušan Ing. 7, 8, 10, 11  
Wandall-Holm, Iboja 56  
Wurm, Karol MUDr. 25, 74  
Žiškova, Iveta JUDr. 28  
Žuffa, Andrej 71